

ΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ
ΤΥΠ
ΓΡΑΜΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «ΠΡΟΛΗΨΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΑΘΑΝΑΤΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΛΕΦΑ ΒΑΡΒΑΡΑ

ΠΑΤΡΑ 2005

ΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΕΥΠ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «ΠΡΟΛΗΨΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΑΘΑΝΑΤΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΛΕΦΑ ΒΑΡΒΑΡΑ

ΠΑΤΡΑ 2005

Αφιερώνεται στην οικογένειά μου,
στην καθηγήτριά μου κα Λέφα Βαρβάρα,
στον κύριο Δημήτρη Αντωνόπουλο
και σε όλους όσους με βοήθησαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	1
Εισαγωγή	2
κεφάλαιο 1 ^ο	4
1. Η φιλοσοφία της πρόληψης.....	4
1.1. Ο στόχος: δημιουργία νοοτροπίας πρόληψης.....	4
1.2. Η φιλοσοφία της Εφαρμοσμένης Πρόληψης βασίζεται στις εξής αρχές:	4
1.3. Ατυχήματα σε βρέφη	6
1.3.1. Για παράδειγμα τους πρώτους 3 μήνες φροντίζουμε:	6
1.3.2. Στην ηλικία των 5 μηνών,.....	7
1.4. Τα κατάλληλα παιχνίδια	7
1.5. Στην ηλικία των 6-12 μηνών	8
1.6. Κατάλληλα παιχνίδια.....	9
1.7. Στα πρώτα του γενέθλια	9
1.8. Κατάλληλα παιχνίδια.....	11
Κεφάλαιο 2 ^ο	13
1. Ατυχήματα στην ηλικία των 2-4 ετών.....	13
2. Ασφάλεια για μωρά	14
2.1. Ασφάλεια για μεγαλύτερα μωρά και μικρά παιδιά	14
2.2. Πρόληψη και νομοθετικές ρυθμίσεις	15
2.3. Ασφάλεια στο αυτοκίνητο	15
2.4. Πίνακας 2 – Η κατάταξη των χωρών.....	17
2.5. Δηλητηριάσεις	19
2.6. Φάρμακα σε παιδικά χέρια	20
2.7. Δηλητηρία Οικιακής Χρήσεως.....	22
2.8. Δηλητηριώδη φυτά	24
2.9. Τροφική δηλητηρίαση	25
2.10. Παιδικοί σπασμοί	26
2.10.1. Συμπτώματα και σημεία	26
2.10.2. Σκοπός	26
2.10.3. Θεραπεία.....	26
2.11. Κατάλληλα παιχνίδια.....	27
Κεφάλαιο 3 ^ο	30
Ατυχήματα σε παιδιά ηλικίας 5-9 ετών.....	30
3.1. Πνιγμοί	30
3.2. Είσοδος ξένου σώματος στο λάρυγγα (πνιγμονή).....	33
3.3. Ατυχήματα από υγραέρια – ασφυξία.....	33
3.4. Ατυχήματα από φωτιά (εγκαύματα).....	34
3.5. Ατυχήματα από τον ηλεκτρισμό.....	38
3.6.1. Ο χώρος της κουζίνας.....	42
3.7. Μην ανεβαίνετε σε απόκρημνα μέρη	43
3.8. Κατάλληλα παιχνίδια.....	44
3.9. Γενικές υποδείξεις	46
3.10. Συμβουλές για την Μπέιμπυ Σίτερ (ή για όσους έχουν αναλάβει την επίβλεψη των παιδιών)	46
3.11. Δέκα βασικές συμβουλές για την πρόληψη παιδικών ατυχημάτων στο σπίτι.....	48
3.12. Ασφάλεια στην παιδική χαρά.	49
Κεφάλαιο 4 ^ο	52
Ατυχήματα σε παιδιά ηλικίας 10 ετών έως την ενηλικίωση	52

4. Που παθαίνουν ατυχήματα τα παιδιά έξω από το σπίτι	52
4.1. Η διάβαση των πεζών	54
4.2. Πως βαδίζουν τα παιδιά στο πεζοδρόμιο	56
4.3. Πως διασχίζουμε δρόμο στην ύπαιθρο	58
4.4. Πως διασχίζουμε ένα φαρδύ δρόμο	59
4.5. Ποδήλατα - μοτοποδήλατα	59
4.5.1. Ποδήλατα	60
4.5.2. Σπορ και παιχνίδια	61
4.6. Πάρκα κυκλοφοριακής διαπαιδαγώγησης	61
1. Καθορισμός της έννοιας	61
4.7. Συμβουλές προς τους γονείς με την έναρξη των σχολείων	62
4.8. Πυρασφάλεια	63
4.8.1. Οδοί διαφυγής	64
4.9. Ηλεκτρικό σύστημα	64
4.10. Ασφάλεια στην σχολική άθληση	65
4.10.1. Βασικά σημεία για αθλητικές κατασκευές	66
4.11. Ο χώρος διαλείμματος	67
4.11.1. Ο χώρος γύρω από το σχολείο	68
4.12. Η αίθουσα πειραμάτων σε σχολεία	69
4.12.1. Ενέργειες καθηγητή μετά την παροχή Α΄ Βοηθειών	70
4.12.2. Πρακτικές οδηγίες για την διενέργεια πειραμάτων και επιδείξεων εφαρμογής στο σχολείο	71
4.13. Σχολική εκδρομή	71
4.14. Αντιμέτωπιση από την πολιτεία του θέματος της οδικής ασφάλειας των μαθητών στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης	72
1. Φιλοσοφία της εκπαίδευσης της οδικής ασφάλειας	72
2. Το δικαίωμα του παιδιού απαιτεί εκπαίδευση ασφάλειας	72
3. Το δικαίωμα των γονέων να απαιτούν εκπαίδευση οδικής ασφάλειας	72
4. Τα δικαιώματα του έθνους απαιτούν εκπαίδευση οδικής ασφάλειας	73
5. Η εκπαίδευση της οδικής ασφάλειας είναι καθήκον των σχολείων	73
4.15. Κατάλληλα παιχνίδια	74
Κεφάλαιο 5 ^ο	77
Τα παιδιά και τα όπλα	77
5.1. Ατυχήματα από ασανσέρ	78
5.2. Ατυχήματα από τζαμόπορτες	79
5.3. Ατυχήματα από ζώα	80
5.4. Ακατάλληλα σήριαλ	81
Κεφάλαιο 6 ^ο	83
Περιεχόμενο Φαρμακείου	83
1. Επιδεσμικό υλικό	84
2. Εργαλεία διάφορα	84
3. Φαρμακευτικό υλικό	84
Αποπλάνηση παιδιών	86
Επίλογος	87
Βιβλιογραφία	88

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα ατυχήματα αποτελούν το σημαντικότερο πρόβλημα υγείας παιδιών και νέων ατόμων. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια τα παιδικά ατυχήματα έχουν πάρει στον τόπο μας διαστάσεις επιδημίας. Όμως η αντιμετώπισή τους είναι εφικτή και η επιδημία είναι δυνατό να τεθεί υπό έλεγχο, όπως έχει δείξει η εμπειρία άλλων χωρών, που έχουν εφαρμόσει επιτυχή προγράμματα πρόληψης. Οδηγό σημείο πρέπει να αποτελέσει η αλλαγή της συλλογικής αντίληψης ότι το ατύχημα αποτελεί κατά κανόνα «τυχαίο» και κατά συνέπεια αναπόφευκτο γεγονός. Υπολογίζεται ότι αν στη χώρα μας επικρατούσαν σήμερα οι συνθήκες που υπάρχουν σήμερα στην Ολλανδία ή την Αγγλία θα μπορούσε να σώζεται 1 στα 3 παιδιά που πεθαίνουν από ατύχημα.¹

Στις λεγόμενες αναπτυσσόμενες χώρες η κύρια αιτία θανάτου των παιδιών μετά τη γέννησή τους είναι τα ατυχήματα. Βρέθηκε ότι στις ΗΠΑ πεθαίνουν 15.000 παιδιά το χρόνο από ατυχήματα και άλλα 50.000 υφίστανται μόνιμες αναπηρίες. Στις μέρες αυτές επιπροστίθενται 15.000.000 παιδιών τα οποία επισκέπτονται γιατρούς για διάφορα ατυχήματα. Μέσα στις κύριες αιτίες ατυχημάτων ανήκουν τα εγκαύματα, τα τροχαία ατυχήματα, οι δηλητηριάσεις, οι ηλεκτροπληξίες, κ.ά.²

Αυτοί οι στατιστικοί αριθμοί είναι τόσο συγκλονιστικοί, που θα πρέπει να σας κάνουν να συνειδητοποιήσετε την κατεπείγουσα ανάγκη που υπάρχει για την πρόληψη ατυχημάτων στην πιο τρυφερή ηλικία του ανθρώπου.³

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα ατυχήματα σήμερα είναι μια καθημερινή πραγματικότητα. Τα προβλήματα γύρω μας, στο σπίτι μας, στο περιβάλλον που ζούμε και εργαζόμαστε. Τα διαβάζουμε καθημερινά στον τύπο. Τα ζούμε στα ζωντανά ρεπορτάζ της τηλεόρασης. Έγιναν στοιχείο της ζωής μας. Δυστυχώς ...

Είναι βέβαιο πως τα ατυχήματα που συμβαίνουν σε μας τις πιο πολλές φορές δεν είναι αποτέλεσμα άγνοιας ή έλλειψης ενημέρωσης.

Τα ατυχήματα στη ζωή μας, σχεδόν πάντοτε, είναι αποτέλεσμα αμέλειας, επιπολαιότητας, μειωμένης προσοχής και έλλειψης προνοητικότητας.

Και αυτό για μας τους μεγάλους...

Τα παιδιά όμως...

Αυτά – και μάλιστα σε μικρή ηλικία – δεν διαθέτουν καμία αυτονομία προστασίας. Εξαρτώνται απόλυτα από τα μέτρα που θα πάρουν οι γονείς και γενικότερα οι μεγάλοι για την προστασία τους.

Ιδιαίτερα τα παιδιά που ζουν στο δύσκολο και γεμάτο κινδύνους περιβάλλον των μεγαλουπόλεων αντιμετωπίζουν καθημερινά σοβαρές περιπτώσεις ατυχημάτων, όπως είναι κλεισμένα σε ένα χώρο παιδικής ζωής και δραστηριότητας εντελώς ακατάλληλο.

Αποτέλεσμα: Πολλές δεκάδες παιδιά χάνονται κάθε χρόνο από ατυχήματα στην Ελλάδα. Οι στατιστικές δείχνουν πως κάθε χρόνο νοσηλεύονται στα νοσοκομεία της χώρας μας, από ατυχήματα, πάνω από είκοσι χιλιάδες (20.000) παιδιά, και είναι κρίμα πως πολλά από αυτά θα μείνουν ανάπηρα για όλη τους τη ζωή...

Κι εδώ είναι που παίρνει θέση η εργασία μου αυτή, που ενδιαφέρει την πρόληψη των ατυχημάτων που συμβαίνουν ή μπορούν να συμβούν στα παιδιά μας.

Σαν τέτοια η προσπάθειά μου αυτή έχει καθαρά πρακτικό σκοπό, την πρόληψη των ατυχημάτων στην πιο τρυφερή ηλικία του ανθρώπου.

Είναι μια συμβολή στη μείωση του αριθμού των ατυχημάτων, στα παιδιά μας, που γι' αυτό ενδιαφέρει απόλυτα τους γονείς και μάλιστα τους πιο νέους.

Έρχεται να επισημάνει περιπτώσεις και καταστάσεις που δεν σκεφθήκαμε. συνθήκες και συμπτώσεις που δεν μπορούσαμε να φανταστούμε.

Κι όλα αυτά κάτω από την αρχή ότι η πρόληψη οπωσδήποτε είναι προτιμότερη από τη θεραπεία. Κι αυτό αν σταθούμε τυχεροί. Γιατί πολλές φορές δεν μπορεί να τεθεί καν θέμα θεραπείας...

Δυστυχώς... ⁴

Κεφάλαιο 1^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1. Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Η έννοια της φιλοσοφίας έχει αρκετά δυσφημιστεί σαν κάτι αόριστο, θεωρητικό για απόμακρους μελετητές. Μακριά απ' της ζωή και τις αναγκαιότητές της.

Και όμως «μια φιλοσοφία» δηλαδή ένας τρόπος σκέψης και δράσης, μια βάση θερμικών και ηθικών δεδομένων, επάνω στα οποία θα στηρίζεται κάποιος για να εφαρμόσει ένα πρόγραμμα ή να ρυθμίσει και προσανατολίσει ένα τρόπο ζωής, είναι τελείως απαραίτητα. Η φιλοσοφία προσφέρει τη στήριξη και κρατά σταθερό τον προσανατολισμό.

Αναφερόμαστε στη φιλοσοφία της πράξης. Γιατί η πρόληψη είναι εφαρμογή, είναι πράξη. Μόνο με αυτές τις δύο τελευταίες έννοιες η πρόληψη αποκτά νόημα και οντότητα. Ακριβώς όπως και η ηθική.

Δυστυχώς, σήμερα, μόνο μεμονωμένα άτομα ή οργανώσεις ή θεσμοί κάνουν τον κόπο να συγκεντρώσουν τη σκέψη τους και να τοποθετήσουν ένα φιλοσοφικό πλαίσιο πράξης επάνω στο οποίο, συνειδητά πλέον, στηρίζουν τις ενέργειές τους αλλά και τις επιλέγουν.

1.1. Ο στόχος: δημιουργία νοοτροπίας πρόληψης

Στην πρόληψη ατυχημάτων, όπως άλλωστε και σε όλα τα κοινωνικά προβλήματα, δύο είδη νοοτροπία παίζουν αποφασιστικό ρόλο (ας μας επιτραπεί για λόγους περιγραφής να τα διαχωρίσουμε):

- α) Η ποιότητα της κοινωνικής τοποθέτησης που τολμούμε να την περιγράψουμε σαν την αντίληψη διάθεσης για κοινωνική προσφορά, σαν την πεποίθηση ότι έχω δικαιώματα αλλά και ο άλλος έχει δικαιώματα (στην πράξη όμως), σαν την συνειδητοποιημένη αντίληψη ότι δεν είμαστε το κέντρο του κόσμου.
- β) Η πίστη ότι σε αυτό τον κόσμο που μας δώσανε (ή δημιουργήσαμε;) η μόνη μας ελπίδα παραμένει η μαγική έννοια της αλληλεγγύης.

1.2. Η φιλοσοφία της Εφαρμοσμένης Πρόληψης βασίζεται στις εξής αρχές:

1. «Αμελητέες» αιτίες μπορεί να οδηγήσουν σε σοβαρά ατυχήματα.
2. Συνήθως δεν ευθύνεται ένας μόνο παράγοντας για ένα ατύχημα. Αυτό είναι συνέπεια συνισταμένης παραγόντων («αρκεί η σταγόνα στο γεμάτο ποτήρι»).

3. Η συχνότερη και βασικότερη αιτία ατυχημάτων είναι η ανθρώπινη συμπεριφορά (του παθόντα, του περίγυρού του, των αρμοδίων για την πρόληψη).
4. Αποτελεσματική πρόληψη αποκτά διαρκεί εφαρμογή των μέτρων και κατάλληλης συμπεριφοράς.
5. Η πρόληψη σπάνια εντυπωσιάζει, διότι όταν προλαμβάνεις κάτι, δεν γίνεται συνειδητό το μέγεθος της αξίας της.
6. Με την πρόληψη προσπαθούμε να αποφύγουμε το έστω και ένα ατύχημα. Σπάνια η πρόληψη έχει μαζικά αποτελέσματα.
7. Κάθε ατύχημα (συμπεριλαμβανομένων και των «παρ' ολίγο ατυχημάτων») πρέπει να αναλύεται και τα συμπεράσματα να λαμβάνονται υπόψη.
8. Το «Απίθανο» γίνεται πραγματικότητα.
9. Η λογική μπορεί να ξεγελά, γι' αυτό πάντα ελέγχονται τα αποτελέσματα των μέτρων. Δεν είναι αυτονόητο ότι ένα «λογικό» προληπτικό μέτρο θα οδηγήσει σε μείωση ατυχημάτων. Μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση. Το αποτέλεσμα μετρά.
10. Τα ατυχήματα έχουν συχνά τις αιτίες τους σε κοινωνικές διαφορές, σε κοινωνικές συνθήκες, σε κοινωνικές συμπεριφορές, στην ποιότητα ζωής του χώρου.
11. Η Πρόληψη δεν είναι μόνο τεχνοκρατικό θέμα. Η πρόληψη είναι κυρίως θέμα νοοτροπίας.
12. Η Πρόληψη δεν είναι μόνο ένταση προσοχής, δεν είναι μόνο τοποθέτηση πινακίδων. Πρόληψη είναι εξουδετέρωση επικίνδυνων παραγόντων και συμπεριφορών.
13. Η Πρόληψη ταυτίζεται με την εφαρμογή.
14. Στην Πρόληψη σκεφτόμαστε οικουμενικά αλλά δρούμε τοπικά.
15. Ο Υπεύθυνος Πρόληψης πρέπει να μάθει να αντέχει την ειρωνεία των αδών.⁸

Ο όρος «ατύχημα» περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τις πτώσεις, τα εγκαύματα, τις δηλητηριάσεις, τους πνιγμούς – πνιγμονές και κυρίως τα τροχαία ατυχήματα. Τα υποκείμενα αίτια των ατυχημάτων διαμορφώνονται με βάση το εξελικτικό στάδιο και το είδος των δραστηριοτήτων στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά ανάλογα με την ηλικία τους.¹

1.3. Ατυχήματα σε βρέφη

Δεσπόζουσα αιτία θανατηφόρων ατυχημάτων στα βρέφη είναι οι πνιγμοί-πνιγμονές από εισρόφηση τροφών ή απόφραξη των αεροφόρων οδών από ξένο σώμα και ακολουθούν τα τροχαία ενώ οι πτώσεις αποτελούν την πρώτη αιτία προσέλευσης βρεφών για ατύχημα στα εξωτερικά ιατρεία των Νοσοκομείων. Επειδή στην ηλικία αυτή τα ατυχήματα συμβαίνουν συνήθως σε περιβάλλον που ελέγχεται από γονείς η συχνότητά τους μπορεί να μειωθεί τόσο με τη δημιουργία ασφαλέστερων προϊόντων και συνθηκών περιβάλλοντος όσο και με ειδική εκπαίδευση των γονιών για αποτελεσματική εποπτεία.

1.3.1. Για παράδειγμα τους πρώτους 3 μήνες φροντίζουμε:

- να μην υπάρχουν στο κρεβάτι του μωρού αντικείμενα που μπορεί να προκαλέσουν ασφυξία ή πνιγμό
- να κρατάμε πάντα στην αγκαλιά μας το μωρό όταν τα ταΐζουμε για να αποφεύγεται ο κίνδυνος της εισρόφησης⁴. Η λαθεμένη πορεία της τροφής, δηλαδή το πέραςμα του γάλακτος στην τραχεία και στους βρόγχους, μπορεί να αποφευχθεί αν δίνουμε το μπιμπερό κρατώντας το παιδί μισοκαθισμένο κι όχι ξαπλωμένο, κι αν το βάζουμε να πει αργά, από μια θηλή τρυπημένη προσεκτικά, με μικρή τρύπα. Αν το παιδί πνιγεί πίνοντας, αντιδράμε αμέσως σηκώνοντάς το όρθιο, σκύβοντάς το μπροστά και, αν χρειαστεί, γυρίζοντάς το ανάποδα, με το κεφάλι προς τα κάτω και τα πόδια πάνω, για να μην πλημμυρίσουν οι βρόγχοι του με γάλα. Αν το παιδί έχει τάση για εμετό, δεν το ξαπλώνουμε ποτέ ανάσκελα. Το ξαπλώνουμε μπρούμυτα ή γυρισμένο μέσα από την τραχεία. Για να αποφύγουμε το πνίξιμο μετά από ρέψιμο, συνίσταται να ξαπλώνουμε τα παιδιά στην κούνια τους μπρούμυτα ή στο πλάι.⁶
- να μην αφήνουμε ποτέ μόνο του σε υψηλές επιφάνειες, όπως οι αλλατιέρες και το κρεβάτι γιατί υπάρχει κίνδυνος να συρθεί από μόνο του στην άκρη και να πέσει.
- να προμηθευτούμε και να τοποθετήσουμε σωστά στο αυτοκίνητο την ειδική συσκευή ασφαλούς μεταφοράς του μωρού. Λέγεται ότι η πρόληψη των τροχαίων ατυχημάτων στα παιδιά αρχίζει από το μαιευτήριο.

Στην διάρκεια των πρώτων μηνών οι προφυλάξεις έχουν σχέση με τον τρόπο που δίνουμε το μπιμπερό.

- Τα εγκαύματα από πολύ ζεστό γάλα μπορεί να προκαλέσουν σοβαρή βλάβη στον οισοφάγο. Αυτά τα εγκαύματα μπορούν να αποφευχθούν αν δοκιμάζουμε το γάλα ρίχνοντας μερικές σταγόνες στο χέρι σας πριν το δώσετε στο παιδί.

- Τα εγκαύματα από θερμοφόρα γίνονται όταν η θερμοφόρα δεν είναι στεγνή ή όταν έρχεται σε απευθείας επαφή με το δέρμα. Βάζετε πάντα τη θερμοφόρα μέσα σ' ένα σάκο κλεισμένο καλά.
- Τα εγκαύματα στο μάντιο γίνονται όταν το νερό είναι από την αρχή ζεστό (πρέπει να διαπιστώνεται ότι δεν ξεπερνάει τους 39°C, με ένα θερμόμετρο μάντιου και δοκιμάζοντας ταυτόχρονα το νερό με το χέρι μας) και ιδιαίτερα όταν κάνουμε την απρονοησία να ξαναζεστάνουμε το νερό του μάντιου ρίχνοντας μέσα συμπληρωματικό νερό ζεστό. Τα εγκαύματα είναι σοβαρά ατυχήματα, κι όταν είναι εκτεταμένα μπορεί να βάλουν σε κίνδυνο και την ίδια τη ζωή. Δεν βάζουμε λάδια ούτε κρέμα πάνω στο έγκαυμα. Αφήνουμε το παιδί γυμνό σκεπασμένο μόνο με μια καθαρή πάνα, και ειδοποιούμε επειγόντως τον γιατρό ή το μεταφέρουμε αμέσως στο πλησιέστερο νοσοκομείο.

1.3.2. Στην ηλικία των 5 μηνών,

αρπάζει και βάζει στο στόμα του διάφορα μικροαντικείμενα, τραβάει τραπεζομάντιλα ή αναποδογυρίζει φλιτζάνια με καυτό ρόφημα. Γι' αυτό φροντίζουμε:

- να φυλάμε μικροσκοπικά παιχνίδια και αντικείμενα μακριά του, αφού μπορεί να πνιγεί με παιχνίδια που είναι ασφαλή για μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά.
- να μην πίνουμε καυτά ροφήματα με το μωρό στην αγκαλιά.

Το πέσιμο από το τραπέζι όπου το αλλάζουμε είναι ατύχημα συνηθισμένο μετά τον 5^ο ή τον 6^ο μήνα, όταν το παιδί αρχίζει να κάνει προσπάθειες για να στριφογυρίσει. Το κεφάλι συχνά χτυπάει στο πάτωμα και, ακόμα κι αν δεν υπάρχουν φανερά χτυπήματα, ή ακτινογραφία μπορεί να αποκαλύψει ράγισμα των οστών του κρανίου. Αν λοιπόν συμβεί ένα τέτοιο ατύχημα βλέπουμε αμέσως τον γιατρό μας και αντιμετωπίζουμε ως ιδιαίτερα σοβαρό το ατύχημα, αν το παιδί χλομιάσει, αν κάνει εμετό ή ανεβάσει πυρετό.

1.4. Τα κατάλληλα παιχνίδια

Σημαντικό μέρος στην πρόληψη αποτελούν τα παιχνίδια με τα οποία μπορούν να παίξουν τα παιδιά ανάλογα με την ηλικία τους. Το καλό παιχνίδι είναι η βάση της ψυχικής υγείας ενός παιδιού. Το παιχνίδι δεν είναι μόνο για διασκέδαση για τα παιδιά αλλά και απαραίτητο μέσο για τη σωστή διανοητική και φυσική ανάπτυξή τους. Τα καλύτερα παιχνίδια είναι εκείνα που βοηθούν το παιδί να πειραματίζεται, να ικανοποιεί την περιέργειά του, να αναπτύσσει την αυτοπεποίθηση και την πρωτοβουλία του. Ένα καλό παιχνίδι δεν χρειάζεται να είναι ακριβό και δεν πρέπει να είναι πολύπλοκο. Ακόμη ίσως δεν είναι απαραίτητο να είναι εργοστασίου. Ένα φυσιολογικό παιδί θέλει να εξετάζει και να παίζει με ο,τιδήποτε αντικείμενο πιάνει.

Πρέπει λοιπόν, να απομακρύνεται κάθε πράγμα αξίας ή επικίνδυνο. Ποτέ δεν πρέπει οι γονείς να αντιμετωπίζουν τη φυσική περιέργεια ενός παιδιού σαν αταξία, και δεν πρέπει να το μαλώνουν γιατί λερώθηκε παίζοντας. Το απλούστερο που έχουν να κάνουν είναι να φορούν τα ανάλογα ρούχα.

Εκείνο που πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα είναι, ότι επιβάλλεται όλα τα παιχνίδια να είναι ασφαλή και αβλαβή. Γι' αυτό πριν δώσει κανείς ένα παιχνίδι στο παιδί πρέπει να κάνει στον εαυτό του τα ακόλουθα ερωτήματα: Σπάζει εύκολα; Είναι ασφαλές αν το παιδί το βάλει στο στόμα; Είναι εύκολο να διατηρείται καθαρό; Αυτές οι τρεις ερωτήσεις ισχύουν για όλα τα παιχνίδια. Ενώ όμως το παιδί μεγαλώνει, είναι ευνόητο να χρειάζεται διαφορετικά είδη παιχνιδιών και φυσικά πρέπει να ταιριάζουν με την ηλικία και τη διανοητική του ικανότητα.

Έτσι, λοιπόν με βάση τα παραπάνω έως και τον 6^ο μήνα τα μωρά χρειάζονται πολύ λίγα παιχνίδια. Η επαφή με την μητέρα είναι το πιο σπουδαίο πράγμα. Τους αρέσει να ακούν την φωνή της και να παρακολουθούν τις εκφράσεις της. Παιχνίδια που θα ταίριαζαν γι' αυτό το χρονικό διάστημα περιλαμβάνουν: μια μαλακιά μάλλινη μπάλα, λαστιχένια παιχνίδια, ένα παιχνίδι που κροταλίζει (*Εικ. 1*), ένα κοινό κρεμαστό παιχνίδι πάνω από το κρεβάτι και άλλα ανάλογα.²

1.5. Στην ηλικία των 6-12 μηνών

το μωρό μπορεί να καθίσει .... Αλλά και να γλιστρήσει στο μπάνιο¹

Έτσι για να αποφύγουμε τον πνιγμό: ποτέ τα παιδιά μόνα στην μπανιέρα ούτε λεπτό.⁷

Είναι ικανό να μπουσουλίσει και να φθάσει μέχρι το πιατάκι με το φαγητό της γάτας ή τη φωτιά στο τζάκι ή το πλατύσκαλο μιας εσωτερικής σκάλας. Καθώς κρατιέται και στέκεται όρθιο από το ελαφρύ τραπέζι μπορεί να το αναποδογυρίσει και να πέσει μαζί του. Τα καταφέρνει να σκαρφαλώνει πάνω σε έπιπλα με κίνδυνο να πέσει από τις καρέκλες ή το καρότσι του. Γι' αυτό φροντίζουμε:

1. Να μην αφήνουμε ποτέ το μωρό μόνο του όταν είναι ξύπνιο
2. Να κρατάμε καθαρό και να απομακρύνουμε από το πάτωμα επικίνδυνα αντικείμενα
3. Να χρησιμοποιούμε προστατευτικό κάλυμμα στο τζάκι και πόρτα ασφαλείας στην αρχή εσωτερικής σκάλας

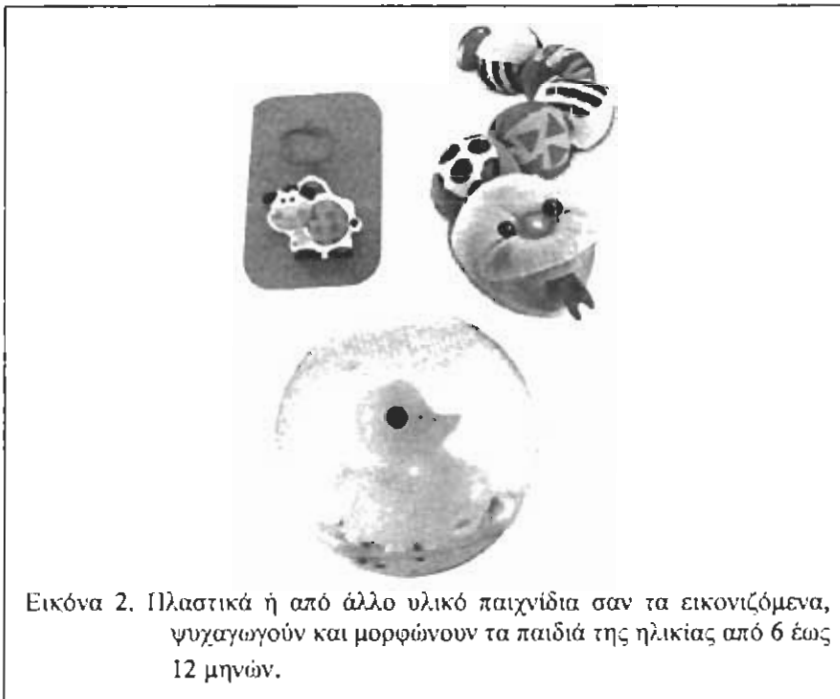
Εικόνα 1

4. Να είμαστε πάντα μαζί με το μωρό στο μπάνιο και να μην εμπιστευόμαστε να το προσέχουν μεγαλύτερα παιδιά¹

1.6. Κατάλληλα παιχνίδια

Τα παιδιά σ' αυτήν την ηλικία μπορούν να πιάνουν μικρά αντικείμενα και να τα βάζουν στο στόμα. Επίσης σ' αυτήν την ηλικία μαθαίνουν να συντονίζουν τις κινήσεις των χεριών και των ματιών. Γι' αυτό, τα παιχνίδια αυτής της ηλικίας πρέπει να είναι έτσι κατασκευασμένα, ώστε να μπαίνουν στο στόμα χωρίς να προκαλούν ζημιά. Τα αντικείμενα που θα χρησιμοποιηθούν για παιχνίδια πρέπει να είναι αρκετά μικρά για να πιάνονται, αλλά να μην είναι τέτοιου μεγέθους, που να μπορούν τα παιδιά να τα καταπιούν. Ο χρόνος επίσης που διαθέτει η μητέρα και τα άλλα μέλη της οικογένειας για παιχνίδια είναι πολύ βασικής σημασίας σ' αυτή την ηλικία. Παιχνίδια λοιπόν που ταιριάζουν σ' αυτή τη χρονική περίοδο περιλαμβάνουν:² διάφορα λαστιχένια ζώα ή κούκλες, μπαλόνια, παιχνίδια του μπάνιου⁸, διάφορα ξύλινα αντικείμενα, όπως ένα μεγάλο ξύλινο κομπολόι, ξύλινα κουτάλια, πλαστικές κούκλες, που μπορούν να πλυθούν κ.λ.π.².

Από το 10^ο μήνα χρωματιστούς κύβους, μέσα σε καλάθια ή κουτιά. Από το 10^ο μήνα τα παιδιά αρχίζουν να τοποθετούν κύβους τον ένα πάνω στον άλλο, πράγμα πολύ ωφέλιμο γι' αυτά.⁸ Επίσης ένα κουτί μεσαίου μεγέθους που να μπορεί να γεμίζει και να αδειάζει, είναι ένα απλό και καλό αντικείμενο για παιχνίδι.²

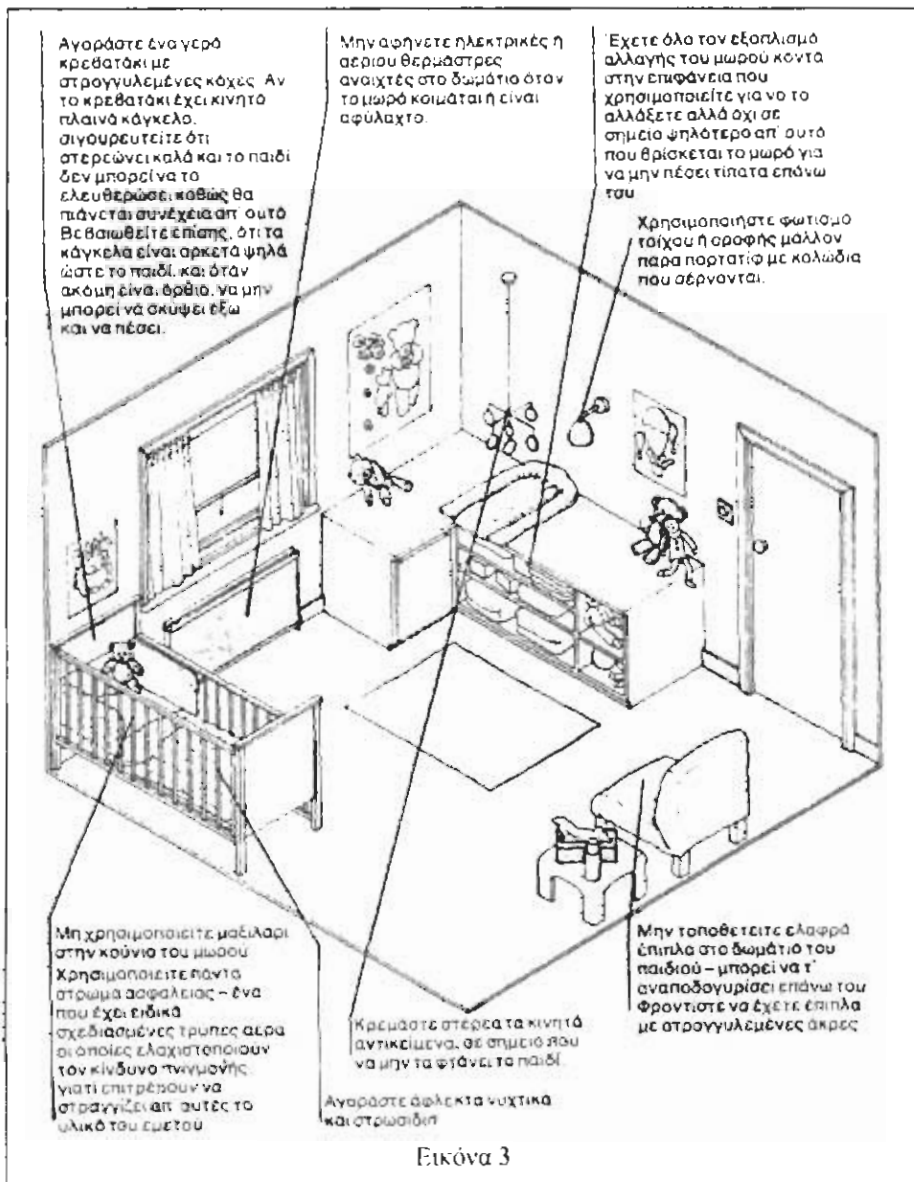
Εικόνα 2. Πλαστικά ή από άλλο υλικό παιχνίδια σαν τα εικονιζόμενα, ψυχαγωγούν και μορφώνουν τα παιδιά της ηλικίας από 6 έως 12 μηνών.

1.7. Στα πρώτα του γενέθλια

το μωρό απολαμβάνει να σκαρφαλώνει εδώ κι εκεί με κίνδυνο να πέσει ακόμη και έξω από το ανοιχτό παράθυρο.¹ Σ' αυτή την ηλικία σημαντικό μέρος αποτελεί η εκμάθηση του περπατήματος. Είναι μια μικρή περιπέτεια που πρέπει να μάθετε να προβλέπετε και να αποφεύγετε τα πιθανά ατυχήματα. Το πάρκο είναι για σας

μια ασφάλεια, και αν το πάτωμα είναι στρωμένο, το μωρό σας θα μπορεί να κάνει ακίνδυνα τις πρώτες του δοκιμές. Μάθετε πως ένα γεροδεμένο μωρό μαθαίνει γρήγορα να σέρνει μαζί του το πάρκο του και πως, αν δεν έχετε πάρει την προφύλαξη να στερεώσετε το πάρκο σ' ένα άλλο έπιπλο, το παιδί μπορεί να φτάσει εύκολα στις επικίνδυνες ζώνες του σπιτιού. Τέλος, θα έρθει μια μέρα, που το παιδί δεν θα θέλει πια να μείνει στο πάρκο του αλλά να μετακινείται με τη στράτα του ή μπουσουλώντας. Τότε προσέξτε τα έπιπλα με τις αιχμηρές γωνίες και κυρίως τις εστίες θέρμανσης: καλοριφέρ, σόμπα, σίδερο (σιδερώματος) και την ηλεκτρική κουζίνα, που μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά ατυχήματα.⁶

Σε αυτή την ηλικία τα μωρά χαίρονται να ανοίγουν κουτιά και να δοκιμάζουν το περιεχόμενό τους.¹ Έτσι υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να δοκιμάσουν κάποιο δηλητήριο που θα βρουν ή κάποιο απορρυπαντικό οικιακής χρήσης. Γι' αυτό λοιπόν φάρμακα και είδη καθαρισμού πρέπει να τοποθετούνται στα ψηλότερα ράφια των ντουλαπιών, για να μην τα φτάνουν τα παιδιά. Σε περίπτωση ατυχήματος, κρατήστε την ψυχραιμία σας και ειδοποιείστε το γιατρό ή μεταφέρετε το βρέφος στο πιο κοντινό νοσοκομείο.⁶ Γι' αυτό λοιπόν φροντίζουμε:

Εικόνα 3

1. Να είμαστε πάντα μαζί του.
2. να ασφαλίζουμε τα ντουλάπια και τις πόρτες με ειδικά καλύπτρα ασφαλείας ώστε να μην είναι επισκέψιμοι από το παιδί αποθηκευτικοί χώροι, όπου φυλάσσονται χημικές ουσίες. Στις πρίζες του ηλεκτρικού τοποθετούνται με προστατευτικά καλύμματα.
3. Να μαγειρεύουμε στα πίσω μάτια της κουζίνας με τις λαβές των μαγειρικών σκευών στραμμένες προς τον τοίχο, για να αποφεύγονται τα εγκαύματα.
4. Να βεβαιωθούμε ότι τα παράθυρα έχουν κλειδαριές ασφαλείας που δεν μπορούν να ανοιχτούν από τα παιδιά. ενισχύουμε τα κάγκελα της βεράντας με ειδικό προστατευτικό δίχτυ που φτάνει στο ύψος τα 1.80 μέτρα.¹

1.8. Κατάλληλα παιχνίδια

Η περίοδος αυτή (1-2) είναι χρόνος γρήγορης ανάπτυξης. Θα πρέπει να θυμάται κανείς ότι τα παιδιά σ' αυτήν την ηλικία χρειάζονται χώρο για να κινούνται ελεύθερα και να χρησιμοποιούν το μυϊκό τους σύστημα. Χαίρονται να παίζουν με σταθερά παιχνίδια που μπορούν να κινούνται, που μπορούν να τα ωθούν ή να τα έλκουν, να τα φορτώνουν και να τα ξεφορτώνουν² Π.χ. το παιδί του ενός και των δύο ετών το αυτοκινητάκι που κουρδίζεται είναι ολότελα άχρηστο, όση πολυτέλεια κι αν έχει, γιατί τα παιδιά της ηλικίας αυτής δεν είναι σε θέση να καταλάβουν το μηχανισμό του κουρδίσματος. Ένα ξύλινο καρτσάκι που τσουλάει με το σπρώξιμο ή το σύρσιμο το ευχαριστεί περισσότερο. Δώστε σ' ένα παιδάκι 1 ή 2 ετών ένα τρενάκι πολυτελέστατο, που κινείται με κάποιον μηχανισμό πάνω σε ράγες και γρήγορα θα το δείτε να το παίρνει από τις σιδηρογραμμές του και να το τσουλάει σπρώχνοντάς το πάνω στο πάτωμα. Επίσης το κοριτσάκι των 2 ετών διασκεδάζει πιο καλά με την πάνινη κούκλα, που έφτιαξε μόνο του ή με την βοήθεια της μαμάς του, παρά με κούκλα πολυτελείας.³

Οι γονείς θα πρέπει να θυμούνται επίσης ότι τα παιδιά σ' αυτήν την ηλικία αρχίζουν να μαθαίνουν διάφορα πράγματα. Έτσι, ευχαριστιούνται να τα διαβάζουν ή να τους δείχνουν βιβλία με εικόνες, πάντοτε ανάλογα με την ηλικία τους.

Έτσι λοιπόν τα κατάλληλα παιχνίδια γι' αυτήν την ηλικία περιλαμβάνουν: κύ-

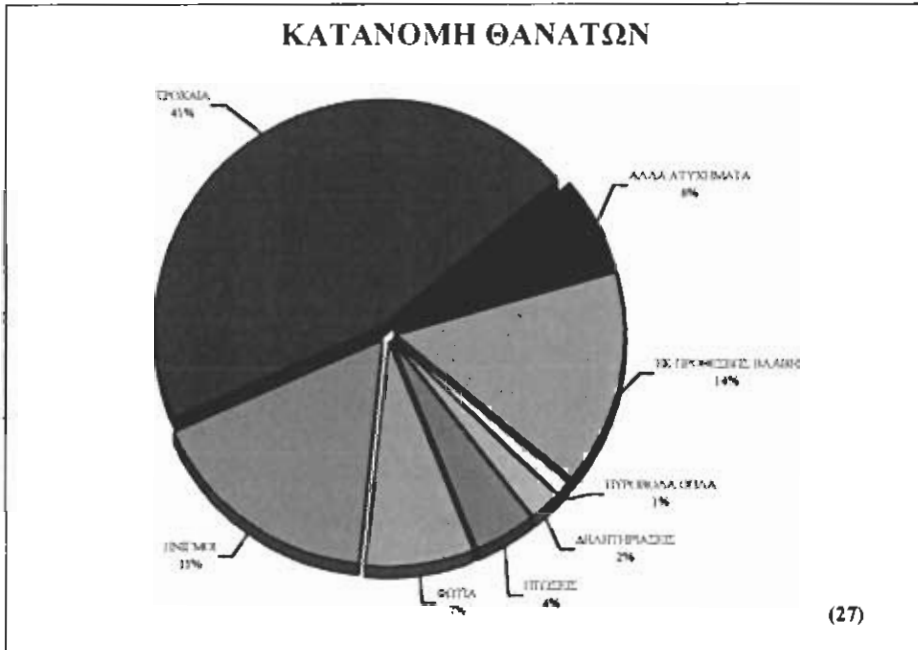
Εικόνα 4. Ένα ξύλινο απλό τρένο είναι ένα ωραίο παιχνίδι για παιδιά ηλικία 1 με 2 χρονών

βους, λαστιχένιες μπάλες, αρκετά μεγάλα κουτιά για να μπεινοβγαίνουν μέσα, διάφορα αντικείμενα, λαστιχένια παιχνίδια, ξύλινα φορτηγά ή ξύλινα τρένα.²

Κεφάλαιο 2^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

1. ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΤΩΝ 2-4 ΕΤΩΝ

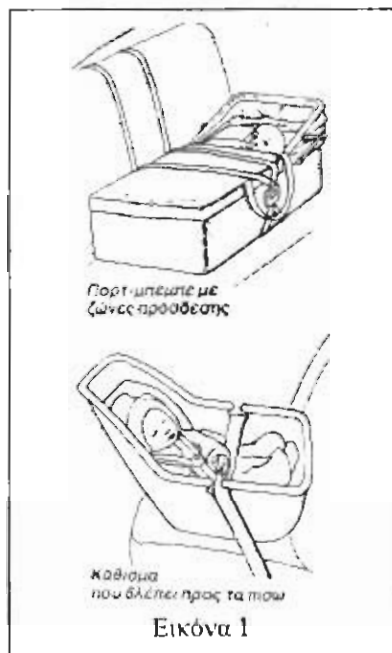
Τον μεγαλύτερο αριθμό θανατηφόρων στα ελληνόπουλα της προσχολικής ηλικίας προκαλεί η εμπλοκή σε τροχάιο με την ιδιότητα κυρίως του επιβάτη ή του πεζού.¹

Οι νόμοι για την ασφάλεια των παιδιών που ταξιδεύουν με αυτοκίνητο διαφέρουν από χώρα σε χώρα, οπουδήποτε όμως κι αν βρίσκεστε, μην επιτρέπετε ποτέ σ' ένα παιδί κάτω των 10 ετών να ταξιδεύει στο μπροστινό κάθισμα. Τα παιδιά συχνά είναι πιο τρωτά απ' τους μεγάλους επειδή οι γονείς τους υποθέτουν ότι ένα παιδί στο πίσω κάθισμα δεν κινδυνεύει. Αυτό είναι λάθος. Σε μια σύγκρουση, το παιδί που δεν φοράει ζώνη ή δεν κάθεται σε ειδικό κάθισμα, θα τιναχτεί βίαια πάνω στα μπροστινά καθίσματα, ή, ακόμα χειρότερα, θα πεταχτεί έξω απ' το παρμπρίζ.

Αν το παιδί σας είναι κάτω των 11 ετών ή ζυγίζει λιγότερο από 36 κιλά, η συνηθισμένη ζώνη ασφαλείας δεν του κάνει. Τα οστά της λεκάνης του δεν είναι αρκετά ανεπτυγμένα για να προστατέψουν τα εσωτερικά όργανα από την πίεση πάνω στη ζώνη σε περίπτωση σύγκρουσης. Το παιδί λοιπόν θα πρέπει να κάθεται σε ειδικό κάθισμα. Όποιο σχέδιο κι αν διαλέξετε, φροντίστε να είναι φτιαγμένο σύμφωνα με τις επίσημες προδιαγραφές και να το τοποθετήσετε κατάλληλα.

Ένα μωρό σε πορτ-μπεμπέ θα πρέπει να ασφαλιζεται στο πίσω κάθισμα με ζώνες στερεωμένες στο πλαίσιο του αμαξιού αλλιώς το πορτ-μπεμπέ κινδυνεύει να γλιστρήσει από το κάθισμα. Τα ειδικά καθίσματα αυτοκινήτου θα πρέπει επίσης να είναι δεμένα στο πλαίσιο. Όταν το παιδί μεγαλώσει και δεν χωράει στο ειδικό κάθισμα, μπορεί να δένεται με εξάρτηση ασφαλείας και να κάθεται σε ανυψωμένο κάθισμα για να βλέπει έξω χωρίς να κινδυνεύει.

2. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΜΩΡΑ

Όσπου το μωρό να μεγαλώσει αρκετά για να κάθεται και να κρατά το κορμί του όρθιο, πρέπει να ταξιδεύει ή σε πορτ-μπεμπέ ή σε ειδικό κάθισμα που βλέπει προς τα πίσω. Αυτό το κάθισμα προσδένεται στη ζώνη ενός ενηλίκου και βλέπει προς τα πίσω έτσι, σε περίπτωση ατυχήματος, όλη η δύναμη ασκείται πάνω στη ράχη του μωρού και όχι στη λεκάνη του.

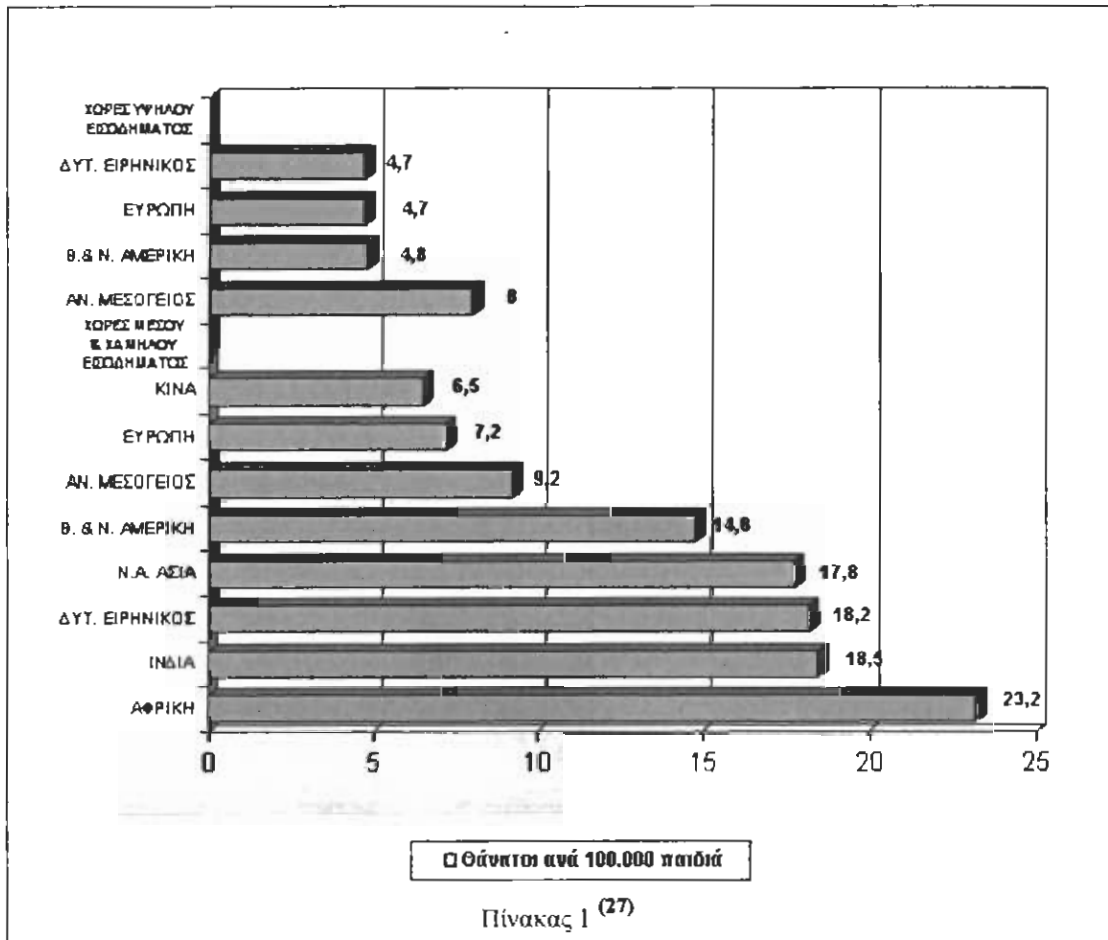
2.1. Ασφάλεια για μεγαλύτερα μωρά και μικρά παιδιά

Μόλις το παιδί σας μπορέσει να κρατά όρθιο το κεφάλι του και να κάθεται καλά μόνο του μπορείτε να το βάλετε σε ειδικό καθισματάκι αυτοκινήτου. Όταν γίνει τριών χρόνων ή ζυγίζει 18 κιλά, μπορεί να χρησιμοποιεί ειδική εξάρτηση ασφαλείας, με ή χωρίς υπερυψωμένο κάθισμα. Καθίσματα ασφαλείας υπάρχουν σε διάφορα σχέδια και μεγέθη· αναζητήστε στην αγορά το πιο κατάλληλο για εσάς.⁹

2.2. Πρόληψη και νομοθετικές ρυθμίσεις

Νομοθετικές ρυθμίσεις που αποδεδειγμένα έχουν βοηθήσει στη μείωση των θανάτων παιδιών από τραυματισμούς (η σκιασμένη περιοχή δείχνει αν και πότε έχουν ληφθεί μέτρα σε κάποια χώρα).¹⁰

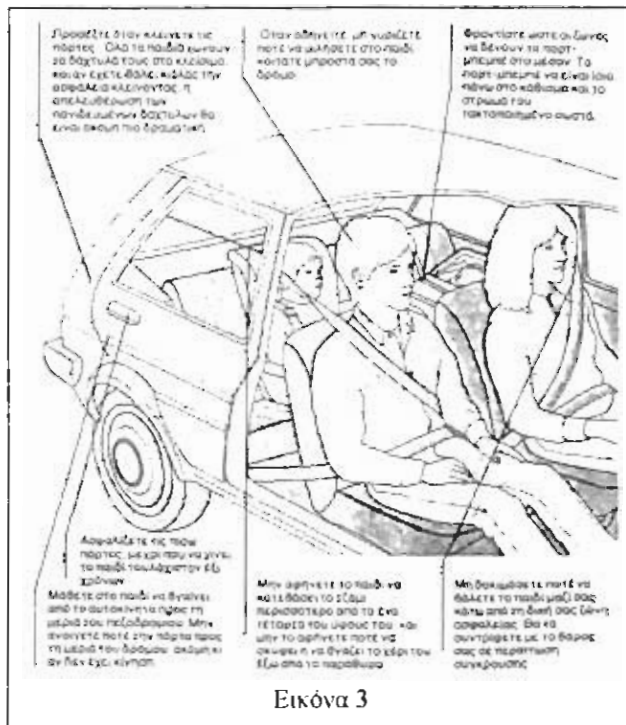
2.3. Ασφάλεια στο αυτοκίνητο

Για να κάνετε το ταξίδι με το παιδί σας, πρέπει να τηρούνται τα εξής:

- ☛ Ένα παιδί δεν πρέπει να αφήνεται ποτέ μόνο μέσα σε αυτοκίνητο²
- ☛ Ασφαλίζουμε απ' έξω τις πίσω πόρτες του αυτοκινήτου.
- ☛ Τα παιδιά μεταφέρονται πάντα στο ειδικό κάθισμα.
- ☛ Δεν πλησιάζουμε άλλα τροχοφόρα με το αυτοκίνητό μας. Κρατάμε πάντα την απόσταση ασφαλείας που ορίζει ο Κ.Ο.Κ.
- ☛ Όταν το αυτοκίνητο είναι σταματημένο και ασφαλισμένο με το χειρόφρενο: Προσοχή! Δεν πρέπει ποτέ να αφήνουμε τα παιδιά μόνα τους μέσα σ' αυτό. Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος ατυχήματος, αν λύσουν το χειρόφρενο.
- ☛ Στην κατηφόρα, όταν σταματούμε το αυτοκίνητο, να κατέβουμε, καλό είναι να μπλοκάρουμε τους τροχούς και με μια ταχύτητα, παράλληλα με το χειρό-

φρενο. Αλλά για περισσότερη ασφάλεια να βάζουμε και μια πέτρα στις ρόδες.

- ☞ Όταν κυκλοφορούμε με το αυτοκίνητο τη νύχτα, να προσέχουμε πολύ τα ποδήλατα και τα μηχανάκια, που κινούνται πολλές φορές και χωρίς φανάρια.
- ☞ Όταν ταξιδεύουμε νύχτα σε επαρχιακούς δρόμους να προσέχουμε πολύ τα ζώα, που συχνά μπορούν να βρεθούν στο δρόμο μας.⁴
- ☞ Ένα παιδί δεν πρέπει να κρατιέται ποτέ στην αγκαλιά ενός ατόμου που κάθεται στο μπροστινό κάθισμα. Τα περισσότερα από τα τροχαία ατυχήματα οφείλονται στο γεγονός, ότι τα παιδιά τοποθετούνται στο μπροστινό κάθισμα. Εδώ πρέπει να γίνει ιδιαίτερη σύσταση προς τους γονείς. Σε πολλές χώρες αυτό απαγορεύεται από το νόμο και οι κυρώσεις είναι αυστηρές. Φυσικά στην προκειμένη περίπτωση, δεν είναι μόνο θέμα αστυνόμευσης αλλά θέμα λογικής, διαπαιδαγώγησης και ασφάλειας. Γι' αυτό οι γονείς πρέπει να παίρνουν τα ανάλογα μέτρα όταν ταξιδεύουν.²

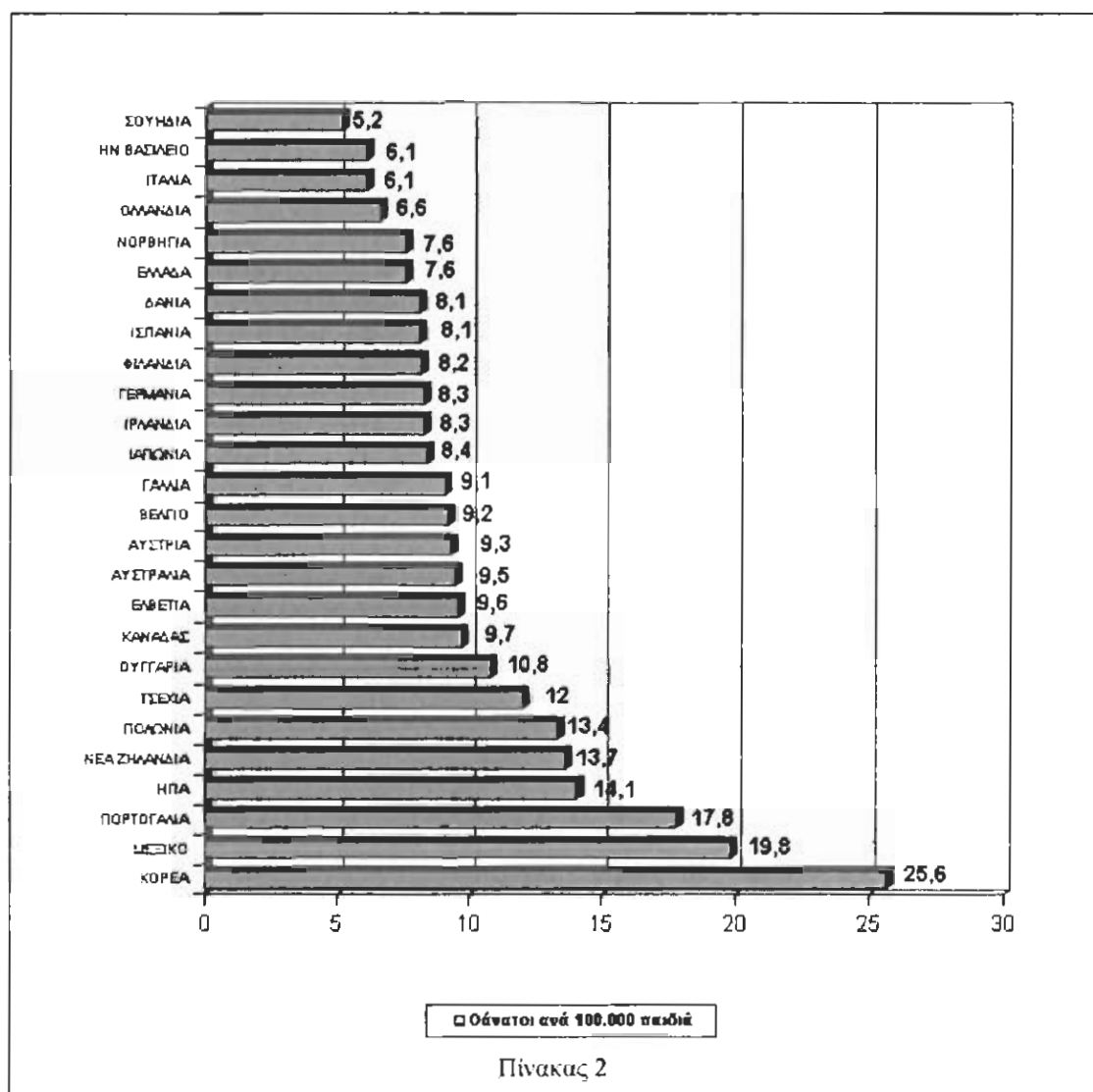

- ☞ Να είστε υπερβολικά προσεκτικοί όταν παρκάρετε το αυτοκίνητό σας.¹¹

2.4. Πίνακας 2 – Η κατάταξη των χωρών

Ετήσιος αριθμός θανάτων από τραυματισμούς μεταξύ παιδιών 1-14 ετών την περίοδο 1991-1995, ανά 100.000 παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας.

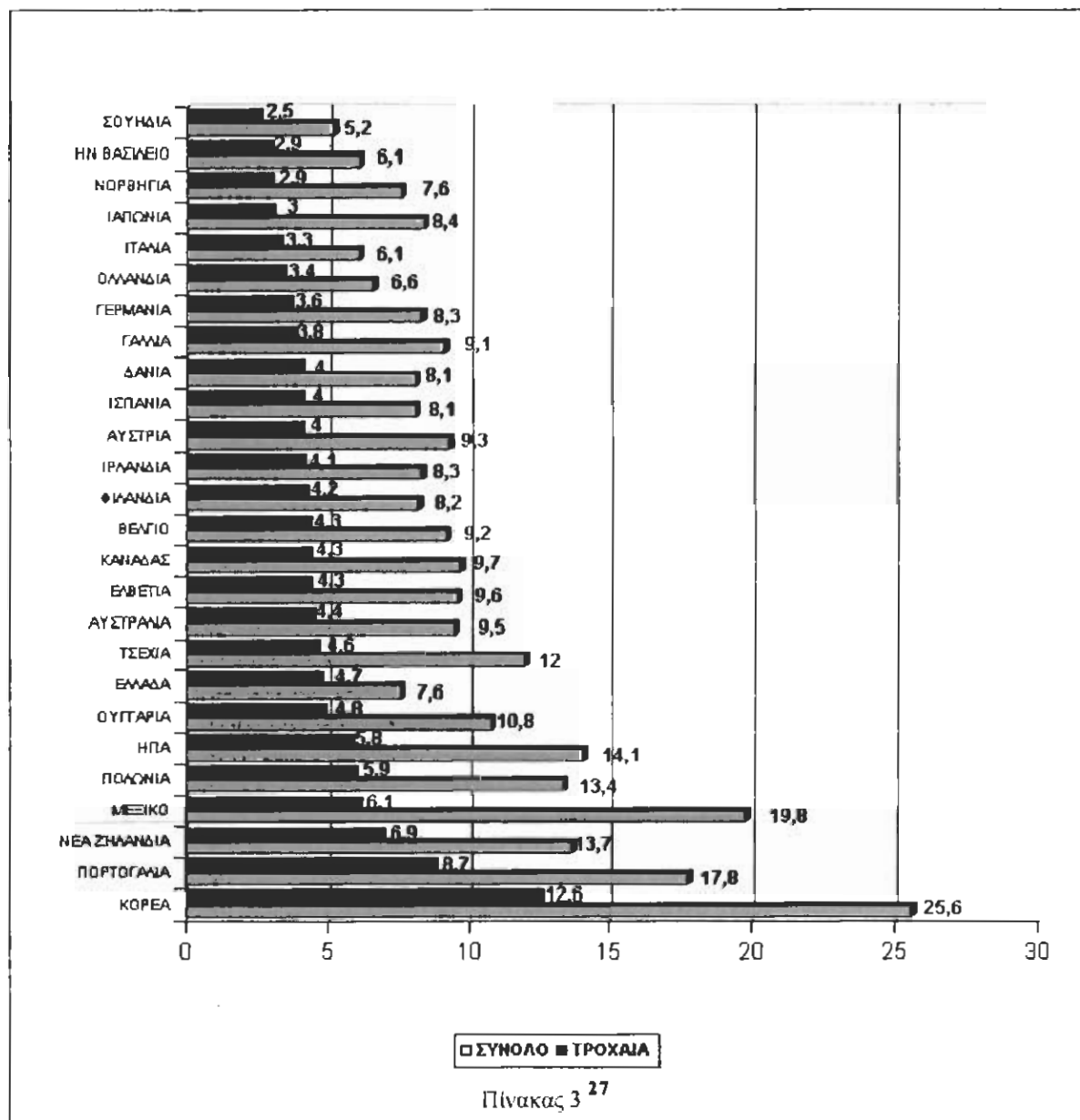
Σημείωση: Για να αποφευχθεί το ευμετάβλητο των από χρονιά σε χρονιά αλλαγών, ο Πίνακας βασίζεται στην τελευταία τεκμηριωμένη 5ετία, διότι μικρές αλλαγές από έκτακτα ατυχήματα, ιδιαίτερα σε χώρες με μικρό πληθυσμό, μπορούν να αλλοιώσουν σημαντικά τους δείκτες.¹⁰

Πίνακας 3 – Τροχαία Ατυχήματα

Θάνατοι παιδιών 1-14 ετών από τροχαία ατυχήματα την περίοδο 1991-1995 ανά 100.000 παιδιά της ίδιας ηλικιακής ομάδος σε σύγκριση με το σύνολο των θανάτων.

Τα τροχαία ατυχήματα αποτελούν το 41% του συνόλου θανάτων παιδιών από τραυματισμούς και αναγορεύονται με μεγάλη διαφορά ως ο υπ' αριθμόν 1 κίνδυνος για την ασφάλειά τους, σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, χωρίς καμιά εξαίρεση.

2.5. Δηλητηριάσεις

Η δεύτερη αιτία παιδικού θανάτου συναντάται στις δηλητηριάσεις. Αυτή μπορεί να προκληθεί από φάρμακα, δηλητήρια οικιακής χρήσης, δηλητηριώδη φυτά και τροφική δηλητηρίαση.

Από ξένες και δικές μας στατιστικές αποδεικνύεται ότι πάνω από το 80% των δηλητηριάσεων συμβαίνουν σε παιδιά κάτω των 5 ετών.

Στην περίοδο 1968-1972 το 82% των παιδιών με δηλητηρίαση που εισήχθησαν στην Α΄ παιδιατρική κλινική του νοσοκομείου «Αγία Σοφία» ήταν κάτω των 5 ετών. Στην περίοδο 1969 έως το 1979 αυξήθηκαν κατά 40% περίπου έναντι 100% όλων των άλλων εισαγωγών στο παραπάνω νοσοκομείο. Αντίθετα ο απόλυτος αριθμός θανάτων μειώνεται συνεχώς.

Και στην περίπτωση των δηλητηριάσεων το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης πέφτει στους ώμους των μεγάλων.⁴

Το ένα πέμπτο των τυχαίων δηλητηριάσεων συμβαίνει στον δεύτερο χρόνο. Τα παιδιά σ' αυτήν την ηλικία των εξερευνήσεων και των δοκιμών όταν θα βρεθούν στην κατάλληλη διάθεση, είναι σε θέση να φάνε τα πάντα, άσχετα με το τι γεύση έχουν.¹² Είναι πραγματικά τραγικό, το παιδί στην προσπάθειά του να εξερευνήσει για να μάθει το περιβάλλον του, να συναντά τον κίνδυνο και μερικές φορές τον θάνατο.

Οι περισσότερες δηλητηριάσεις συμβαίνουν μέσα στο σπίτι και κυρίως στην κουζίνα και το μπάνιο, όπου βρίσκονται αφύλακτα διάφορα προϊόντα.¹³

Πολύ συχνά ο παιδίατρος αντιμετωπίζει δηλητηριάσεις παιδιών από φάρμακα που χρησιμοποιούνται είτε από το ίδιο το παιδί, είτε και από άλλα μέλη της οικογένειας. Έτσι π.χ. παρατηρείται το φαινόμενο να δηλητηριάζονται παιδιά από φάρμακα που αίφνης χρησιμοποιεί ο παππούς για την καρδιά του,² τα χάπια της γιαγιάς που δεν έχει ύπνο το βράδυ, φάρμακα για τον πατέρα ή την μητέρα ως και τα απαραίτητα φάρμακα του σπιτικού φαρμακείου.⁴

Δυστυχώς όλα αυτά αποτελούν γεγονότα τα οποία συναντά κανείς καθημερινά ενώ θα μπορούσαν τις περισσότερες φορές να προληφθούν και να αποφευχθούν.²

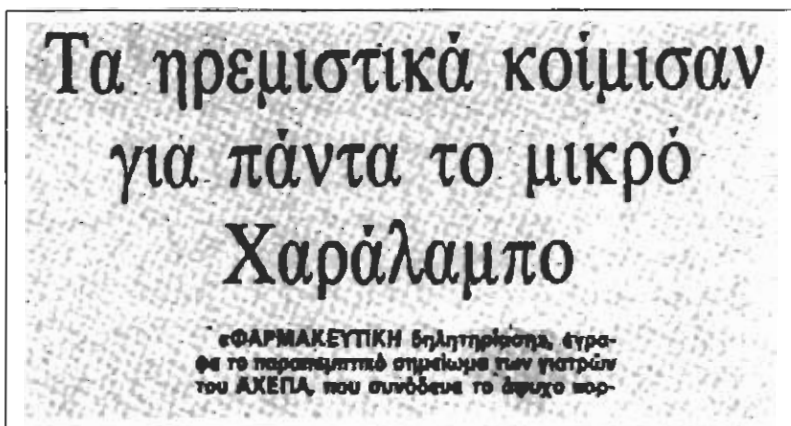
2.6. Φάρμακα σε παιδικά χέρια

Πόσα ατυχήματα θα είχαν αποφευχθεί, αν το φαρμακείο του σπιτιού βρισκόταν σε σημείο που δεν φτάνουν τα παιδιά κι αν τα φάρμακα κρύβονταν προσεκτικά.⁶

Σε όλα τα σπίτια υπάρχουν διάφορα φάρμακα. Τα φάρμακα αυτά πρέπει πάντα να βρίσκονται στο κατάλληλο σημείο του σπιτιού, ώστε να μην είναι δυνατόν να βρεθούν σε παιδικά χέρια.

Συχνά διαβάζουμε στις εφημερίδες για δηλητηριάσεις και όχι σπάνια για θανάτους παιδιών από φάρμακα, που έπεσαν στα χέρια τους και τα νόμισαν για καραμέλες ή νόμισαν ότι μπορούσαν να παίξουν μ' αυτά.

Αιτία δηλητηρίασης μπορεί να προκληθεί και από το ίδιο το φάρμακο που παίρ-

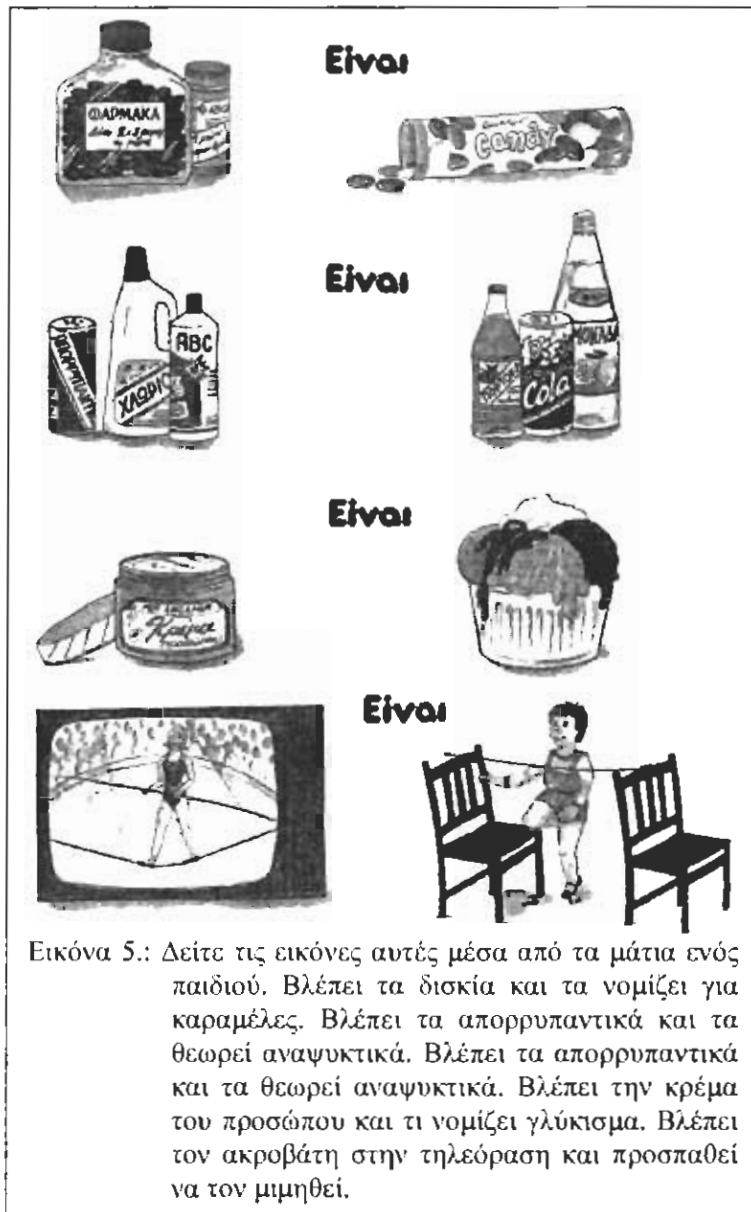

νει το παιδί, όταν είναι άρρωστο, όταν αυτό δίνεται σε μεγαλύτερη ποσότητα απ' το κανονικό. Γι' αυτό κάθε φορά που ο γιατρός σας δίνει κάποια για το παιδί σας, να τον ρωτάτε σχολαστικά πόσο φάρμακο θα δίνετε και κάθε πότε θα του το δίνετε. Ποτέ μην αφήνετε τα φάρμακα σε μέρη που μπορεί να φτάσει το παιδί.⁸

Ας δώσουμε στα παιδιά να καταλάβουν τους κινδύνους που κρύβουν τα φάρμακα.¹¹ Θα πρέπει να γίνεται συνεχής διδαχή από όλους. Μια τέτοια εμπειρία μπορεί να ξεκινήσει από τον 1^ο χρόνο και να τελειώνει γύρω στα 10. Η εικόνα 5 είναι πολύ τυπική, γιατί δείχνει πως τα αντικείμενα που βρίσκονται στο σπίτι και οι εκδηλώσεις των συνανθρώπων μας εμφανίζονται διαφορετικά στα μάτια ενός παιδιού²

Εικόνα 4

Εικόνα 5.: Δείτε τις εικόνες αυτές μέσα από τα μάτια ενός παιδιού. Βλέπει τα δισκία και τα νομίζει για καραμέλες. Βλέπει τα απορρυπαντικά και τα θεωρεί αναψυκτικά. Βλέπει τα απορρυπαντικά και τα θεωρεί αναψυκτικά. Βλέπει την κρέμα του προσώπου και τι νομίζει γλύκισμα. Βλέπει τον ακροβάτη στην τηλεόραση και προσπαθεί να τον μιμηθεί.

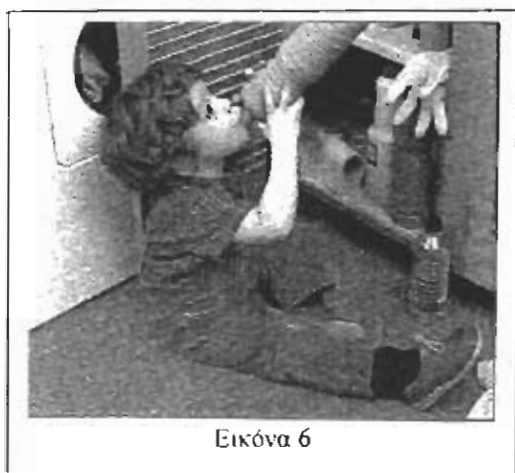
Τι πρέπει να κάνουν οι γονείς για να αποφευχθούν οι δηλητηριάσεις

- Τώρα είναι η εποχή που πρέπει να εξερευνήσετε το σπίτι σας με αετίσιο βλέμμα ή μάλλον με το βλέμμα ενός μωρού. Να κρύβετε τα φάρμακα σε σίγουρο μέρος¹⁷, απρόσιτο στην μικρή ηλικία¹², μετά από κάθε χρήση.
- Βάλτε ευανάγνωστες, καθαρές καινούριες ταμπελίτσες σε όλα τα φάρμακα έτσι ώστε να μην κάνετε κανένα λάθος. Πετάξτε όλα τα φάρμακα όταν θεραπευθεί η αρρώστια, για την οποία χρησιμοποιούνται. Είναι μάλλον απίθανο να τα ξαναχρησιμοποιήσετε. Θα μπερδευτείτε πολύ αν έχετε μπροστά σας φάρμακα παλιά και άλλα που χρησιμοποιείτε ακόμα.
- Λγοράστε ένα ειδικό δοχείο για παιδιά (που ανοίγει πολύ δύσκολα) για να φυλάτε τις ασπιρίνες ή άλλα χαπάκια και ιδιαίτερα κάψουλες, που δίνεται συνήθως στο παιδί.¹¹

- Τα παιδιά μιμούνται τους μεγάλους, γι' αυτόν μην παίρνετε φάρμακα μπροστά τους.
- Μην δίνετε φάρμακα στα παιδιά παρά μόνο με εντολή του γιατρού.
- Πριν δώσετε το φάρμακο διαβάστε καλά και προσεκτικά τις οδηγίες και τις ενδείξεις στο μπουκάλι.
- Όταν πρόκειται να δώσετε ένα φάρμακο προσέχετε ιδιαίτερα την δόση. Μην δίνετε ποτέ φάρμακα στο σκοτάδι ή με λίγο φως. Πολλά σφάλματα έχουν συμβεί στη δοσολογία.
- Μην κοροϊδεύετε τα παιδιά λέγοντάς τους, ότι τους δίνετε «γλύκισμα» ή «μέλι», όταν τους δίνετε φάρμακο.
- Μην ξεχνάτε ότι ένα παιδί, που πήρε μόνο φάρμακο ή άλλο σκεύασμα, έχει τάση να το ξανακάνει.
- Μην βάζετε σε μπουκάλια άλλα χάπια ή υγρά απ' αυτά που γράφει απ' έξω η ταμπέλα.
- Έχετε πάντα στο σπίτι ένα μπουκάλι σιρόπι ιπεκουάνας (ζητήστε το στο φαρμακείο). Για τη χρήση του τηλεφωνήστε στο γιατρό σας ή στο κέντρο δηλητηριάσεων.
- Πετάτε αμέσως κουτιά, μπουκάλια, περιτυλίγματα κ.τ.λ., που περιείχαν οποιαδήποτε ουσία (π.χ. φάρμακο). Δεν είναι παιχνίδια
- Έχετε πρόχειρο το τηλέφωνο του Κέντρου Δηλητηριάσεων.¹³

2.7. Δηλητήρια Οικιακής Χρήσεως

Πολλές ουσίες που βρίσκονται μέσα στο σπίτι και γύρω από αυτό μπορεί να είναι δηλητηριώδεις. Τέτοιες ουσίες είναι το υγρό σαπούνι, μερικά καλλυντικά, το νέφτι, το οινόπνευμα, λευκαντικά, στιλβωτικά, το ποντικοφάρμακο, τα διαλυτικά βαφών, τα υγρά ψεκασμού των κήπων και τα εντομοκτόνα. Από τα υλικά αυτού του είδους κινδυνεύουν ιδιαίτερα τα παιδιά, γιατί συνήθως δεν είναι δυνατό να γνωρίζουν τις συνέπειες αν τα φάνε ή τα πιούνε.

Εικόνα 6

Τα συμπτώματα και τα σημεία διαφέρουν, ανάλογα με το δηλητήριο, αν και τις περισσότερες περιπτώσεις είναι πιθανό να παρατηρηθούν εμετός και κοιλιακοί πόνοι.¹⁴

Προσέξτε ιδιαίτερα:

- Μην βάζετε μια ουσία απ' το ένα δοχείο σε κάποιο άλλο, στο οποίο βρισκόταν κάποια άλλη ουσία: σπρέι φυτών σε μπουκάλι κόκα-κόλα για παράδειγμα ή καθαριστικό φούρνου σε φλιτζάνι. Αυτή είναι μια συνεχής αιτία προκλήσεως ατυχημάτων.
- Επικίνδυνα είναι στο μπάνιο το σαμπουάν, οι αλοιφές για τα μαλλιά, βαφές και καλλυντικά γι' αυτό να είναι σε σημεία απρόσιτα για τα παιδιά.
- Να βρείτε στην κουζίνα χώρους που δεν μπορεί ποτέ να τους πλησιάσει το παιδί για να τοποθετήσετε τα απορρυπαντικά υγρά και τις σκόνες, τα καθαριστικά του φούρνου, τα προφυλακτικά του σκώρου. Πετάτε το ποντικοφάρμακο, τα εντομοκτόνα και τα δηλητήρια – είναι πολύ επικίνδυνα.
- Βρείτε στο υπόγειο ή στο γκαράζ πραγματικά ασφαλείς χώρους για να βάλετε τα διαλυτικά για μπογιές, την κηροζίνη, την βενζίνη, σπρέι φυτών, ζιζανιοκτόνα, αναψυκτικά, καθαριστικά και βερνίκι αυτοκινήτου. Όταν πετάτε τα δοχεία, βεβαιωθείτε ότι είναι εντελώς αδειανά.¹¹
- Μην αποθηκεύετε τρόφιμα μαζί με άλλα είδη (εντομοκτόνα, απορρυπαντικά, χλωρίνη, καυστικά).
- Προσοχή στα είδη καθαρισμού. Μακριά απ' την παιδική περιέργεια.
- Το οινόπνευμα για τα παιδιά είναι πολύ βλαπτικό. Για το λόγο αυτό μην τους δίνετε οινοπνευματώδη ποτά (κρασί, μύρα) και ποτέ ούτε για αστείο – πυκνά ποτά (ούζο, κονιάκ, λικέρ, ουίσκι).
- Τα τσιγάρα στα χέρια των παιδιών είναι επικίνδυνα, γιατί αν τα μασήσουν μπορεί να πάθουν σοβαρή δηλητηρίαση.¹³

**Τηγάνισε
ψάρια με
γεωργικό
φάρμακο**

**ΠΑΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΚΟΡΗ
ΣΕ ΚΡΕΙΜΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 50.

Τηγάνισε ψάρια με γεωργικό φάρμακο αντί τού ελαιού ή Παντα Γουρνακίου, 60 κρότων, και κάθε δεκάλεπτο 4 λίτρ. ή 6 λίτρ. της. Η κόρη της και 4 ετών της από Αρκαδίου Σερφού.

Η απήλαση των ψαριών της κοπέλας, 12 κρότων, και της κόρης της Κοσμοπούλου Σιλβανούλας, 48 κρότων, κίνησαν και

**3 μωρακιά
άπιαν κατά
λάθος
χλωρίνη**

Τρία μωρά παύσαν την άπιαση με χάσει 2000 γρ. και τους ήταν άπια με 4000 γρ. χλωρίνη.

Σύμφωνα με τους κηρύττες και τον πατέρα των παιδιών Άγιο Γεώργιο, Άρκαδος οι γιατροί τους έλασαν πολύ σπουδαίο.

Οι γιατροί επέλεξαν την άπιαση των ψαριών τους έλασαν 1000 γρ. και 2000 γρ. χλωρίνη. Πρώτα για 1000 γρ. χλωρίνη και τους έλασαν 10 γρ. και 20 γρ. Τηρώντας τα κηρύττες και τους έλασε 2000 γρ. χλωρίνη. Α.Κ. των ψαριών τα έλασαν 2000 γρ. και 20 γρ. χλωρίνη.

4 Έλασε από ψάρια, όταν είχε το μωρό με 1000 γρ. και 2000 γρ. χλωρίνη. Άρκαδος έλασε 2000 γρ. χλωρίνη από ψάρια των κηρύττων. Τα έλασαν 2000 γρ. χλωρίνη.

Η κόρη και 4 έλασαν 2000 γρ. χλωρίνη από ψάρια των κηρύττων. Άρκαδος έλασε 2000 γρ. χλωρίνη από ψάρια των κηρύττων.

Τραγικά περιστατικά δηλητηριάσεων έχουν συμβεί επανειλημμένα από καυστικά υγρά (οξέα) που ήπιαν παιδιά, νομίζοντας ότι ανακάλυψαν το μπουκάλι με το κρασί.⁴

ΠΡΟΣΟΧΗ!

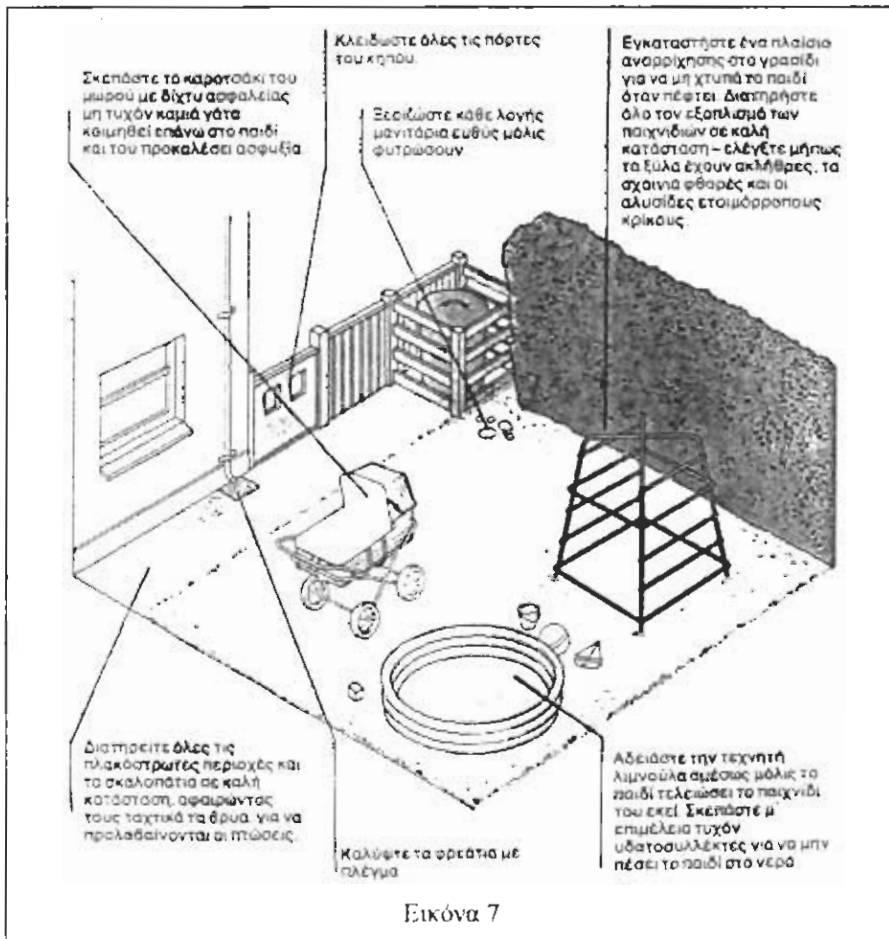
Πρέπει να βεβαιώνεστε ότι όλα τα μπουκάλια και δοχεία που περιέχουν δηλητηριώδεις ουσίες φέρουν πάντα διακριτική επισήμανση και φυλάγονται σε σημεία απρόσιτα για τα παιδιά.¹⁴

2.8. Δηλητηριώδη φυτά

Ορισμένα φυτά, τόσο των κήπων όσο και άγρια, είναι επικίνδυνα αν φαγωθούν και μερικά είναι δυνατό να προκαλέσουν αλλεργικές αντιδράσεις αν κανείς τα αγγίξει. Τα παιδιά, ιδιαίτερα, προσελκύονται απ' τους ζωηρόχρωμους καρπούς πολλών φυτών και τους τρώνε.

Ο ψευδοέβενος (καλλωπιστικό φυτό), η μελλαντόνα (ευθάλεια) και το δηλητηριώδες μανιτάρι αποτελούν τα πιο κοινά παραδείγματα φυτών που μπορούν να δηλητηριάσουν τον άνθρωπο.

Αν έχετε υποψίες ότι ο πάσχων έχει φάει κάποιο δηλητηριώδες φυτό ή καρπούς, είναι απαραίτητο και σημαντικό να διατηρήσετε ανοιχτές τις αεροφόρες οδούς και

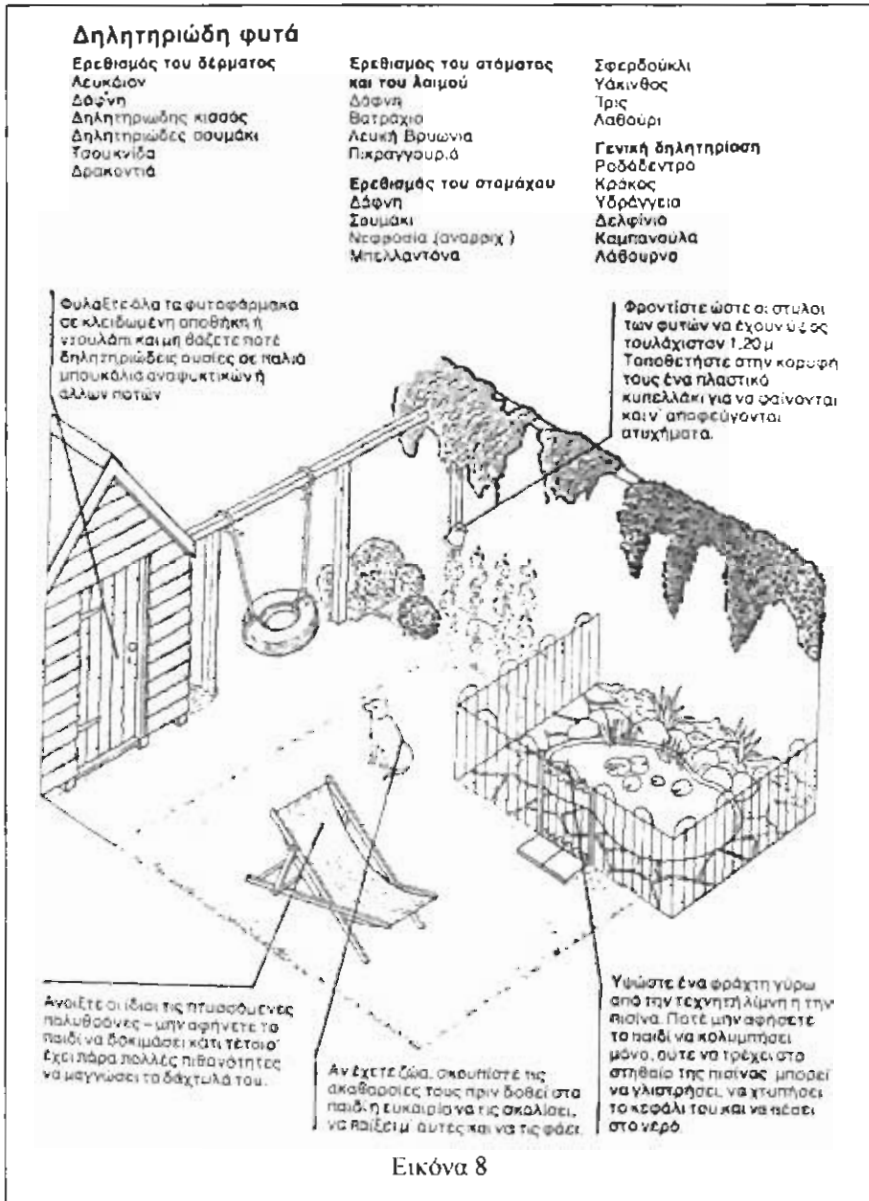

να φροντίσετε για την άμεση μεταφορά του στο νοσοκομείο.

Τα φυτά που προκαλούν αντίδραση όταν τα ακουμπήσει κανείς δεν είναι πολλά. Ωστόσο, η αντίδραση που συνήθως προκαλείται δεν ξεπερνά το ελαφρύ εξάνθημα ή το οίδημα των βλεφάρων.¹⁴

Πολλά από τα δηλητηριώδη φυτά βρίσκονται στο κήπο ή στις γλάστρες. Κάθε χρόνο πεθαίνουν παιδιά από «αθώα»μανιτάρια. Μην τρώτε τέτοια μανιτάρια. Μόνο τα καλλιεργούμενα μανιτάρια είναι ακίνδυνα.¹³

2.9. Τροφική δηλητηρίαση

Προκαλείται από τροφές που έχουν μολυνθεί με μικρόβια και δεν συντηρήθηκαν ή μαγειρεύτηκαν σωστά. Τα πιο συνηθισμένα μικρόβια είναι: οι σταφυλόκοκκοι, που πολλαπλασιάζονται στην τροφή και παράγουν μια δηλητηριώδη ουσία (τοξίνη), και οι σαλμονέλες, που πολλαπλασιάζονται στο έντερο και προκαλούν

μια πάθηση, που μοιάζει με δυσεντερία. Η σαλμονέλα είναι μολυσματική και μπορεί να μεταδοθεί από άνθρωπο σε άνθρωπο, όταν η ατομική υγιεινή και οι κανόνες υγιεινής στην κουζίνα δεν εφαρμόζονται σωστά.¹⁴

2.10. Παιδικοί σπασμοί

Στα παιδιά ηλικίας 1-4 χρόνων η αύξηση της θερμοκρασίας, με την έναρξη κάποιου λοιμώδους νοσήματος ή εξαιτίας λοίμωξης του φάρυγγα ή των αυτιών, είναι δυνατό να προκαλέσει σπασμούς. Παρά τη θορυβώδη μορφή τους, οι σπασμοί αυτοί σπάνια είναι επικίνδυνοι, αλλά τα συμπτώματα μπορεί να επιμείνουν αν η θερμοκρασία του παιδιού εξακολουθήσει να είναι πολύ υψηλή.¹⁴

2.10.1. Συμπτώματα και σημεία

- Το παιδί έχει ψηλό πυρετό και είναι κατακόκκινο και ιδρωμένο.
- Μικρές συσπάσεις των μυών του προσώπου και των άκρων.
- Μερικές φορές το παιδί αλληθωρίζει ή γυρίζει τα μάτια του (βολβοστροφή).
- Μπορεί να παρουσιάζει δυσκαμψία ή ακαμψία, με το κεφάλι και τη ράχη τεταμένα προς τα πίσω.
- Μπορεί να κρατά την αναπνοή του.
- Το πρόσωπο και ο τράχηλος φαίνονται κατακόκκινα.
- Στο στόμα μπορεί να παρουσιαστεί αφρός.¹⁴

2.10.2. Σκοπός

Να προστατέψετε το παιδί από κακώσεις και να δροσίσετε το σώμα του, για να μειωθεί η ένταση των σπασμών. Να ζητήσετε τη βοήθεια γιατρού και να καθησυχάσετε τους γονείς.

2.10.3. Θεραπεία

1. Εξασφαλίστε τον καλό αερισμό του χώρου.
2. Χαλαρώστε τα ρούχα που σφίγγουν το λαιμό και το θώρακα του παιδιού.
3. Αν οι σπασμοί είναι έντονοι, καθαρίστε το χώρο γύρω από το παιδί.
4. Εφαρμόστε τη γενική θεραπεία του αρρώστου με απώλεια της συνείδησης.
5. Δροσίστε το παιδί ξεσκεπάζοντάς το, αφαιρώντας τα ρούχα του και βρέχοντάς το με σφουγγάρι βουτηγμένο σε χλιαρό νερό, αρχίζοντας απ' το κεφάλι

και προχωρώντας προς τα πόδια. Μην αφήσετε το σώμα του παιδιού και κρυώσει πάρα πολύ.

6. Καθησυχάστε τους γονείς και συμβουλευέστε τους να φωνάζουν γιατρό.

2.11. Κατάλληλα παιχνίδια

Το 2^ο με 3^ο έτος στα παιδιά αρέσουν κύβοι, φλιτζάνια, πιάτα και κουταλάκια – από πλαστική ύλη για να μην σπάζουν – άδεια κουτιά, παιχνίδια του μπάνιου (χήνες, πάπιες, βαρκούλες, κ.λ.π.), κούκλες, αρκουδάκια και άλλα ζώα.⁸

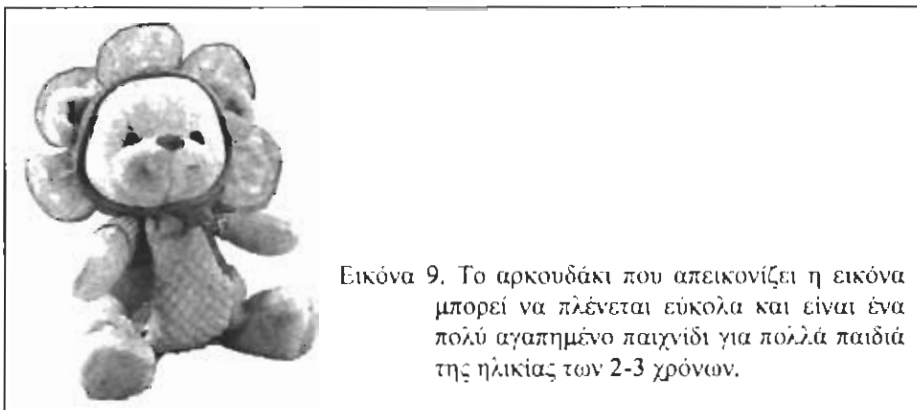
Τα παιδιά αυτής της ηλικίας, αν και απασχολούνται κατά το πλείστον με τα παιχνίδια τους, αρχίζουν να αρέσκονται στο να παίζουν με άλλα παιδιά της ίδιας ηλικίας. Είναι η ηλικία που μπορούν να παίζουν χωρίς κίνδυνο με νερό, χώμα και άμμο. Πρέπει κατά την χρονική περίοδο αυτή να τους δίνεται η ευκαιρία να τρέχουν, να πηδούν, να σκαρφαλώνουν και γενικά να κινούνται. Είναι μια ηλικία κατά τη διάρκεια της οποίας τα παιδιά αρέσκονται όλο και περισσότερο να ακούν και μικρές ιστορίες.²

Ακόμα, απ' την ηλικία αυτή τα παιδιά αρχίζουν να ευχαριστιούνται με εικόνες από ζώα, απλές και ζωηρόχρωμες. Μπορείτε τότε να πάρετε στο παιδί σας σχετικά βιβλία που κυκλοφορούν στην αγορά, χωρίς γράμματα.

Επίσης, στην ηλικία αυτή όλα τα παιδιά διασκεδάζουν, βάζοντας και βγάζοντας μέσα σε καλάθια ή κουτιά κύβους, δίσκους κι άλλα γεωμετρικά σώματα. Κάτι κουτιά γεμάτα ξυλαράκια, που με κατάλληλες συναρμολογήσεις γίνονται διάφορα πράγματα, είναι από τα πιο διασκεδαστικά παιχνίδια για παιδιά πάνω από δυο ετών. Με τα ξυλαράκια αυτά κάνουν φανταστικούς πύργους, καράβια, σπίτια, εκκλησίες και ότι άλλο θέλετε.

Τους τελευταίους μήνες του 2^{ου} έτους, το παιδί αρχίζει να μιμείται την μητέρα του στις δουλειές του νοικοκυριού της. Τότε τα παιχνίδια που παρασταίνουν διάφορα έπιπλα του σαλονιού, της κουζίνας και της κρεβατοκάμαρας, είναι κατάλληλα.⁸

Τα παιχνίδια, γενικότερα, που είναι κατάλληλα γι' αυτήν την ηλικία, χωρίς να

Εικόνα 9. Το αρκουδάκι που απεικονίζει η εικόνα μπορεί να πλένεται εύκολα και είναι ένα πολύ αγαπημένο παιχνίδι για πολλά παιδιά της ηλικίας των 2-3 χρόνων.

είναι επικίνδυνα για τα παιδιά είναι: κύβοι και κουτιά, ζώα και κούκλες που μπορούν να πλένονται, κουβάδες και φτυάρια, κύπελλα πλαστικά, νερό, άμμος, μια κούνια, διάφορα αυτοκίνητα, φτηνά βιβλία με εικόνες, διάφορα δοχεία ή οικιακά σκεύη σε παιχνίδια.²

Τον 3^ο χρόνο το παιδί αρχίζει να χαράζει γραμμές στο χαρτί και να ζωγραφίζει. Θα πρέπει λοιπόν τότε να προμηθεύσετε το παιδί σας χαρτί και κατάλληλα μολύβια. Ακόμη και πλαστελίνη μπορείτε να του δώσετε τότε, αφού πάρετε τα ανάλογα μέτρα, για να μην λερώνει τα ρούχα του.

Οι κούκλες, που θα δώσετε τώρα στο κοριτσάκι σας, πρέπει να έχουν ρούχα που να φοριούνται και να βγαίνουν εύκολα.

Ακόμα και ψαλίδι, όχι όμως μυτερό, μπορεί να δώσετε στο παιδί σας προς το τέλος του 3^{ου} έτους, για να κόβει διάφορα χαρτάκια.⁸

Επίσης τα παιδιά αυτής της ηλικίας αρχίζουν να παίζουν με τους συνομήλικούς τους. Οι γονείς πρέπει να βοηθούν σ' αυτόν τον τομέα και πρέπει να το επιδιώκουν, έτσι ώστε το παιδί να έχει ευκαιρίες για εκτόνωση και φυσική άσκηση, τόσο μέσα όσο κι έξω απ' το σπίτι.

Τα κατάλληλα παιχνίδια αυτής της ηλικίας είναι: ένα επίπεδο σανίδι, χαρτί, μπογιές, μεγάλες βούρτσες, κιμωλίες, κύβοι, παιχνίδια με ρόδες (Εικ. 10), κούκλες, άμμος, νερό, διάφορα σκεύη, επίσης μπάλες διαφόρων μεγεθών.²

Εικόνα 10. Αυτοκίνητα που κινούνται με μπαταρίες, τρέινα, αεροπλάνα, κ.λ.π. διασκεδάζουν αφάνταστα τα παιδιά της ηλικίας 4-5 χρόνων.

Κεφάλαιο 3^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΗΛΙΚΙΑΣ 5-9 ΕΤΩΝ

Δεν έχει περάσει ακόμα η εποχή των πτώσεων, των εγκαυμάτων, του πνιγμού, της κατάποσης αντικειμένων και της ηλεκτροπληξίας.⁶

Τον μεγαλύτερο αριθμό θανατηφόρων ατυχημάτων στα ελληνόπουλα της πρώτης σχολικής ηλικίας προκαλεί η εμπλοκή σε τροχαίο ατύχημα με αυξημένο ποσοστό των παιδιών που παρασύρονται από τροχοφόρα. Το γεγονός αντικατοπτρίζει την αυξημένη κινητικότητα και διάθεση των παιδιών για ανεξαρτησία και υπογραμμίζει την ανάγκη συνεχούς επιτήρησης και σωστής εκπαίδευσης στην κυκλοφοριακή αγωγή. Οι πνιγμοί-πνιγμονές περνούν σε δεύτερη θέση και ακολουθούν τα εγκαύματα ενώ τα ατυχήματα από πτώσεις αποτελούν και στην ηλικιακή αυτή ομάδα τη συχνότερη αιτία προσέλευσης για ατυχήματα στα εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων. Για την πρόληψη των ατυχημάτων στην ηλικία αυτή χρησιμοποιούνται επίσης προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων που θα εξασφαλίσουν την ασφαλέστερη συμπεριφορά του παιδιού.¹

3.1. Πνιγμοί

Ως πνιγμός χαρακτηρίζεται η ασφυξία που προκαλείται από είσοδο γλυκού ή θαλασσινού νερού ή οποιουδήποτε άλλου νερού στους πνεύμονες.¹²

Ο πνιγμός είναι η τρίτη αιτία θανάτου σε μικρά παιδιά, η δεύτερη σε κάπως μεγαλύτερα. Ποτέ δεν μας φαίνεται πιθανό ώσπου να συμβεί.¹¹

Τρεις χιλιάδες περίπου μεγάλα και μικρά νησιά είναι σκορπισμένα στις θάλασσές μας και χιλιάδες χιλιόμετρα είναι οι παραλίες μας.

Ανέκαθεν οι Έλληνες ήταν στενά δεμένοι με τη θάλασσα και πολλοί ήταν εκείνοι που ζούσαν απ' αυτή σαν ψαράδες, σαν έμποροι και σαν διακομιστές του παγκόσμιου εμπορίου.

Κοντά στη θάλασσα δεν βρίσκονται μόνο εκείνοι που ζουν απ' αυτή. Τις τελευταίες δεκαετίες και ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες οι παραλίες μας είναι γεμάτες από κολυμβητές κάθε ηλικίας που χαίρονται τις χαρές της θάλασσας.

«Τη θάλασσα πρέπει να τη σέβεσαι». Πράγματι, η θάλασσα είναι τόσο όμορφη, όσο κι επικίνδυνη. Μας προσφέρει τόσες χαρές αλλά και μεγάλες λύπες, όταν δεν τηρούμε αυστηρά τους κανόνες των παιχνιδιών της.

Για να αποφύγουμε θλιβερά γεγονότα στη θάλασσα, πρέπει να προσέχουμε πάντα με σχολαστικότητα τα παρακάτω:

- Το κολύμπι πρέπει να γίνεται σε καθαρές θάλασσες και παραλίες. Δυστυχώς πολλές απ' αυτές τις παραλίες μας είναι ακατάλληλες για κολύμπι, γιατί τα νερά τους είναι μολυσμένα. Σε πολλές παραλίες έχουμε σχετούς με ακάθαρτα νερά, σε άλλες επικίνδυνα βιομηχανικά λύματα. Πολλές είναι ακόμα οι αιτίες, που κάνουν ορισμένες παραλίες μας επικίνδυνες για κολυμβητές.
- Πολλές φορές έχουμε ατυχήματα από ψαροντούφεκα. Τα ψαροντούφεκα ποτέ δεν πρέπει να βρίσκονται σε χέρια παιδιών αλλά κι αυτοί που έχουν κάποια ηλικία θα πρέπει να προσέχουν πάρα πολύ όταν ψαρεύουν μ' αυτά.
- Σπάνια βέβαια, αλλά σίγουρα εμφανίζονται στις θάλασσές μας και κήτη που είναι επικίνδυνα για τους κολυμβητές.
- Υπάρχουν ακόμα άτομα που ψαρεύουν με δυναμίτιδα και πολλές φορές είχαμε ατυχήματα. Άλλοτε σοβαρούς τραυματισμούς, ακρωτηριασμούς αλλά και θανάτους ακόμη.
- Πολλοί ερασιτέχνες ψαράδες παίρνουν στη βάρκα τους και μικρά παιδιά. Αυτό είναι επικίνδυνο και με καλές καιρικές συνθήκες. Πολύ περισσότερο, όταν η θάλασσα δεν είναι γαληνεμένη και μπορεί ξαφνικά να έρθει και μπουρίνι την ώρα του ψαρέματος.
- Όταν ταξιδεύουμε με καράβι πρέπει να προσέχουμε πολύ τα μικρά παιδιά, ούτε στιγμή δεν πρέπει να ξεφεύγουν από την προσοχή μας. Είχαμε και στην περίπτωση αυτή ατυχήματα, όταν μικρά παιδιά ξέφυγαν από την προσοχή των μεγάλων και βρέθηκαν στη θάλασσας με αποτέλεσμα τις περισσότερες φορές να πνιγούν.
- Πολλές φορές βλέπουμε στις παραλίες που κολυμπάμε, δίπλα-δίπλα να κολυμπούν μικρά παιδιά και σκυλιά. Αυτό δεν είναι σωστό. Υπάρχει νόμος που απαγορεύει στους κατόχους των σκύλων να τα πηγαίνουν για κολύμπι σε παραλίες που κολυμπούν άνθρωποι. Τα αρμόδια όργανα ας προσέξουν το θέμα αυτό και στην ανάγκη ας εφαρμόσουν το νόμο.
- Προσπάθεια να προλάβουμε στη θάλασσα τη μπάλα ή το σωσίβιο που μας πήρε το αεράκι στ' ανοιχτά δεν χρειάζεται, γιατί υπάρχει φόβος να παρασυρθούμε στα βαθιά και να πνιγούμε. Σ' αυτές τις περιπτώσεις αφήνουμε τα σωσίβια μας να φύγουν. Χίλιες φορές να χάσουμε τη μπάλα ή το σωσίβιό μας παρά ναβάλουμε σε κίνδυνο τη ζωή μας.⁴
- Φοράτε πάντα το σωσίβιο στο παιδί στην παραλία, σε μια λίμνη, κοντά σε μια πισίνα ή όταν βρίσκεται μέσα σε βάρκα. Σήμερα υπάρχουν σωσίβια που είναι άνετα και όχι ογκώδη.¹¹ Αυτό δεν σημαίνει όμως ότι δεν πρέπει να έχουμε ε-

μπιστοσύνη στα σωσίβια, γιατί υπάρχει η περίπτωση να τρυπήσουν και ξαφνικά χωρίς να το καταλάβουμε, το παιδί που επιπλέει με το σωσίβιο να βρεθεί σε κίνδυνο.

- Ποτέ δεν αφήνουμε τα παιδιά μόνα τους στη θάλασσα, ούτε και στα πολύ ρηχά, γιατί δεν έχουν την ικανότητα να σηκωθούν, έστω και στα πολύ ρηχά νερά.⁴
- Τα παιδιά μπορεί να πνιγούν και σε λεκάνες ή μπανιέρες. Μην τα αφήνετε ούτε λεπτό χωρίς προσοχή.¹¹
- Ποτέ δεν κολυμπάμε μετά το φαγητό. Για να κολυμπήσουμε πρέπει να έχουν περάσει 4 ώρες τουλάχιστον απ' την ώρα που φάγαμε.
- Φθάνοντας στην θάλασσα, αφού ετοιμαστούμε για κολύμπι, δεν είναι ανάγκη να μπούμε αμέσως στο νερό. Μπαίνουμε σιγά σιγά, ώστε να προσαρμόζεται η θερμοκρασία του σώματός μας στη θερμοκρασία του νερού.⁴

ΠΝΙΓΝ
ΚΑΝ 4
ΠΑΙΔΙΑ

Περπέτεια οκ-
 ναυαγών

Πνιγμένοι
 16 χρόνος
 1988

Έπεσαν στο νερό φαγωμένα
και χάθηκαν σε 8-10 λεπτά

Επτά έχασαν
 στο μπάνιο
 τη ζωή τους

Κανείς από τό πλη-
 θυσμοσες θάλ-
 υσας
 1988

Τελευταίο
 μπάνιο για
 εννιάχρονο
 μαθητή

3.2. Είσοδος ξένου σώματος στο λάρυγγα (πνιγμονή)

Τα μωρά ότι πέσει στα χέρια τους, το φέρνουν ίσια στο στόμα, οπότε μπορεί να το καταπιούν ή να το αναπνεύσουν.⁸

Η πιθανότητα κάποιο ξένο σώμα να έχει μπει στο λάρυγγα πρέπει πάντοτε να θεωρείται πιθανή, όταν ένα μικρό παιδί ξαφνικά παρουσιάζει σφύριγμα στην αναπνοή ή δύσπνοια. Πολλά μικρά παιδιά, ιδιαίτερα εκείνα τα οποία ακόμη δεν είναι σε θέση να πουν τι έχουν, τι έφαγαν ή τι έφτιαζαν, αφήνονται πολλές φορές χωρίς παρακολούθηση με αποτέλεσμα να τοποθετούν στο στόμα τους ξηρούς καρπούς (φουντούκια, φιστίκια, κ.λ.π.) ή διάφορα μικρά παιχνίδια. Μια τέτοια κατάσταση μπορεί να είναι τρομερά επικίνδυνη και να προκαλέσει πάρα πολλές φορές άμεσα συμπτώματα πνιγμού και κυάνωσης (μελανιάσματος). Στην περίπτωση αυτή η αντίδραση της μητέρας θα ήταν να ανοίξει το στόμα του παιδιού, και αν το αντικείμενο αυτό βρίσκεται επιφανειακά, όπως πολλές φορές μπορεί να συμβεί με μια καραμέλα, να το βγάλει με το δάκτυλό της.

3.3. Ατυχήματα από υγραέρια – ασφυξία

Ασφυξία καλείται η εκ διαφόρων λόγων αδυναμία λήψεως οξυγόνου.

Η ασφυξία μπορεί να οφείλεται σε:

- Κάταγμα (σύνθλιψη) στήθους, από έκρηξη-πτώση, εάν το άτομο ταφεί κάτω από ερείπια, κατά τη διάρκεια συνωστισμού συνέπεια πανικού.
- Ανεπάρκεια λήψεως καθαρού αέρα (εάν το άτομο ταφεί κάτω από ερείπια).
- Συμπίεση του στήθους από φορτίο (εάν πέσει πάνω του βάρος).
- Ηλεκτροπληξία (πτώση καλωδίων και επαφή μ' αυτά).
- Πνιγμό (στη διάρκεια πλημμύρας).
- Δηλητηριώδη αέρια (κατά τη διάρκεια χημικού ατυχήματος, πυρκαγιάς).¹⁵

Ατυχήματα από υγραέρια

Η χρήση των υγραερίων μεταπολεμικά γνώρισε ευρύτατη διάδοση με της λογής σπιτικές συσκευές: τις κουζίνες, τις θερμάστρες, τους θερμοσίφωνες και τα ψυγεία. Κι όπως φαίνεται, θα χρησιμοποιηθούν πολύ και για την κίνηση των αυτοκινήτων. Οι μπουκάλες τους απ' τη μια είναι καλοφτιαγμένες και αντέχουν πολύ περισσότερο από την πίεση των 2-8 ατμοσφαιρών που αναπτύσσουν μέσα τους τα υγραέρια, κι απ' την άλλη, κάθε φορά που γεμίζονται, ελέγχονται, γι' αυτό και σπάνια είναι τ' ατυχήματα από εκρήξεις τους. Όμως παθαίνουν βλάβες οι συσκευές και φεύγει υγραέριο απ' τις σωληνώσεις τους. Και το πιο συχνό αφήνονται – από αφηρημάδα – ανοιχτές και φεύγει το υγραέριο, πλημμυρίζοντας τη γύρω περιορισμένη ατμό-

σφαιρα της κουζίνας και όλου του σπιτιού. Η επικινδυνότητά του σε τέτοιες περιπτώσεις είναι, ότι με τον παραμικρό σπινθήρα το υγραέριο εκρήγνυται με καταστροφικά αποτελέσματα.

Γι' αυτό χρειάζεται μεγάλη προσοχή στις συσκευές. Να ελέγχεται η λειτουργία τους και να μην εγκαταλείπονται ανοιχτές. Χρησιμοποιείτε πάντα και τις δύο ασφάλειες, κλείνοντας και τη συσκευή και τη μπουκάλα σας. Κι όταν αντιληφθείτε διαρροή υγραερίου –τη μαρτυράει πάντα η χαρακτηριστική μυρωδιά του – μην ανάβετε σπέρτο, παρά ανοίξτε γρήγορα πόρτες και παράθυρα και κλείστε την μπουκάλα σας. Όταν το υγραέριο φύγει από το σπίτι σας – φεύγει γρήγορα και θα το καταλάβετε απ' την εξαφάνιση της μυρωδιά του – μαζί θα έχει χαθεί και κάθε κίνδυνος για έκρηξη.⁴

3.4. Ατυχήματα από φωτιά (εγκαύματα)

Έγκαυμα ονομάζουμε το είδος της κάκωσης που οφείλεται στην δράση θερμότητας (ψηλής ή χαμηλής).¹⁶ Το έγκαυμα μπορεί να προέρχεται από φωτιά, ηλεκτρισμό ή χημικές ουσίες.¹⁷ Τα εγκαύματα ποικίλουν ανάλογα από το βάθος και την έκταση της βλάβης και προκαλούν ζημιές κατ' αρχάς στο δέρμα και στη συνέχεια στους υποκείμενους ιστούς. Καμιά φορά η βλάβη μπορεί να είναι μόνο στα εσωτερικά όργανα (τραχεία-οισοφάγος) μετά από κατάποση καυστικών ουσιών. Όλα τα εγκαύματα απαιτούν ιατρική φροντίδα, γιατί ο κίνδυνος μόλυνσης είναι πολύ μεγάλος, όπως επίσης και η εμφάνιση καταπληξίας του εγκαυματία λόγω της βλάβης του δέρματος και απώλειας υγρών. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το έγκαυμα προκαλεί πάρα πολύ δυνατό πόνο.¹⁶ Επίσης τα σοβαρά εγκαύματα προκαλούν σοκ. Ένα άτομο που έχει υποστεί εγκαυματικό σοκ μπορεί να πεθάνει αν δεν του παρασχεθούν άμεσα οι Α' βοήθειες.¹⁷

Τα εγκαύματα διακρίνονται σε:

- Εγκαύματα πρώτου βαθμού: κόκκινο δέρμα με ελαφρό πρήξιμο και πόνο.
- Εγκαύματα δευτέρου βαθμού: δέρμα κόκκινο, με φουσκάλες, κηλίδες και ραβδώσεις, πρήξιμο και υγρή επιφάνεια. Πόνος.
- Εγκαύματα τρίτου βαθμού: ξασπρισμένο ή καψαλισμένο δέρμα. Με λίγο ή καθόλου πόνο. Όλα τα εγκαύματα από ηλεκτρισμό είναι τρίτου βαθμού.
- Χημικά εγκαύματα.¹⁸

Σε αυτή την ηλικία τα εγκαύματα αποτελούν μια απ' τις αιτίες ατυχημάτων, μετά τους πνιγμούς.

Συχνά διαβάζουμε στις εφημερίδες για ατυχήματα τραγικά, που συμβαίνουν σε παιδιά που παίζουν με σπέρτα και αναπτήρες. Θα μπορούσαν να μην γίνουν τα ατυ-

χήματα αυτά, αν οι μεγάλοι τοποθετούσαμε τα σπέρτα και τους αναπτήρες σε ψηλά σημεία του σπιτιού, ώστε να μην τα φτάνουν τα μικρά παιδιά.

Τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν ότι τα σπέρτα και οι αναπτήρες δεν είναι παιχνίδια. Πολλά παιδιά ψυχαγωγούνται με το άναμμα των σπέρτων ή των αναπτήρων.

Δεν γνωρίζουν όμως τους κινδύνους που μπορούν να προέλθουν από αυτό το «παιχνίδι». Μπορεί να πάρουν φωτιά τα ρούχα τους και να καούν.⁴ Τα ρούχα των παιδιών στις μέρες μας φτιάχνονται από υλικό που επιβραδύνει τη μετάδοση της φωτιάς σύμφωνα με το νόμο. Αλλά το χημικό που χρησιμοποιείται θα πάψει να έχει κάποια ισχύ αν χρησιμοποιήσετε απορρυπαντικό, σαπούνι ή χλώριο χωρίς φωσφορικά άλατα. Έτσι λοιπόν χρησιμοποιείτε ένα απορρυπαντικό με βάση κιτρικό άλας.¹¹

Επίσης εγκαύματα μπορούν να προκληθούν από θερμάστρες – ηλεκτρικές και άλλες-, τα τζάκια και τα μαγκάλια είναι παγίδες φωτιάς για τα παιδάκια. Ακόμη και η κατσαρόλα που βράζει, ή το τηγάνι πάνω στη φωτιά γίνονται πειρασμοί για

**Λαρκάδιασε
αγοράκι
παίζοντας
με τα σπέρτα**

ΚΑΒΑΛΑ, 29.

Λαρκάδα έγινε ξάγρονο αγοράκι όταν παίζοντας με τα σπέρτα έβαλε φωτιά σε άγρωνα της γιαγιάς του, στο χωριό Πέονη του Νέσιου.

Νεκρός ο Δημητράκης Βάρσος από τη Χρυσούπολη, που είχε πάει μαζί με τη μάνα του Γιαννούλα 24 ετών να επισκεφθεί την αρρωστή γιαγιά του.

Η μητέρα του Δημητράκη στην προσπάθειά της να σώσει το γιό της δομήσε ξυπόλητη στις φλόγες και έκαψε σοβαρά εγκαύματα στα πόδια, στα χέρια και στο στήθος.

Κάτοικοι τη μετέφεραν στο νοσοκομείο της Καβάλας.

Η κατάσταση της είναι κρίσιμη.

**Αρπαξε
φωτιά
ο Βαγγελάκης
παίζοντας
με αναπτήρα
Νήπιο κάηκε
ζωντανό στην
κούνια του!**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, Τρίτη.

Δύο χρόνων άγγελουδι ο Θανάσης Χασιώτης, στο χωριό Βρύα Κατερίνης κάηκε ζωντανό μέσα στην κούνια του. Άγνωστο - μέχρι στιγμής - από ποιά ατύχητά μωρουδιακά σκεπάσματα του άρπαξαν φωτιά. Οι γονείς του δέν πρόλαβαν να τό κρατήσουν στη ζωή.

τα μικρά παιδιά, που όταν τα φτάνουν τα πιάνουν και υπάρχει φόβος να τα ρίξουν επάνω τους.⁸

Γι' αυτό λοιπόν αποκτήστε τη συνήθεια να στρέψετε τα χερούλια από τις κατσαρόλες και τα τηγάνια ώστε να μην προεξέχουν.

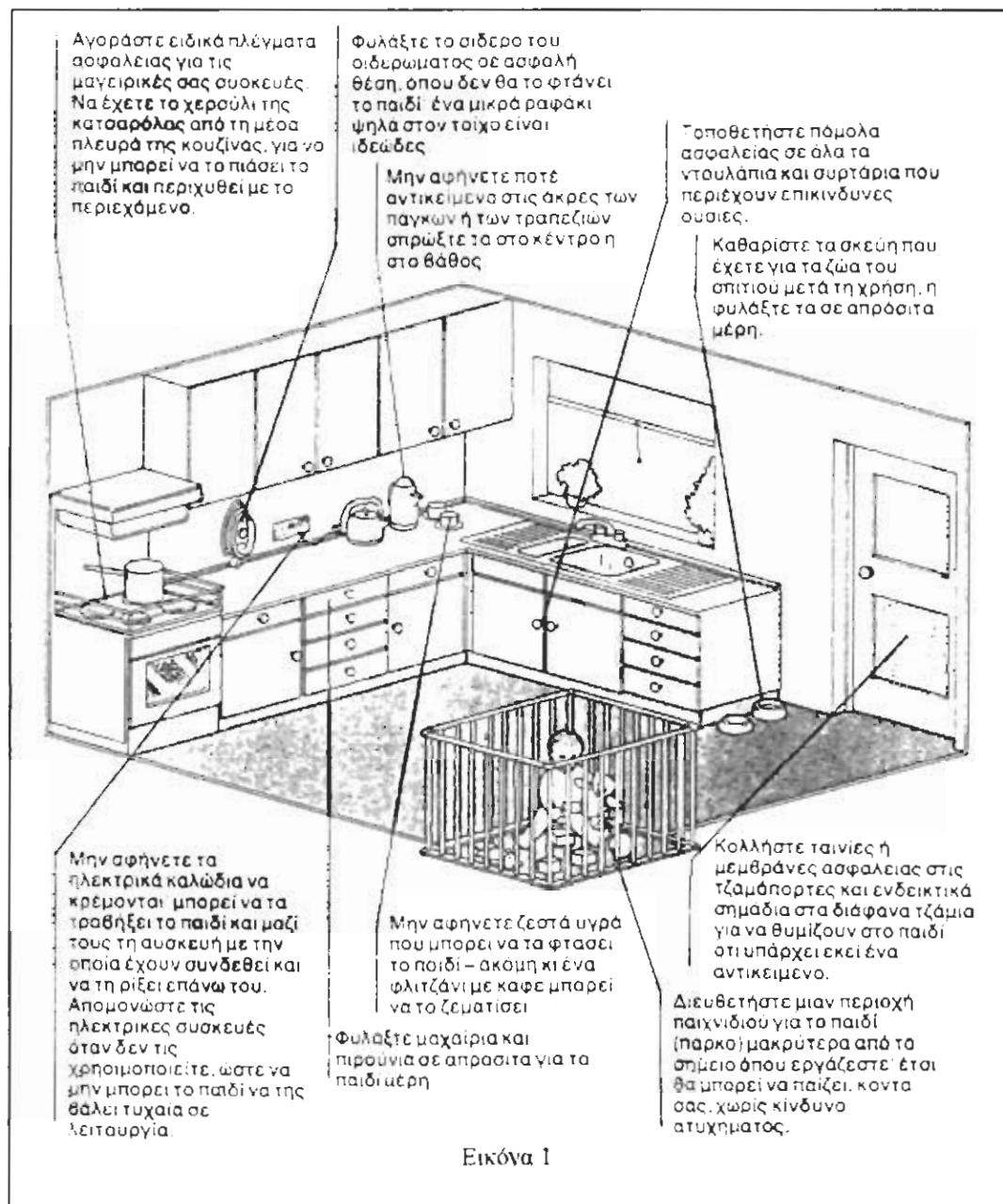
Για την αποφυγή λοιπόν των εγκαυμάτων θα πρέπει να προσέξουμε τα εξής:

- Να έχετε έναν χημικό πυροσβεστήρα στην κουζίνα.
- Μην χρησιμοποιείτε τραπεζομάντηλο που ένα μικρό παιδί θα μπορεί να τραβήξει από το τραπέζι.
- Οι ανοιχτές θερμάστρες, οι φούρνοι πατώματος, οι φούρνοι με όχι καλή μόνωση, οι κατσαρόλες που ανοίγουν εύκολα είναι επικίνδυνα αντικείμενα.
- Οι κουρτίνες και οι πετσέτες που όταν φυσάει ακουμπάνε σε κάποιο θερμάστρα μπορεί να βάλουν φωτιά.

Δεν χρησιμοποιούμε αλοιφές κ.λ.π. εκτός αν αυτό συστηθεί από γιατρό. Όταν πρόκειται για εγκαύματα που οφείλονται σε χημικές ουσίες πλένουμε καλά με καθαρό νερό την επιφάνεια του εγκαύματος πριν την καλύψουμε με καθαρό πανί.¹⁹

Τα λίγα περιστατικά που μας δείχνουν καθημερινά τα αποκόμματα των εφημερίδων θα πρέπει να κάνουν μικρούς και μεγάλους να είμαστε πιο προσεκτικοί στο θέμα αυτό.

Ποτέ τα παιδιά δεν παίζουν με σπέρτα και αναπτήρες. Πρέπει να ξέρουν ότι μόνο κακό μπορούν να προκαλέσουν στα χέρια τους. Και φυσικά αυτό θα το μάθουν στα παιδιά τους οι γονείς, με όση υπομονή και επιμονή χρειαστούν σ' αυτή την

προσπάθειά τους.

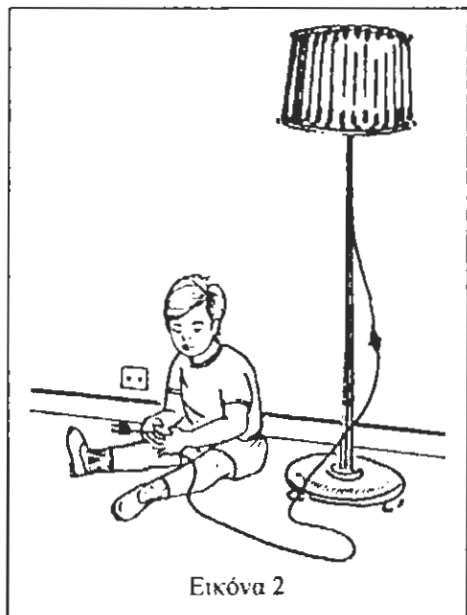
Για να περιοριστούν τα ατυχήματα, και στην προκειμένη περίπτωση τα εγκαύματα, στο χώρο της κουζίνας θα πρέπει τα αντικείμενα να είναι τοποθετημένα έτσι ώστε να προσφέρουν ασφάλεια στο παιδί.

Η κουζίνα είναι ένας χώρος στον οποίο γίνεται, συνήθως, όλη η φασαρία του σπιτιού. Η κουζίνα είναι από τα πράγματα επικίνδυνα για πολλούς λόγους: απ' το μαγείρεμα (βραστό νερό και καυτό λάδι), απ' τα μαγειρικά σκεύη (μαχαιρία και ζεστά δοχεία) και απ' το γεγονός ότι εσείς, όντας απασχολημένη με την ετοιμασία των φαγητών, μπορεί να μην δώσετε αρκετή προσοχή στο παιδί.⁹

3.5. Ατυχήματα από τον ηλεκτρισμό

Στα ατυχήματα αυτά υπάγονται τόσο εκείνα που προκαλούνται από το ηλεκτρικό ρεύμα, όσο κι εκείνα που προκαλούνται από κεραυνούς.

Πολλές είναι οι περιπτώσεις που από άγνοια ή απροσεξία μπορεί ο άνθρωπος να φέρει το σώμα του σ' επαφή με ηλεκτροφόρο σώμα και να πάθει ηλεκτροπληξία: μι

Εικόνα 2

ηλεκτρική συσκευή (κουζίνα, πλυντήριο, σίδερο, ραδιόφωνο, κ.λ.π.) με φθαρμένο κάποιο εξάρτημά της μπορεί να προκαλέσει ηλεκτροπληξία.

Το νερό είναι ένας καλός αγωγός του ηλεκτρισμού. Έτσι ο χειρισμός των ηλεκτρικών διακοπών με βρεγμένα χέρια, η γεμάτη υδρατμούς ατμόσφαιρα του λουτρού, το υγραμένο σχοινί του χαρταετού που μπλέκεται στα ηλεκτροφόρα σύρματα κ.λ.π..., μπορούν να αποτελέσουν ηλεκτρικούς αγωγούς και να φέρουν το ηλεκτρικό ρεύμα στο σώμα μας, προκαλώντας την ηλεκτροπληξία.

Οι ηλεκτρικές πρίζες με τις τρύπες τους προκαλούν την περιέργεια των μικρών παιδιών, που, χώνοντας μέσα τους κάποιο μεταλλικό σώμα (σύρμα, καρφί, κ.ά.) μπορεί να έχουν ως συνέπεια την ηλεκτροπληξία.⁴

**Τον σκότωσε
το πλυντήριο**

**ΚΕΡΑΥΝΟΒΟΛΗΘΗΚΕ
ΤΗΝ ΟΡΑ ΠΟΥ
ΕΚΑΝΕ ΜΠΑΝΙΟ**

Ηλεκτροπληξία
από πιστολάκι
χτενίσματος

**Το ρεύμα
σκότωσε
11χρονη**

**Βρέφος έβαλε
τοηριδάκι
στην πρίζα
και σκοτώθηκε**

**Επαθε ηλεκτροπληξία
καί έμεινε κρεμασμένος
στό σύρμα 20 λεπτά!**

**8χρονη βρήκε
"κόκκαλο," τον
αδελφούλη της**

**ΤΟ ΡΕΥΜΑ ΣΚΟΤΩΣΕ
20ΧΡΟΝΟ ΕΡΓΑΤΗ**

ΤΟΝ ΚΕΡΑΥΝΟΒΟΛΗΣΕ ΤΟ ΡΕΥΜΑ

ΓΕΝΗΤΗΣ της ΔΕΗ κατά ηλεκτροπληξία σε ένοχη συνθήκη στον χώρο της ηλεκτροπληξίας στην οδό Μενέλαου, στη Νέα Χιμαραία. Ο δεσφότης Dr. Κωνσταντίνος ΣΙΔΕΡΗΣ έγραψε επί πορείας ενός ορισμού ένοχης 5/1 έτους. Αποφάνση αριθμ. 40/1994 π' όσον αφορά περίπτωση της ΔΕΗ.

Από τα παραπάνω βγαίνουν μόνα τους, σαν συμπεράσματα τα προφυλακτικά μέσα και είναι τα εξής:⁸

- Μην αφήνετε φθαρμένα καλώδια. Τυλίξτε καλά τις συνδέσεις ανάμεσα στα καλώδια και στις προεκτάσεις.¹¹
- Τοποθετήστε ειδικούς αναπτυξιακούς διακόπτες, που μειώνουν σημαντικά τους κινδύνους από ηλεκτροπληξία.⁸
- Χρησιμοποιείτε καλύμματα για όλες τις αχρησιμοποίητες πρίζες.¹¹
- Διάφορες πρίζες, ηλεκτρικά είδη και οικιακά αντικείμενα θέλουν ιδιαίτερη προσοχή και πρέπει τα μικρά παιδιά να βρίσκονται συνεχώς υπό επίβλεψη.²

- Ελέγξτε όλα τα ηλεκτρικά σας καλώδια: αν έχουν ξεφτίσει ή σχιστεί είναι επικίνδυνα και θα 'πρεπε να αντικατασταθούν αμέσως.⁹

Ηλεκτροπληξία προκαλείται και από τον ατμοσφαιρικό ηλεκτρισμό, που κατά τις μπόρες εκκενώνεται με κεραυνούς, πρέπει να γνωρίζετε τα εξής:

Αν βρίσκεστε στο ύπαιθρο, αποφεύγετε τα υψώματα. Μην καταφεύγετε κάτω απ' τα δέντρα, προπαντός ψηλά και μάλιστα βελανιδιές, γιατί τραβούν περισσότερο τους κεραυνούς. Μην κρατάτε σιδερένια αντικείμενα (ομπρέλα, κ.ά.). Μην στέκεστε κοντά σε σύρματα (τηλεφωνικά, κ.ά.) και σε σιδερένιους πασσάλους. Και μην τρέχετε όταν αστράφτει.

Αν βρίσκεστε στο σπίτι σας και δεν έχει αλεξικέραυνο, ν' αποφεύγετε τα ψηλά πατώματα. Μην στέκεστε μπροστά σ' ανοιχτό παράθυρο ή πόρτα, ούτε κοντά στο τζάκι και ανάμεσα σε δυο μεταλλικές συσκευές, π.χ. μεταξύ του καλοριφέρ και των νεροσωλήνων κατά τη διάρκεια της καταιγίδας μην κάνετε μάνιο κι αποφεύγετε το σιδέρωμα και τη χρήση του τηλεφώνου, της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου, αν συνδέεται με εξωτερική κεραία.⁸

Τα παιδιά δεν έχουν συναίσθηση του κινδύνου και συχνά κινδυνεύουν στους εξώστες, που παίζουν. Οι γονείς έχουν υποχρέωση να τα προσυλλάσσουν.

Ο έτυχος μικρούλης

9χρονος-μαθητής σκοτώθηκε πέφτοντας από ταραύτα

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, Σάββατο.— **ΕΝΝΙΑΧΡΟΝΟΣ** μαθητής σκοτώθηκε χθές το απόγευμα πέφτοντας από ταραύτα εξώστης οικοδομής στην 666 Προβλεπτικού 7 στην περιοχή Ντεπώ της Θεσσαλονίκης. Θύμα δ. Δημ. Χρ. Κορατζίδε. Ο τραγικός μικρός έπαιζε στην ταραύτα ενώ έλειπον οι γονείς από το σπίτι.

15χρονος έπεσε από ταραύτα καί σκοτώθηκε

ΑΠΟ ΤΑΡΑΥΤΑ έπεσε από χείμαυρο από σπίτι των γονιών του (1. Μεταξά 10, Άνω Λιθσία) έπειτα δ. δεκαπεντάχρονος μαθητής Άριστιδης Μ. Λορίτης και σκοτώθηκε. Ο μικρός είχε ανέβει στην ταραύτα για να έκομει από τραχιές μουσουλές. Το πτώμα ταυτίστηκε προχθές τη νύχτα.

Ο 3ος όροφος μοιραίος για δύο

Έπεσε από τον 3ο όροφο του ξενοδοχείου «Στάπλεν» (πλατεία Κορατζίδε) και σκοτώθηκε δ. Θράσιος Χιλ, 69 χρόνων, από τη Νέα Σηλοβία. Εξετάζεται η κρούση της αυτεκτονίας.

● Από τον τρίτο όροφο ενοικιαστικής πολυκατοικίας, στην 666 Άλ. Διάκου 19 (Νέα Φιλαδέλφεια) έπεσε και σκοτώθηκε δ. συνταξιούχος Αντώνιος Χρ. Παπαγιάννης, 65 χρόνων. 661γκ6

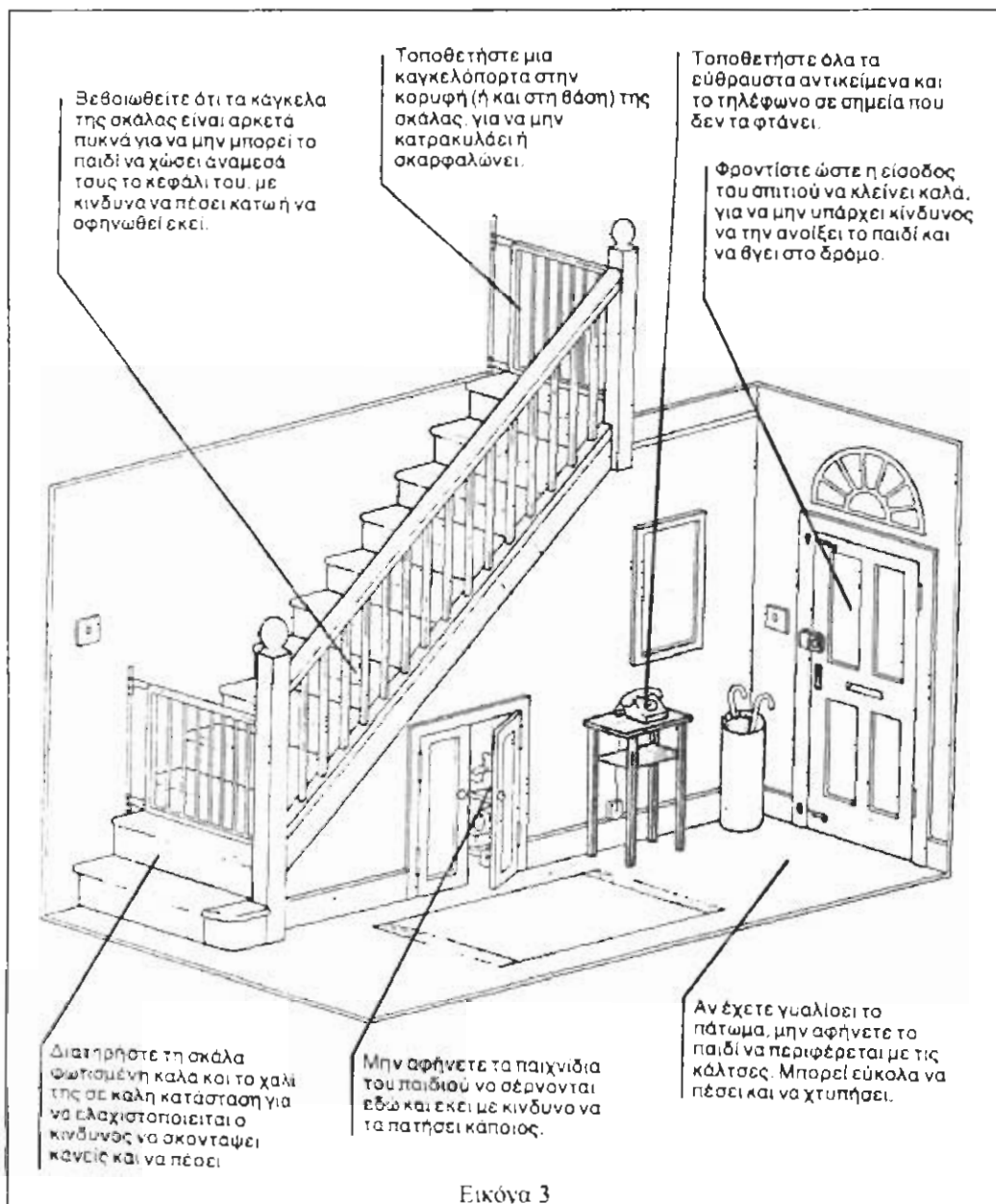

Αν συμβεί ηλεκτροπληξία πρέπει να διακόψουμε αμέσως την παροχή του ηλεκτρικού ρεύματος από το γενικό διακόπτη. Προσοχή χρειάζεται όταν η ηλεκτροπληξία έχει γίνει στο ύπαιθρο, τότε πρέπει να απομακρύνετε με ένα στεγνό ξύλο το ηλεκτροφόρο καλώδιο από το θύμα.²⁰

Οι κακώσεις που μπορεί να προκαλέσει μια πτώση είναι πολλές. Μπορεί να πάθουμε διάφορα κατάγματα των οστών, διάφορα τραύματα ή να προκληθούν εσωτερικές αιμορραγίες.⁴

Μερικές μητέρες αφήνουν μόνα τους τα μωρά τους πάνω σε ντιβάνια ή σε κρεβάτια χωρίς πλαϊνά. Κυλούν τότε εκείνα, πέφτουν και καμιά φορά παθαίνουν σοβαρές ζημιές.

Σοβαρά ατυχήματα έχουμε κι από τις σκάλες, που τα σκαλοπάτια τους, όταν είναι χαλασμένα, αποτελούν επικίνδυνη παγίδα για τα παιδιά.⁸

Μεγάλος κίνδυνος υπάρχει και στο διάδρομο και το ενδεχόμενο να βγει το παιδί τρέχοντας στο κεφαλόσκαλο και να ορμήσει στο δρόμο.

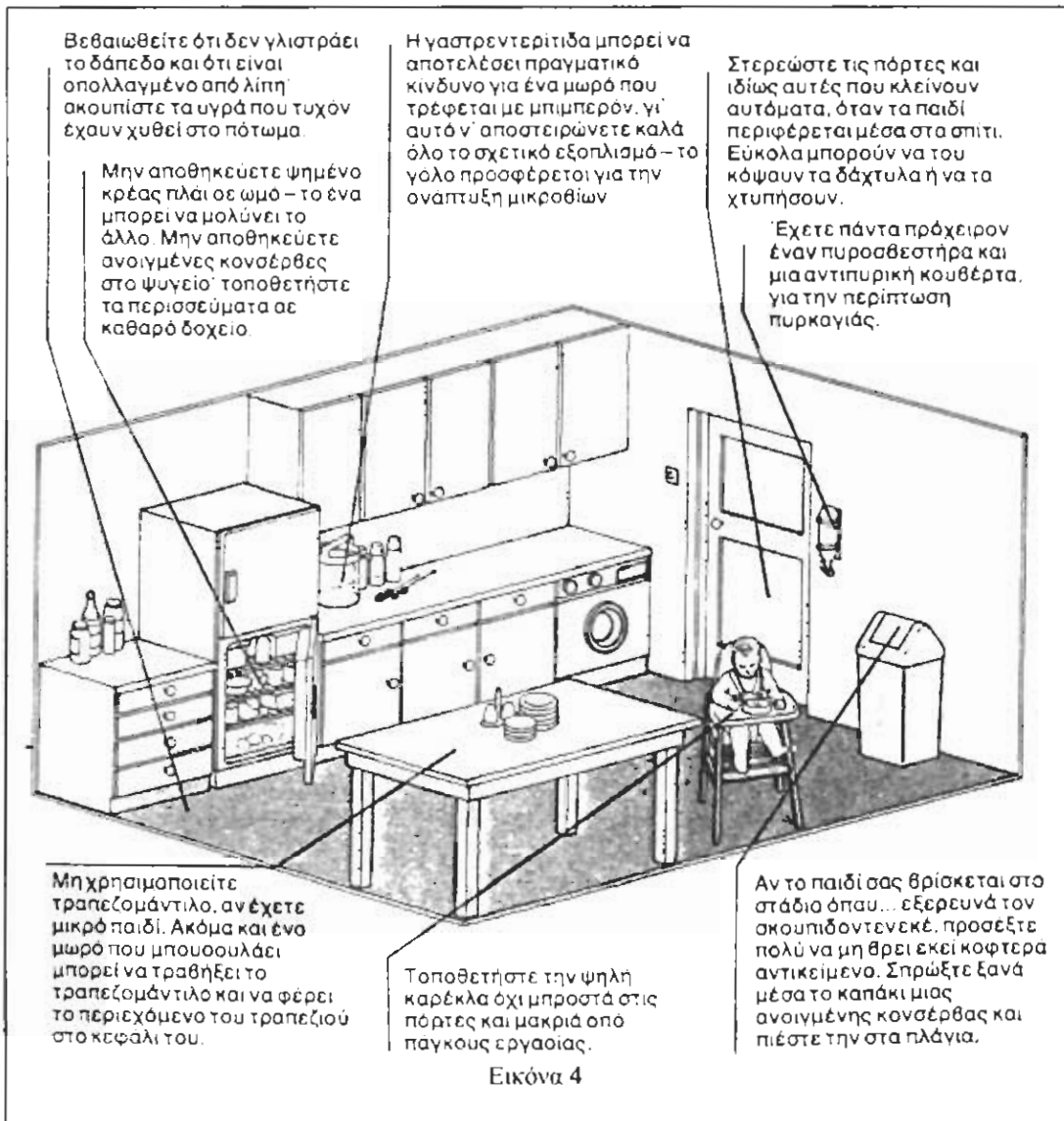
Ωστόσο το παιδί να γίνει ικανό να ισορροπεί και να κατεβαίνει σκαλί-σκαλί, πιασμένο από την κουπαστή, εκπαιδεύστε το να κατεβαίνει τη σκάλα σερνάμενο στο ποπό του.⁹

Επίσης μην αφήνετε το παιδί σας να φοράει παντόφλες και παπούτσια μεγάλων, γιατί εξαιτίας τους μπορεί να πέσει και να χτυπήσει άσχημα.

Ατυχήματα με μοιραίο αποτέλεσμα έχουν σημειωθεί ως τώρα και σε περιπτώσεις που μητέρες παίρνανε στο κρεβάτι τους τα μωρά τους και κοιμούνταν μαζί τους.⁸

3.6.1. Ο χώρος της κουζίνας

Μέχρι το παιδί σας να μεγαλώσει αρκετά για να κάθεται στο τραπέζι, μια ψηλή

καρέκλα είναι ότι πρέπει για την ώρα του φαγητού. Ψηλές καρέκλες υπάρχουν σε

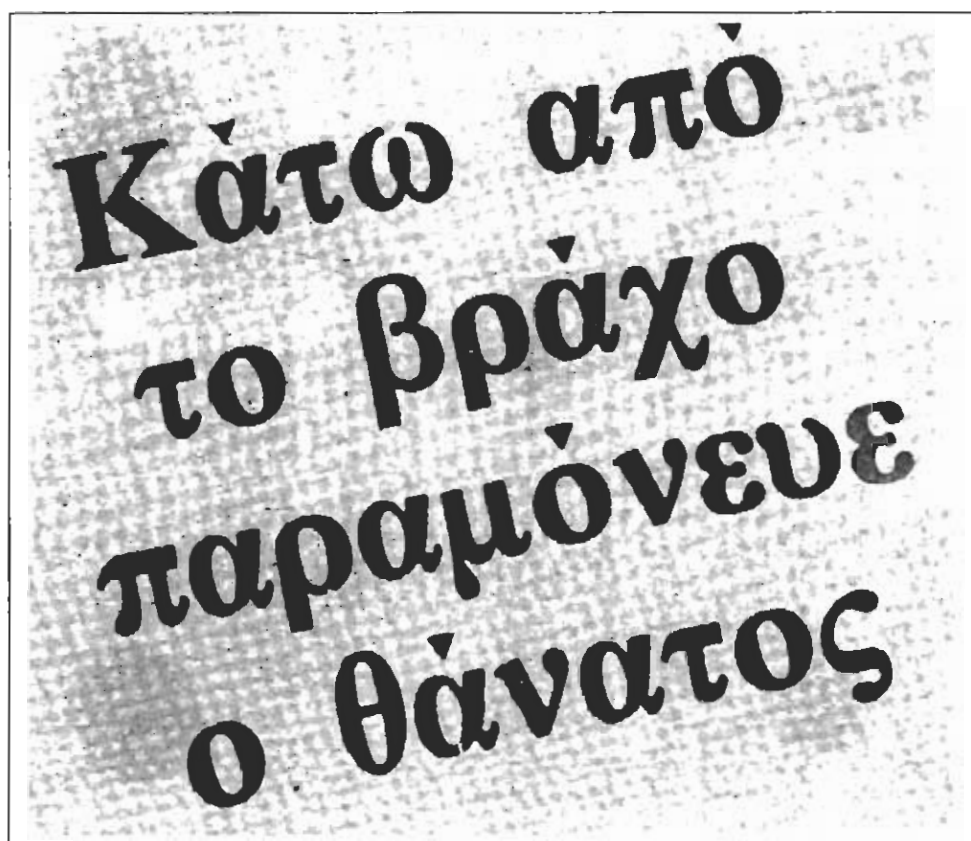
ποικίλα σχέδια, αλλά θα πρέπει να αναζητήσετε μια απ' αυτές που έχουν ορισμένα χαρακτηριστικά ασφαλείας, ανεξάρτητα από το σχέδιο που προτιμάτε. Διαλέξτε μια που να είναι σταθερή, με πολύ ανοιχτά πόδια. Αν ο δίσκος αφαιρείται θα πρέπει να υπάρχει μηχανισμός στερέωσής του την ώρα της χρησιμοποίησης. Ακόμη θα πρέπει να υπάρχουν λουριά για να δένετε το παιδί όταν κάθεται στην καρέκλα. Μην αφήνετε ποτέ το παιδί χωρίς επίβλεψη επάνω σε μια ψηλή καρέκλα.⁹

3.7. Μην ανεβαίνετε σε απόκρημνα μέρη

Πολλά παιδιά θέλοντας να επιδείξουν ορισμένες ικανότητές τους σκαρφαλώνουν σε απόκρημνες βράχια, χαράδρες ή γκρεμούς, χωρίς να αντιλαμβάνονται βέβαια ότι παίζουν με το θάνατο.

Πολλά φορές όμως σαν αποτέλεσμα ενός παιχνιδιού αυτού του είδους, είναι ένα σοβαρό ή τραγικό ατύχημα.

Τα ατυχήματα αυτά οδηγούν απ' ευθείας στον... «παράδεισο» και για τους πιο «τυχερούς» σε μια μόνιμη αναπηρία. Μακριά λοιπόν απ' τις επιδείξεις αυτού του είδους πριν είναι πολύ αργά.⁴

Είναι μεγάλος αυτός ο κίνδυνος, αλλά όχι αναπόφευκτος. Με μια προσεκτική και συστηματική διαπαιδαγώγηση, προπάντων των μικρών παιδιών, μπορεί εύκολα να εξουδετερωθεί. Θα πρέπει δηλαδή ο καθένας μας να συνειδητοποιήσει τον κίνδυνο που παραμονεύει στους εξώστες και στις ταράτσες ώστε να προσέχει περισ-

σότερο κατά την παραμονή του σ' αυτούς. Παράλληλα θα πρέπει να φροντίζει περισσότερο κατά την παραμονή του σ' αυτούς. Παράλληλα θα πρέπει να φροντίζει περισσότερο για τα παιδιά, που δεν έχουν συναίσθηση του κινδύνου. Είναι μάλιστα σήμερα ο κίνδυνος αυτός πολύ μεγαλύτερος στις πόλεις με τις πελώριες πολυκατοικίες, όπου, επειδή δεν υπάρχουν κήποι και άλλοι ανοικτοί χώροι, μοναδικός τρόπος διασκέδασης και ψυχαγωγίας των παιδιών απέμεινε το μπαλκόνι ή η βεράντα ή η ταράτσα. Αυτός είναι ένας ακόμη λόγος για την δημιουργία παιδικών πάρκων, κήπων και σταθμών – ανάγκη που έχει υποδείξει στο παρελθόν επανειλημμένως ο Οργανισμός Προλήψεως Ατυχημάτων – όπου τα παιδιά θα έχουν στη διάθεσή τους τον κατάλληλο χώρο για να παίξουν χωρίς να τα συνοδεύει ο φοβερός κίνδυνος που παραμονεύει στα σημερινά μπαλκόνια και τις ταράτσες.¹³

ΘΑΝΑΤΟΙ ΠΑΙΔΙΩΝ 1-14 ΕΤΩΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1991-95 ΑΝ 100.000 ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΙΣ 15 ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

ΧΩΡΕΣ (ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΑ)	ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΑΥΜ/ΣΜΩΝ	ΤΡΟΧΑΙΑ	ΠΝΙΓΜΟΙ	ΦΩΤΙΑ	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΚ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	6,06	2,91	0,39	0,66	0,26	0,80
ΙΤΑΛΙΑ	6,14	3,30	0,46	0,18	0,51	0,50
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	6,59	3,42	1,24	0,26	0,24	0,56
ΕΛΛΑΔΑ	7,64	4,71	0,56	0,35	0,41	0,26
ΙΣΠΑΝΙΑ	8,12	4,02	1,12	0,30	0,39	0,33
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	8,32	3,64	1,33	0,62	0,39	1,07
ΙΑΠΩΝΙΑ	8,36	3,04	1,93	0,48	0,33	1,12
ΓΑΛΛΙΑ	9,05	3,81	0,81	0,47	0,39	1,58
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	9,53	4,37	1,97	0,68	0,22	0,85
ΚΑΝΑΔΑΣ	9,68	4,33	1,26	1,01	0,20	1,45
ΤΣΕΧΙΑ	11,95	4,64	2,23	0,34	0,61	1,61
ΠΟΛΩΝΙΑ	13,41	5,89	2,84	0,36	0,60	1,14
Η.Π.Α.	14,06	5,76	1,74	1,65	0,23	2,74
ΜΕΞΙΚΟ	19,75	6,05	3,30	0,62	1,09	2,90
ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ	25,57	12,59	5,14	0,91	1,18	1,08

Στοιχεία: Ανάλυση της WHO Mortality Database από το London School of Hygiene & Tropical Medicine

3.8. Κατάλληλα παιχνίδια

Στην ηλικία των 4 ως 6 ετών τα παιδιά έχουν αναπτύξει σε αρκετό βαθμό τις ικανότητές τους. Κινούνται υπολογίζοντας αρκετά καλά τις κινήσεις τους. ζωγρα-

φίζουν καλύτερα, ισορροπούν ανετότερα και αρχίζουν να σκαρφαλώνουν. Οι κούβιες και τα ποδήλατα τότε τ' απασχολούν πολλές ώρες κάθε μέρα.

Στην ηλικία αυτή αρχίζουν να χορεύουν, πιο πολύ τα κορίτσια κι ευχαριστιούνται ν' ακούνε μουσική. επίσης διασκεδάζουν με διάφορα ζώα του σπιτιού (γάτες, σκυλιά, κ.λ.π.), με χρυσόψαρα και χελώνες.⁸

Το παιδί σ' αυτήν την ηλικία αρχίζει να συναναστρέφεται με τους συνομήλικούς του, γίνεται πιο ευφάνταστο και πιο κοινωνικό. Μια μεγαλύτερη ποικιλία από παιχνίδια του εμπορίου ή αυτοσχέδια είναι τώρα πολύ κατάλληλα. Σε αυτήν την ηλικία είναι καλά να ενθαρρύνονται να παίζουν με παιχνίδια που συναρμολογούνται (puzzles), τα οποία μπορούν να προσφέρουν ατελείωτη απόλαυση, αλλά και να οξύνουν το μυαλό τους.

Άλλα κατάλληλα παιχνίδια: ποδήλατα με τρεις ρόδες πίσω, βιβλία με εικόνες, κουβαδάκια και φτυάρια, κούκλες, αριθμοί και μαγνητικά γράμματα, που μπορούν να προσκολληθούν και να αποκολληθούν εύκολα· χαρταετοί, απλά μουσικά όργανα, (Εικ. 5) χαρτί για ζωγραφική, μπογιές, κλωστές, κιμωλίες.

Στην ηλικία των 6 με 9 ετών βοηθούν το παιδί παιχνίδια που έχουν σχέση με την καθημερινή ζωή και καλλιεργούν συγχρόνως το μυαλό. Μερικά απ' αυτά είναι: πλοία και αεροπλάνα, συναρμολογούμενα παιχνίδια (puzzles) περισσότερο σύνθετα, παιχνίδια που χρειάζονται κάποιο διάβασμα, κούκλες και διάφορα εξαρτήματα για κούκλες. (Εικ. 6)²

Εικόνα 5.: Ένα μουσικό τρυπέζι κατάλληλο για παιδιά ηλικίας 4-6 ετών

Εικόνα 6.: Ένα συναρμολογούμενο ωρολόγι διασκεδάζει και διδάσκει.

3.9. Γενικές υποδείξεις

Γενικά για τα παιδιά παιχνίδια να έχετε υπόψη τα εξής:

1. Δεν υπάρχουν αυστηρά χρονικά όρια, που σ' αυτά να καθορίζουμε με ακρίβεια το είδος των παιχνιδιών. Δεν μπορούμε λοιπόν να πούμε για τα παιχνίδια του πρώτου έτους, πως δεν είναι κατάλληλα και για το δεύτερο, του δεύτερου για το τρίτο, κ.λ.π.
2. Το παιδί όσο μικρότερο είναι, τόσο γρηγορότερα βαριέται τα παιχνίδια του, με αποτέλεσμα πολλές φορές να τα καταστρέφει μόλις τα χορτάσει. Γι' αυτό πρέπει να έχετε ποικιλία παιχνιδιών και κάθε φορά να του κρύβεται όποιο παιχνίδι βαριέται. Ύστερα από λίγες μέρες το ίδιο παιχνίδι θα το διασκεδάσει πάλι όπως την πρώτη φορά.
3. Δεν είναι μόνο η ηλικία που καθορίζει το είδος του παιχνιδιού, μα και άλλοι παράγοντες και περισσότερο το περιβάλλον, γιατί το παιδί μιμείται πολύ. Έτσι το αγόρι, που κοντά στο σπίτι του υπάρχει ξυλουργείο ή που ο μπαμπάς του είναι ξυλουργός και τον παρακολουθεί συχνά στη δουλειά, προτιμάει παιχνίδια που μοιάζουν με ξυλουργικά εργαλεία. Το παιδί του κηπουρού, που παρακολουθεί τον μπαμπά του στις κηπουρικές εργασίες του, διασκεδάζει περισσότερο με τσάπες και σκαλιστήρια, το παιδί του ζωγράφου, ευχαριστιέται πιο πολύ να ζωγραφίζει, κ.λ.π.
4. Τα πολλά παιχνίδια, που είναι πάντα στη διάθεση του παιδιού, δεν αργούν να του προκαλέσουν ανία. Αν λοιπόν έχετε τις δυνατότητες να προμηθεύετε πολλά παιχνίδια στο παιδί σας, μην του τ' αφήνετε όλα μαζί στην διάθεσή του.
5. Αν το σπίτι σας έχει πολλά δωμάτια, διαθέστε κι ένα για τα παιχνίδια του παιδιού σας. Εκεί θα παίζει με μεγαλύτερη άνεση τα δυο πρώτα χρόνια. όμως μην το αφήνετε πολλή ώρα μόνο του, γιατί εύκολα παθαίνει ανία και τότε μπορεί να αρχίσει να καταστρέφει τα παιχνίδια.
6. Τα πιστόλια, κι όλα τα παιχνίδια, που είναι μιμήσεις πολεμικών όπλων, καλό είναι ν' αποφεύγονται. Τρέφουν τον εγωισμό και την εριστικότητα των παιδιών.⁴

3.10. Συμβουλές για την Μπέιμπυ Σίτερ (ή για όσους έχουν αναλάβει την επίβλεψη των παιδιών)

1. Πριν φύγουν οι γονείς βεβαιωθείτε ότι σας έχουν αφήσει τα παρακάτω τηλεφωνικά νούμερα:
  - Που θα βρίσκονται για να τους αναζητήσετε.
  - Το τηλέφωνο κάποιου φίλου ή συγγενή εκεί κοντά.
  - Το τηλέφωνο του παιδίατρου ή οικογενειακού γιατρού.
  - Τηλέφωνο της Πυροσβεστικής (199).

- Τηλέφωνο της Αστυνομίας (100 ή 109).
  - Τηλέφωνο Κέντρου Δηλητηριάσεων (7793777).
  - Τηλέφωνο Άμεσης Βοήθειας (166)
2. Ζητήστε από τους γονείς να σας δείξουν τους χώρους του σπιτιού και τα αντικείμενα που μπορεί να χρειαστείτε, όπως ρούχα των παιδιών, γενικούς διακόπτες ηλεκτρισμού, φωταερίου και νερού, πυροσβεστήρες –αν υπάρχουν– και είδη πρώτης ανάγκης.
  3. Ρωτήστε από πού θα βγείτε σε περίπτωση κινδύνου. Σε περίπτωση φωτιάς βγάλτε τα παιδιά αμέσως από το σπίτι, χωρίς να καθυστερήσετε ούτε για τηλεφώνημα. Μεταφέρετε τα παιδιά σε γειτονικό σπίτι και από εκεί τηλεφωνήστε στην Πυροσβεστική. Έπειτα τηλεφωνήστε στους γονείς για να τους πείτε που βρίσκεστε.
  4. Φροντίστε για την ασφάλεια των παιδιών με το να προλαβαίνετε τα ατυχήματα. Μάθετε που υπάρχουν πιθανοί κίνδυνοι (ηλεκτρικές συσκευές, ακάλυπτα θερμαντικά σώματα, κοφτερά εργαλεία, κ.λ.π.).
  5. Οι σκάλες μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή των παιδιών γι' αυτό φροντίστε να τα κρατάτε μακριά από αυτές και απομακρύνεται αντικείμενα που θα μπορούσαν να σας κάνουν να σκοντάψετε και να πέσετε.
  6. Μην αφήνεται αφύλαχτα τα παιδιά μέσα στα καροτσάκια κοντά σε σκάλες ή ράμπες.
  7. Φυλάξτε τα παιδιά από κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από τζαμόπορτες και ανοιχτά παράθυρα.
  8. Μην ανοίγετε ποτέ την πόρτα σε ξένους. Αν κάποιος άγνωστος επιμένει να μπει, τηλεφωνήστε στους γονείς ή στην Αστυνομία.
  9. Σε περίπτωση ατυχήματος ή ξαφνικής αρρώστιας μη θελήσετε να κάνετε το γιατρό. Περιποιηθείτε μόνο μικροτραύματα και γρατσουνιές. Τηλεφωνήστε στους γονείς για οδηγίες, και αν δεν μπορείτε να τους βρείτε, καλέστε το γιατρό. Αν οι γονείς σας έχουν αφήσει φάρμακα για τα παιδιά, βεβαιωθείτε ότι έχετε καταλάβει καλά τις οδηγίες.
  10. Ποτέ μην αφήνετε μόνα τα παιδιά στο σπίτι, ούτε για ένα λεπτό. Ποτέ μην αφήνετε την φροντίδα βρέφους σε μικρό παιδί.
  11. Μην κοιμάστε την ώρα που επιβλέπετε παιδιά.

12. Μην προσκαλείτε φίλους ενώ φροντίζετε παιδιά, εκτός κι αν έχετε την άδεια των γονέων.
13. Αν η φύλαξη των παιδιών γίνεται έξω απ' το σπίτι (στην παιδική χαρά) όπου υπάρχουν κούνιες, τσουλήθρες, κ.λ.π., μάθετε στα παιδιά ότι ορισμένα παιχνίδια εκτός απ' την ψυχαγωγία που προσφέρουν περικλείουν και κινδύνους. Επίσης μην τα αφήνετε να σκαρφαλώνουν ή να παίζουν σε πεζοδρόμια, σε αυτοκινητόδρομους και γενικά όπου υπάρχει κίνδυνος.³

3.11. Δέκα βασικές συμβουλές για την πρόληψη παιδικών ατυχημάτων στο σπίτι

ΔΕΚΑ ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Για να αποφύγουμε σοβαρούς τραυματισμούς:

1. Αιχμηρά και κοφτερά αντικείμενα (π.χ. μαχαίρια, ψαλίδια, βελόνες και εργαλεία) να φυλάγονται εκεί που δεν τα φτάνουν τα παιδιά.
2. Να κάνουμε τις μπαλκονόπορτες ορατές, βάζοντας αυτοκόλλητα στο σωστό ύψος. Υπάρχει και διαφανές αυτοκόλλητο υλικό για την επικάλυψη οποιασδήποτε γυάλινης επιφάνειας προς αποφυγή σοβαρού τραυματισμού σε περίπτωση ατυχήματος.

Για να αποφύγουμε την ηλεκτροπληξία:

3. Να χρησιμοποιούμε πρίζες ασφαλείας ή καλύμματα στις υπάρχουσες.

Για να αποφύγουμε τον πνιγμό:

4. Ποτέ τα παιδιά μόνα στην μπανιέρα, ούτε λεπτό.

Για να αποφύγουμε τις δηλητηριάσεις:

5. Να φυλάμε εκεί που δεν τα βλέπουν και δεν τα φτάνουν τα παιδιά, όλα τα απορρυπαντικά, φάρμακα, φυτοφάρμακα, μπογιές και διαλυτικά.

Για να αποφύγουμε τα εγκαύματα:

6. Ποτέ μην αφήνουμε μόνα τους τα παιδιά κοντά σε αναμμένο τζάκι, σόμπα ή άλλη καυτή επιφάνεια.
7. Κατά προτίμηση χρησιμοποιούμε τα πίσω μάτια στην κουζίνα και το χερούλι της κατσαρόλας ποτέ να μην εξέχει.

Για να αποφύγουμε πνιγμό και ασφυξία:

- 8.Κρύβουμε πάντα τις πλαστικές σακούλες εκεί που δεν τις βρίσκουν τα παιδιά.
- 9.Ποτέ μην αφήνουμε μικροαντικείμενα εκεί που τα φτάνουν μικρά παιδιά και μπορεί να τα βάλουν στο στόμα.

Για να αποφύγουμε τις πτώσεις:

- 10.Ποτέ παιδιά μόνα σε μπαλκόνια και ταράτσες και ας φροντίσουμε να υπάρχουν σωστά κάγκελα.

Ας κάνουμε το σπίτι μας όσο το δυνατόν ασφαλέστερο.

Πάνω απ' όλα, ας μάθουμε στα παιδιά μας από πολύ μικρή ηλικία να αναγνωρίζουν τους κινδύνους και να προφυλάσσονται από αυτούς.

3.12. Ασφάλεια στην παιδική χαρά.

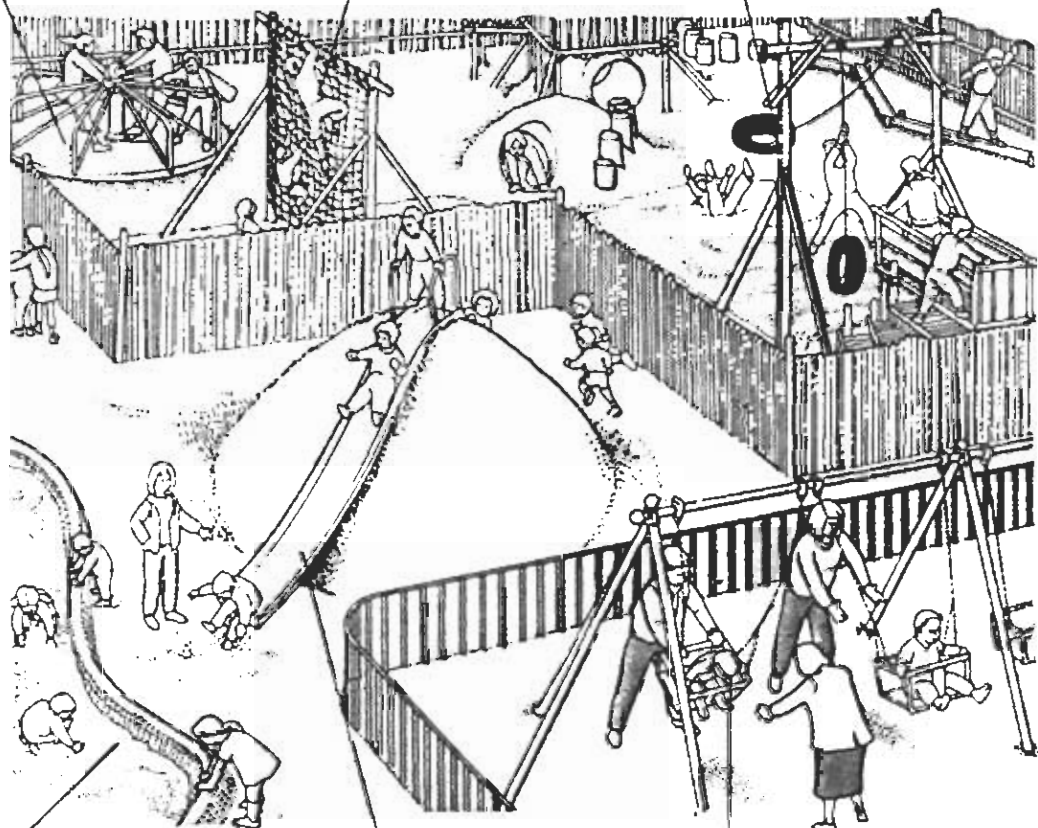
Σε όλα τα παιδιά δεν αρέσει να παίζουν στο σπίτι τους ή στον κήπο ενός φίλου, και αν υπάρχει «παιδική χαρά» στην περιοχή λαχταρούν να την επισκεφθούν. Ιδίως αν έχει το στοιχείο της περιπέτειας. Η αίσθηση του κινδύνου τα γοητεύει. Ωστόσο, πρέπει να δώσετε στο παιδί να καταλάβει τους περιορισμούς και να είναι προσεκτικοί. Οι λεονταρισμοί που οφείλονται στο γεγονός ότι βρίσκεται μαζί με άλλους ριψοκίνδυνους φίλους εύκολα οδηγούν σε ατυχήματα.

Στους παιχνιδότοπους υπάρχουν συνήθως ειδικές περιοχές για τα νήπια και τα μικρά παιδιά. αν έχετε μικρά παιδιά, μείνετε σ' αυτές τις περιοχές, γιατί τα πιο μεγάλα παίζουν με μεγαλύτερη δραστηριότητα.⁹

Βεβαιωθείτε ότι η περιστρεφόμενη εξέδρα είναι λεία και περιστρέφεται ομαλά. Πείτε στο παιδί να μη θάζει ποτέ τα πόδια του κάτω από την περιστρεφόμενη εξέδρα.

Φροντίστε να φορά το παιδί παπούτσια που δεν γλιστρούν και γερά τζιν.

Τα πλαίσια αναρρίχησης θα πρέπει να είναι στημένα πάνω σε γρασιδί ή άμμο σταθερά

Συμβουλευέψτε το παιδί να μην πετάει άμμο. Η άμμος στα μάτια προκαλεί αμυχές στην εσωτερική επιφάνεια του ματιού και προξενεί θλάβη. Ελέγξτε μήπως ο αμμόλακκος είναι πολύ βαθύς και θαφτεί το παιδί.

Οι τσουλήθρες δεν πρέπει να είναι ψηλότερες από 2,5 μ. και, κατά προτίμηση, να είναι τοποθετημένες πάνω σε σωρό από χώμα για να αποτρέπονται τραυματισμοί από πτώση. Η τσουλήθρα να είναι μονόκομματη και λεία και όχι κομματιαστή.

Οι κούνιες πρέπει να περιβάλλονται από φράχτη, ώστε να μην πέφτουν επάνω στα παιδιά που κουνιούνται ή σε άλλα που τρέχουν. Αν το παιδί είναι μικρό για να κρατηθεί καλά, χρησιμοποιήστε πάντα κούνια με κλειστό κάθισμα.

Εικόνα 7

Κεφάλαιο 4^ο

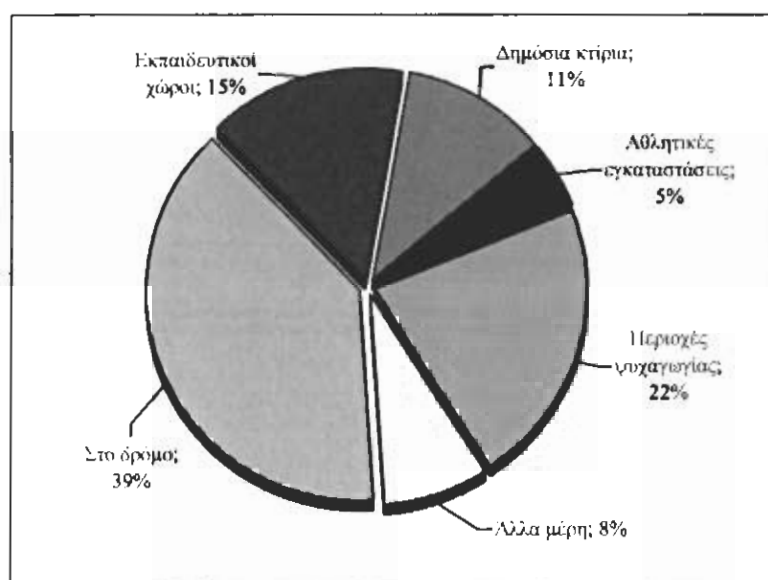
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΗΛΙΚΙΑΣ 10 ΕΤΩΝ ΕΩΣ ΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ

Με την είσοδο του παιδιού στην εφηβεία, τα τροχαία ατυχήματα στα οποία τα παιδιά συμμετέχουν είτε ως επιβάτες αυτοκινήτων και δικύκλων είτε ως πεζοί αποτελούν την κύρια αιτία θανάτου. Ακολουθούν οι πνιγμοί που στην ηλικία αυτή αντιπροσωπεύουν κυρίως ατυχήματα στη θάλασσα. Οι πτώσεις αποτελούν και πάλι την πρώτη αιτία προσέλευσης στα Εξωτερικά Ιατρεία των νοσοκομείων, αλλά στις ηλικίες αυτές προκαλούνται σε χώρος εκτός σπιτιού, όπως το σχολείο και οι αθλητικές δραστηριότητες. Στα προγράμματα παρέμβασης δίνεται ειδική έμφαση στη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος στο σχολείο ή στην γειτονιά και μεγάλη προσοχή στην τήρηση των προδιαγραφών ασφαλείας των αθλητικών εγκαταστάσεων και του αθλητικού εξοπλισμού.

Τα δεκάχρονα παιδιά έχουν μάθει την ασφαλή συμπεριφορά και μπορούν για παράδειγμα να διασχίζουν μόνα τους τους σχετικά ήσυχους δρόμους. Παρόλα αυτά υπάρχει πιθανότητα να παραβλέψουν ορισμένους κινδύνους και να παρασυρθούν από φίλους ή να οδηγηθούν σε ακρότητες για να δοκιμάσουν τις δυνατότητές τους. Για τα επόμενα χρόνια χρειάζεται να επιμένετε στη λήψη μέτρων ασφαλείας αφήνοντας συγχρόνως το παιδί να ανακαλύπτει την ανεξαρτησία του μέσα στα όρια που καθορίζουν τα μέτρα αυτά. Το δικό σας όμως ζωντανό παράδειγμα είναι εκείνο που μετράει περισσότερο από κάθε συμβουλή.¹

4. Που παθαίνουν ατυχήματα τα παιδιά έξω από το σπίτι

Ένας μεγάλος αριθμός παιδικών ατυχημάτων έξω από το σπίτι συμβαίνει σε χώρους ψυχαγωγίας και στο δρόμο. Ο βελτιωμένος πολεοδομικός προγραμματισμός και σχεδιασμός μπορεί να μειώσει τις πιθανότητες τέτοιων ατυχημάτων.

Η σχέση ανάμεσα στην κοινωνική τάξη και τα ατυχήματα στο σπίτι ισχύει και τα

οδικά ατυχήματα. Εδώ είναι πιθανό να παίζουν ρόλο προσωπικοί παράγοντες που αφορούν το παιδί ή τον γονιό: η επιθετικότητα ή η υπερκινητικότητα σε μερικά παιδιά μπορεί να αυξάνουν τον κίνδυνο ατυχημάτων.

Το άγχος που δημιουργείται μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον μπορεί να είναι σημαντικό, ενώ ο προγραμματισμός και η διαμόρφωση του περιβάλλοντος μπορεί να κάνει τα ατυχήματα περισσότερο ή λιγότερο πιθανά, ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές. Αν εξετάσουμε με ποιους τρόπους μπορούμε να κάνουμε το περιβάλλον των παιδιών ασφαλέστερο τότε θα δημιουργήσουμε ταυτόχρονα συνθήκες ζωής που θα κάνουν τη ζωή απολαυστικότερη και ασφαλέστερη για όλους μας.

Έτσι λοιπόν είναι πολύ σημαντικό να διδαχτεί το παιδί από πολύ μικρό τους κανόνες της οδικής κυκλοφορίας (σε ποιο σημείο μπορεί να διασχίσει ακίνδυνα το δρόμο, πως θα κρίνει τις αποστάσεις, που θα παίζει με ασφάλεια, κ.λ.π.). Ο Κ.Ο.Κ. είναι διαφορετικός για τους πολυσύχναστους δρόμους της πόλης απ' αυτόν για τους ήσυχους επαρχιακούς δρόμους, αλλά όπου κι αν βρίσκεστε, μιλήστε στο παιδί, ενώ θα περπατάτε ή θα οδηγείτε και εξηγήστε του τι κάνατε και γιατί.¹⁵

Ακόμη και ένα παιδί 12 χρονών μπορεί να δυσκολεύεται να καταλάβει τους κανόνες οδικής ασφάλειας: μπορεί να νομίζει ότι ένας πεζός μπορεί πάντα να διασχίσει το δρόμο ακίνδυνα, ακόμη και όταν πλησιάζει ένα όχημα με μεγάλη ταχύτητα.⁹

Η διάβαση των πεζών

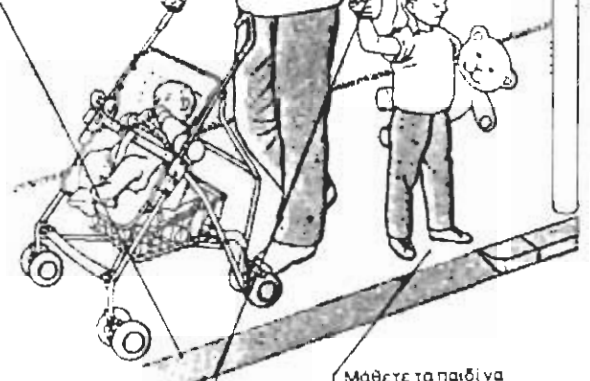
- Βρείτε ένα ασφαλές μέρος για να περάσετε απέναντι, όπως μια διάβαση πεζών, μια υπόγειο διάβαση ή ένα φανάρι.
- Σταματήστε στην άκρη του πεζοδρομίου, κοιτάξτε αριστερά και δεξιά και ακούστε μήπως έρχεται κάποιο όχημα.
- Αν έρχεται όχημα, αφήστε το να περάσει.
- Κοιτάξτε πάλι αριστερά και δεξιά και όταν δεν έρχεται τίποτα, περάστε.

Μάθετε στο παιδί να πατάει το κουμπι στις διαβάσεις των πεζών.

Μην προσπαθήσετε ποτέ να περάσετε ένα καροτσάκι χωρίς να ελέγξετε πρώτα, αν έρχεται όχημα. Μερικοί γονείς ξεχνούν ότι το καροτσάκι προεξέχει απ' αυτούς τουλάχιστον ένα μέτρο.

Έχετε το κράσπεδο του πεζοδρομίου ως γραμμή ασφαλείας και δώστε στο παιδί να καταλάβει ότι δεν πρέπει να περάσει χωρίς να σας κρατά από το χέρι.

Μάθετε τα παιδιά να περιμένει στις διαβάσεις των πεζών μέχρι να σταματήσουν τα αυτοκίνητα.

Προσοχή στους ξένους

Θυμίστε συχνά στο παιδί τους κινδύνους που διατρέχει μιλώντας με ξένους. Φτιάξτε έναν κωδικό λέξεων που θα τις χρησιμοποιήσει ένας φίλος ή γείτονας όταν του στείλετε να πάρει το παιδί. Πείτε στο παιδί να μην ακολουθεί κανέναν και για κανέναν λόγο, αν δεν του πει αυτές τις λέξεις.

Όταν περνάτε με καροτσάκι και μεγαλύτερο παιδί, βεβαιωθείτε ότι κρατάτε και το παιδί που θαδίζει. Όταν είστε σίγουροι ότι δεν θα τρέξει να περάσει μόνο του, μπορεί να κρατιέται από το καροτσάκι.

Εικόνα 1

Κάθε χρόνο τραυματίζονται 1,2 εκατομμύρια παιδιά περίπου έξω από το σπίτι και 3 απ' τα 5 παιδιά που εισάγονται σε νοσοκομείο μετά από ατύχημα έχουν τραυματισθεί καθ' οδόν για το σχολείο ή μέσα στο ίδιο το σχολείο ή ενώ έπαιζαν έξω απ' το σπίτι. Το 1987 πάνω από 40.000 παιδιά ηλικίας 14 ετών και κάτω τραυματίστηκαν σε οδικά τροχαία ατυχήματα και 416 σκοτώθηκαν. Η διέλευση απ' τη μια πλευρά του δρόμου στην άλλη είναι ένας πρωτεύων κίνδυνος, αφού πάνω από το 50% των παιδιών που τραυματίστηκαν ή σκοτώθηκαν, ήταν πεζοί. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, περισσότερο από όσο στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, σκοτώνονται παιδιά που βαδίζουν στο δρόμο.²¹

ΟΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Όταν βαδίζουμε, για την ασφάλεια όλων μας, είμαστε υποχρεωμένοι να τηρούμε τον Κ.Ο.Κ.

4.1. Η διάβαση των πεζών

Από υπολογιστικά στοιχεία των τροχαίων ατυχημάτων του έτους 2001 προκύπτει ότι το 11% των ατυχημάτων αυτών οφείλεται σε παραβάσεις διατάξεων του Κ.Ο.Κ. που κάνει ο πεζός.¹¹

Ο πεζός πρέπει να γνωρίζει ότι ο δρόμος έχει δύο τμήματα:

Το οδόστρωμα και το πεζοδρόμιο. Το οδόστρωμα είναι το κομμάτι του δρόμου που προορίζεται για την κυκλοφορία των οχημάτων και το οποίο είναι συνήθως ασφαλοστρωμένο. Το πεζοδρόμιο είναι «δρόμος πεζών» και βρίσκεται πιο ψηλά από το οδόστρωμα για να βαδίζουν οι πεζοί με ασφάλεια.²²

Γι' αυτό λοιπόν ως πεζοί πρέπει να προσέξουμε τα εξής:

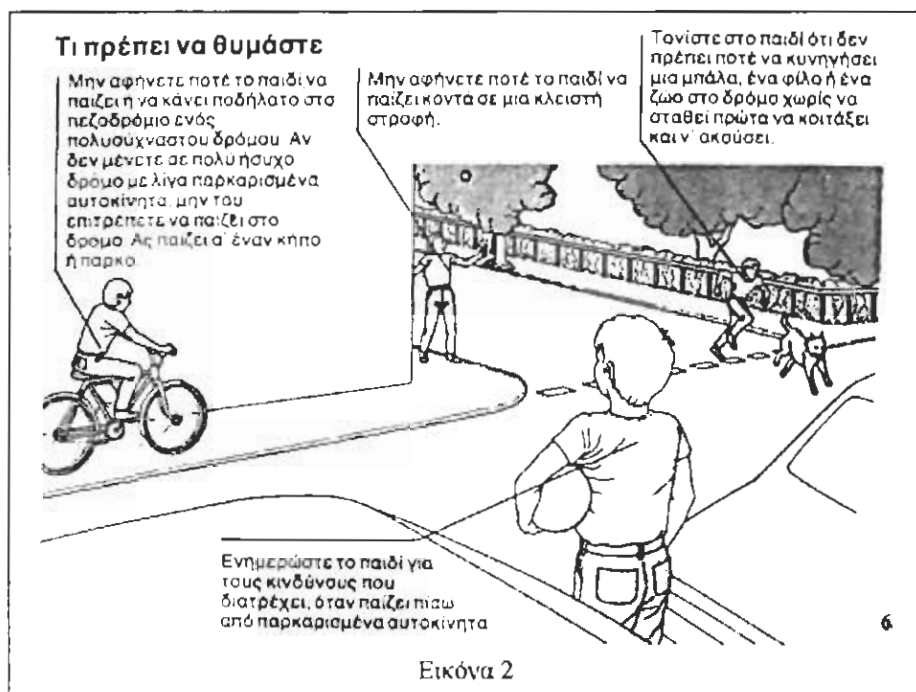
- Όπου υπάρχουν φωτεινοί σηματοδότες να περνάμε πάντοτε με το πράσινο σήμα των πεζών.
- Να περνάς πάντοτε μέσα από τις διαβάσεις πεζών και αφού βεβαιωθείτε ότι δε διατρέχετε κίνδυνο.
- Μη διασχίζετε το δρόμο έξω απ' τις διαβάσεις και ποτέ τρέχοντας.
- Όπου δεν υπάρχουν διαβάσεις πεζών και είστε υποχρεωμένοι να διασχίσετε το δρόμο κάθετα, πρέπει να είστε πάρα πολύ προσεκτικοί. Να κοιτάτε αριστερά και δεξιά στο δρόμο και αφού βεβαιωθείτε ότι μπορείτε να περάσετε ακίνδυνα τότε και μόνο να περνάτε.

- Όταν διασχίζεται κάθετα μονόδρομο, να κοιτάτε μόνο προς το μέρος απ' το οποίο έρχονται αυτοκίνητα.¹¹
- Βρείτε ένα ασφαλές μέρος για να περάσετε απέναντι, όπως μια διάβαση πεζών, μια υπόγεια διάβαση ή ένα φανάρι.
- Σταματήστε στην άκρη του πεζοδρομίου, κοιτάξτε αριστερά και δεξιά και ακούστε μήπως έρχεται κάποιο όχημα.
- Αν έρχεται όχημα, αφήστε το να περάσει.⁹
- Μην διασχίζετε την διασταύρωση διαγώνια. Είναι πολύ επικίνδυνο.
- Να βαδίζετε πάντα στο πεζοδρόμιο και μάλιστα στο εσωτερικό, δηλαδή προς την πλευρά των σπιτιών.
- Όταν δεν υπάρχει πεζοδρόμιο, να βαδίζετε στην άκρη του δρόμου και μάλιστα αντίθετα προς τα αυτοκίνητα για να μπορείτε να τα βλέπετε και να αντιδράσετε σε ενδεχόμενη απροσεξία του οδηγού.
- Όταν είσαι υποχρεωμένος να βαδίζεις προς την ίδια κατεύθυνση με τα αυτοκίνητα, πρέπει να προσέχεις περισσότερο. Να γυρίζεις το κεφάλι σου πίσω και να παρακολουθείς την κίνηση των αυτοκινήτων.
- Όταν κατά ανάγκη βρεθείς στη μέση του δρόμου και βλέπεις ένα αυτοκίνητο να έρχεται τρέχοντας προς το μέρος σου, καλύτερα είναι να σταθείς εκεί που βρίσκεσαι, έτσι, θα διευκολύνεις τον οδηγό να περάσει δεξιά ή αριστερά σου και να αποφύγει το ατύχημα. Αν γυρίσεις προς τα πίσω ή τρέξεις προς τα εμπρός, μπορεί η ενέργειά σου αυτή να συμπέσει με τη σκέψη του οδηγού, ο οποίος αποφάσισε πως θα σε προσπεράσει, και να έχει ατύχημα.
- Μην περνάς ποτέ μπροστά από σταματημένο φορτηγό, λεωφορείο ή τρόλεϊ γιατί δεν βλέπεις τα άλλα αυτοκίνητα που κινούνται στο δρόμο.
- Να περνάς πάντοτε από το πίσω μέρος του σταθμευμένου φορτηγού, λεωφορείου ή τρόλεϊ.
- Το βράδυ με το σκοτάδι και το χειμώνα με την ομίχλη πρέπει να προσέχεις περισσότερο γιατί δεν σε βλέπει ο οδηγός.
- Καλό είναι να κολλήσεις στην τσάντα σου μια αντανάκλαστική ταινία, για να σε διακρίνει ο οδηγός όταν είσαι αναγκασμένος να βαδίσεις στο δρόμο.
- Να μην παίζεις ποτέ στο δρόμο. Το παιχνίδι απορροφά την προσοχή σου και δεν είναι σε θέση να σκέφτεσαι τον κίνδυνο που διατρέχεις απ' τα αυτοκίνητα.
- Να συμμορφώνεσαι πάντοτε με τα σήματα του τροχονόμου και όταν ακόμα στην διασταύρωση υπάρχουν φωτεινοί σηματοδότες και δείχνουν πράσινο σή-

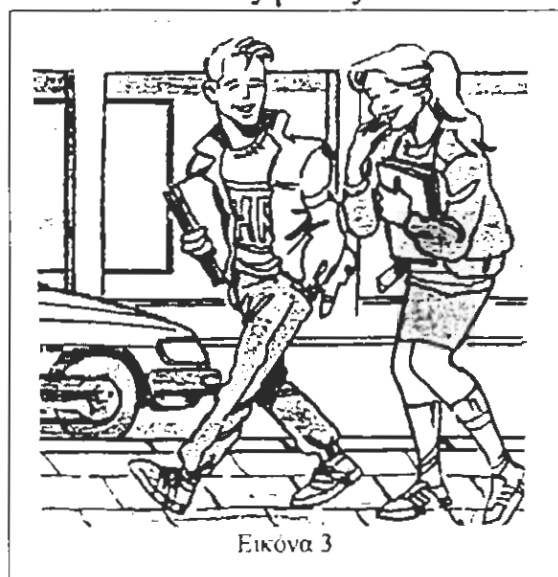
μα για τους πεζούς. Στην περίπτωση αυτή υπεύθυνος για την ρύθμιση της κυκλοφορίας είναι ο τροχονόμος.

- Για να μάθεις να κυκλοφορείς σωστά και να μην διατρέχεις κίνδυνο, είτε τώρα σαν πεζός, είτε αργότερα σαν οδηγός πρέπει να γνωρίζεις τα σήματα της Τροχαίας. Η μάθησή τους είναι εύκολη, ευχάριστη και διασκεδαστική.²²

ΟΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

4.2. Πως βαδίζουν τα παιδιά στο πεζοδρόμιο

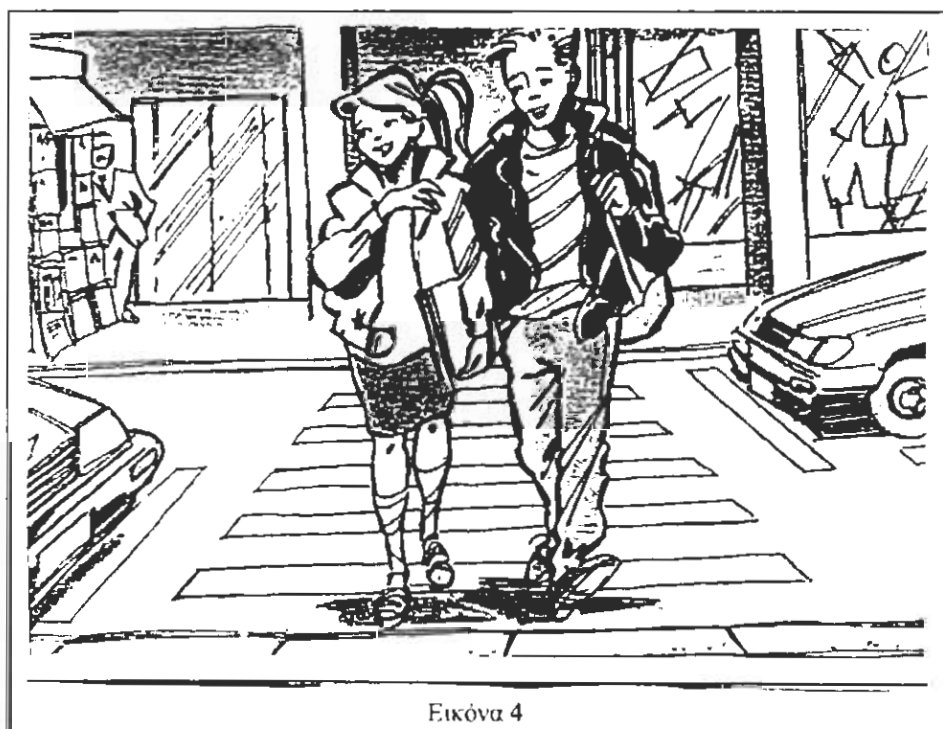

Ανάμεσα στα θύματα της ασφάλτου τα περισσότερα είναι παιδιά. Οι πινακίδες της Τροχαίας δεν γίνονται πάντα κατανοητές απ' αυτά γιατί δεν είναι για το επίπεδό τους. Επιπλέον λόγω του χαμηλού τους ύψους δεν μπορούν να έχουν πλήρη ορατότητα γύρω τους και κρύβονται από άλλα οχήματα. Επειδή λόγω της ηλικίας τους είναι απρόσεχτα, αυθόρμητα και παρορμητικά δεν αξιολογούν σωστά τις ταχύτητες και τις αποστάσεις.

Κι επειδή η συμπεριφορά τους είναι απρόβλεπτη:

- Όταν συνοδεύετε μικρά παιδιά και βαδίζετε στο πεζοδρόμιο ή στο έρεισμα του δρόμου, να τα έχετε προς το μέρος των οικοδομών ούτως ώστε αν για μια στιγμή σας ξεφύγουν να τα προλάβετε προτού κατέβουν στο δρόμο.
- Αν δεν υπάρχουν κοντά μας διαβάσεις, μένουμε σε ένα σημείο όπου και οι οδηγοί μας βλέπουν και εμείς μπορούμε να ελέγχουμε την κυκλοφορία.
- Ανεξάρτητα απ' το σημείο που επιλέξαμε να διασχίσουμε το δρόμο πρέπει πάντα να σταματάμε επάνω στο πεζοδρόμιο (για να ελέγχουμε αν έρχεται κάποιο αυτοκίνητο) και ποτέ μέσα στο οδόστρωμα.
- Ποτέ δεν σταματάμε άκρη άκρη στο πεζοδρόμιο αλλά λίγο πιο μέσα, έτσι βρισκόμαστε σε μια ασφαλή απόσταση απ' τα κινούμενα οχήματα.
- Με τις διαβάσεις ΖΕΒΡΑ οι πεζοί διευκολύνονται να διασχίσουν ένα δρόμο. Επειδή όμως στην περίπτωση αυτή τα αυτοκίνητα δεν είναι υποχρεωμένα να σταματήσουν όπως στα φανάρια, οι πεζοί οφείλουν να περιμένουν στο πεζοδρόμιο και να ελέγχουν την κυκλοφορία.
- Όταν περιμένουμε πολλή ώρα και κανένα αυτοκίνητο δε σταματά από μόνο του για να περάσουμε, του κάνουμε σήμα με το χέρι μας. Αν σταματήσει κατεβαίνουμε από το πεζοδρόμιο και περνάμε απέναντι.
- Στις διαβάσεις πεζών βαδίζουμε πάντα στο δεξί τμήμα τους.²⁸

Εικόνα 4

4.3. Πως διασχίζουμε δρόμο στην ύπαιθρο

Όταν θέλουμε να διασχίζουμε ένα δρόμο στην ύπαιθρο που συνήθως δεν έχει διαβάσεις πεζών, ούτε φανάρια, κοιτάζουμε να βρούμε το πιο ασφαλές σημείο του δρόμου για να περάσουμε απέναντι. Αποφεύγουμε να διασχίσουμε το δρόμο πάνω σε στροφή ή κοντά σ' αυτή. Όταν είναι νύχτα προτιμούμε σημείο που φωτίζεται με τεχνητό φως. Φτάνοντας στο σημείο που διαλέξαμε ως ασφαλέστερο. Σταματάμε στο πεζοδρόμιο (αν υπάρχει) για να ελέγχουμε την κίνηση των οχημάτων. στεκόμαστε πάνω στο πεζοδρόμιο, όχι στην άκρη για να έχουμε μια ασφαλή απόσταση από τα διερχόμενα αυτοκίνητα.

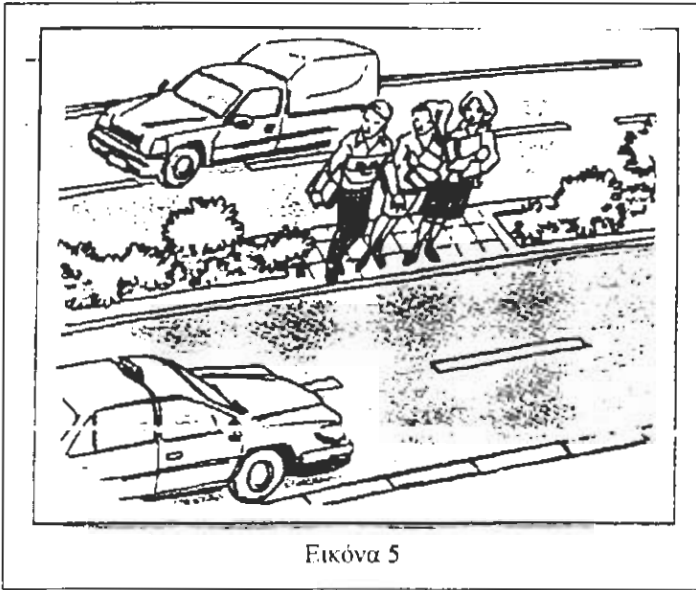
Αν ο δρόμος δεν έχει πεζοδρόμιο, στεκόμαστε στο έρεισμα, εκτός οδοστρώματος για να ελέγχουμε την κυκλοφορία των αυτοκινήτων, όταν ο δρόμος έχει πεζοδρόμιο, δεν επιτρέπεται να κατεβούμε στο οδόστρωμα, έστω και αν δεν βλέπουμε αυτοκίνητα να πλησιάζουν.

Από το πεζοδρόμιο λόγω του ότι είμαστε ψηλότερα από το οδόστρωμα, μπορούμε και βλέπουμε καλύτερα την κυκλοφορία των οχημάτων. Αρχικά κοιτάζουμε δεξιά και πάλι αριστερά και εφ' όσον αντιληφθούμε ότι δεν πλησιάζει κανένα αυτοκίνητο και απ' τις δυο κατευθύνσεις διασχίζουμε το δρόμο κοιτάζοντας λοξά αριστερά ως τη μέση του δρόμου και λοξά δεξιά στο υπόλοιπο μισό του δρόμου.

Τα βήματά μας πρέπει να είναι κανονικά και σταθερά. Δε βασίζουμε αργά με βήματα χελώνας, ούτε τρέχουμε απερίσκεπτα με άλματα λαγού. Την ώρα που διασχίζουμε το δρόμο αν αντιληφθούμε ότι έρχεται προς το μέρος μας κάποιο αυτοκίνητο με μεγάλη ταχύτητα σταματάμε στην διαχωριστική γραμμή, αποφεύγοντας σπασμωδικές κινήσεις προς διάφορες κατευθύνσεις. Το πέρασμα στην απέναντι πλευρά του δρόμου πρέπει να είναι σε ευθεία και σταθερή κίνηση για να μπορεί ο οδηγός να ρυθμίζει ανάλογα την κίνηση του αυτοκινήτου. Αντίθετα, οι ελιγμοί και γενικά οι αναποφάσιστες κινήσεις των πεζών είναι επικίνδυνες, γιατί οι οδηγοί δεν γνωρίζουν πώς να αντιδράσουν για να αποφύγουν το ατύχημα.

Όταν πρόκειται να διασχίσουμε δρόμο μιας κατεύθυνσης κυκλοφορίας οχημάτων (μονόδρομο) το πέρασμά του είναι εύκολο γιατί τα αυτοκίνητα κινούνται προς μια κατεύθυνση. Κι εμείς πρέπει να ελέγξουμε μόνο απ' την πλευρά που έρχονται τα αυτοκίνητα. Όταν ο δρόμος είναι πολύ φαρδύς συνήθως στη μέση υπάρχει διαχωριστική νησίδα, η οποία μας βοηθάει αρκετά.

4.4. Πως διασχίζουμε ένα φαρδύ δρόμο

Εικόνα 5

Για να περάσουμε έναν τέτοιο δρόμο, σταματάμε πρώτα στην άκρη στο πεζοδρόμιο (εάν έχει) και κοιτάζουμε αριστερά για να δούμε μήπως έρχονται αυτοκίνητα. Αν από αριστερά είναι ελεύθερος περνάμε και σταματάμε στη διαχωριστική νησίδα. Στη διαχωριστική νησίδα έχουμε ασφάλεια γιατί βρισκόμαστε πιο ψηλά από την άσφαλτο. Ακόμα λόγω του ύψους βλέπουμε καλύτερα την κίνηση των αυτοκινήτων.

Εκεί στεκόμαστε περίπου στη μέση και κοιτάζουμε δεξιά για να ελέγξουμε μήπως έρχεται κάποιο όχημα. Εάν έρχεται περιμένουμε μέχρι ο δρόμος να γίνει ελεύθερος και στη συνέχεια περνάμε απέναντι χωρίς κίνδυνο.²²

4.5. Ποδήλατα - μοτοποδήλατα

Τα περισσότερα θύματα που παρατηρούνται στις ηλικίες 10-14 ετών είναι από ατυχήματα με δίκυκλα.

Είναι γνωστό ότι καταγράφεται ένα πολύ μικρό μέρος των ατυχημάτων που έχουν σχέση με ποδήλατα και, σε μικρότερο βαθμό, των ατυχημάτων στα οποία τα παιδιά είναι πεζά. Μελέτες που έγιναν σε νοσοκομεία έδειξαν ότι μέχρι και 70.000 παιδιά μπορεί να τραυματιστούν κάθε χρόνο με ποδήλατα, ένας αριθμός 10 φορές μεγαλύτερος από εκείνον των περιστατικών που δηλώνονται. Από τα 700 παιδιά που σκοτώνονται σε οδικά τροχαία ατυχήματα στην Αγγλία και την Ουαλία, γύρω στο 60% είναι πεζά, 20% επιβαίνουν σε αυτοκίνητα και 15% σε ποδήλατα. αριθμητικά, τα οδικά ατυχήματα που προκαλούν τραυματισμούς (όπως αυτά αναφέρονται στην αστυνομία) αντιπροσωπεύουν μόνο το 2% των παιδικών ατυχημάτων.²¹

4.5.1. Ποδήλατα

Αποφεύγετε να οδηγείτε ποδήλατα μεγαλύτερα ή μικρότερα από τα μέτρα σας.

Τα χρόνια άλλαξαν, πέρασαν οι εποχές που οι γειτονιές μας ήταν ήσυχες. Πέρασαν τα χρόνια εκείνα που οι δρόμοι ήταν για να κυκλοφορούν οι πεζοί, τα ποδήλατα και τα λιγοστά αυτοκίνητα.

Σήμερα οι δρόμοι είναι γεμάτοι με αυτοκίνητα κι αυτό είναι το άσχημο. Δεν χρειάζεται να λέμε πολλά. Σήμερα ιδιαίτερα ένας ποδηλάτης ηλικίας 5, 6, 7 ή 10 ετών, κινδυνεύει οπωσδήποτε να πάθει κάποιο σοβαρό ατύχημα. Οι μικροί ποδηλάτες μπορούν να παίζουν με το ποδήλατό τους στην αυλή του σπιτιού τους, όπου υπάρχει αυλή. Σε κάποιο χώρο που δεν υπάρχουν αυτοκίνητα. Είναι πολύ επικίνδυνο για έναν ποδηλάτη να κυκλοφορεί νύχτα και χωρίς φανάρι στο ποδήλατό του. Όταν οδηγείτε το ποδήλατό σας δεν είναι ανάγκη να τρέχετε. Προσέξτε πολύ στις στροφές των δρόμων. Ίσως κάποιο αυτοκίνητο βρεθεί ξαφνικά μπροστά σας. Παίξτε με τα ποδήλατά σας εκεί που σας επιτρέπουν οι γονείς σας και ποτέ μην επιμένετε να πάτε κάπου, αν οι γονείς σας δεν το επιτρέπουν.

Το ποδήλατο δεν είναι παιχνίδι.

Η ποδηλασία είναι άσκηση και συγχρόνως διασκέδαση όταν γίνεται σε γήπεδο, πλατεία και γενικά σε χώρους όπου δεν κυκλοφορούν αυτοκίνητα. Μια απότομη κίνηση ενός επιβατικού, θα προκαλέσει πτώση του ποδηλάτη.

Σ' ένα απότομο φρενάρισμα του οχήματος ο ποδηλάτης θα χάσει την ισορροπία του και θα βρεθεί στην άσφαλτο.²²

Πρέπει πάντα να κινείστε σύμφωνα με τους κανόνες ασφαλούς οδήγησης:

- Καλάθια, τσάντες, σάκοι κρεμασμένοι στο τιμόνι, εμποδίζουν τις κινήσεις και μπορούν να προκαλέσουν ατύχημα.
- Η απόσταση από το πεζοδρόμιο πρέπει να είναι ένα μέτρο περίπου, για να είστε ορατός απ' τον αριστερό καθρέφτη των σταθμευμένων αυτοκινήτων.
- Όταν πλησιάζεις σε διάβαση τραίνου ή σταυροδρόμι, πρέπει να κόβεις ταχύτητα και να ελέγχεις προσεκτικά, ακόμα κι αν έχεις προτεραιότητα.
- Όταν είστε δύο ή περισσότεροι ποδηλάτες μην οδηγείτε δίπλα-δίπλα (παραπλεύρως) γιατί έτσι πιάνετε πολύ χώρο στο οδόστρωμα κι αν ένας χάσει την ισορροπία του θα παρασύρει και τους άλλους. Είστε ασφαλέστεροι όταν κινείστε σε μια γραμμή ο ένας πίσω απ' τον άλλο.
- Να οδηγείτε πιο σιγά όταν ο δρόμος είναι βρεγμένος, ανώμαλος ή χωμάτινος.

- Όταν οδηγείτε ποδήλατο τη νύχτα, τα ρούχα σας να είναι άσπρα ή άλλο χρώμα που να αντανακλά.

Το ποδήλατο είναι το πιο οικολογικό μέσον. Αν αντικαταστήσει το αυτοκίνητο στις κοντινές διαδρομές, οι πόλεις μας θα γίνουν πιο ανθρώπινες. Για να χαίρεσαι όμως το ποδήλατό σου, πρέπει πάντα να θυμάσαι τους κανόνες της ασφαλούς οδήγησης.²²

4.5.2. Σπορ και παιχνίδια

Με όποια σπορ ή παιχνίδια κι αν καταγίνεται το παιδί σας, θα πρέπει να είναι κατάλληλα εξοπλισμένο και να έχει διδαχτεί τους βασικούς κανόνες ασφάλειας του αθλήματος. Π.χ., αν κάνει πατινάζ ή ποδήλατο, βεβαιωθείτε ότι τρέχει στον ειδικό χώρο και όχι στον αυτοκινητόδρομο, και ότι φέρει τον προστατευτικό εξοπλισμό που χρειάζεται (κράνος, επιγονατίδες, γάντια, κ.λπ.). Όλα σχεδόν τα παιδιά μαθαίνουν κολύμπι και ποδήλατο.⁹

4.6. Πάρκα κυκλοφοριακής διαπαιδαγώγησης

1. Καθορισμός της έννοιας

Τα κυκλοφοριακά πάρκα (τα σχολεία τα σχετικά με την κυκλοφοριακή εκπαίδευση των νέων) θεωρούνται ένα απαραίτητο βοήθημα, όσον αφορά την πρακτική της κυκλοφοριακής αγωγής στα σχολεία της γενικής εκπαίδευσης. Σ' αυτά εκπαιδεύονται οι μαθητές με την καθοδήγηση των γι' αυτή την ιδιαίτερη περίπτωση εκπαιδευμένων αστυνομικών και με την συνεργασία των δασκάλων για τη σωστή συμπεριφορά τους στην οδική κυκλοφορία.

Αυτά τα κυκλοφοριακά πάρκα είναι κατ' αρχάς εκπαιδευτήρια για τους ποδηλάτες μαθητές, αλλά συγχρόνως μπορούν να χρησιμεύσουν επιτυχώς και για την εκπαίδευση των πεζών. Δεν πρέπει, σε καμιά περίπτωση να συγχέονται με τους επιλεγμένους χώρους, οι οποίοι έχουν ορισθεί για την εκπαίδευση των υποψηφίων οδηγών.

Αποφασιστικό ρόλο για την κανονική διεξαγωγή της κυκλοφορίας δεν παίζουν οι γνώσεις, αλλά η συμπεριφορά κάθε χρήστη. Βέβαια η συμπεριφορά καθορίζεται από τους κανόνες κυκλοφορίας. Γι' αυτό και η γνώση των κανόνων, των διατάξεων και των σημάτων κυκλοφορίας, καθώς και η σημασία τους είναι αναγκαία. Όμως αυτό μόνο δεν είναι αρκετό για να καλυτερεύσει η κατάσταση στην δημόσια οδική κυκλοφορία.²²

4.7. Συμβουλές προς τους γονείς με την έναρξη των σχολείων.

Με την έναρξη των σχολείων αρχίζει για το παιδί σας μια νέα περίοδος για τη ζωή του. Γι' αυτό πρέπει:

- Ψάξτε και βρείτε το ΣΩΣΤΟ δρόμο για το σχολείο του παιδιού σας. Σωστός δρόμος είναι ο δρόμος με τον ελάχιστο κίνδυνο. Ο σύντομος δρόμος δεν είναι και ο πιο ακίνδυνος. Όταν λοιπόν βρείτε τον σωστό δρόμο για το σχολείο, τότε να πάτε πολλές φορές με το παιδί σας απ' τον δρόμο αυτό. Να γνωρίσετε στο παιδί σας τους ιδιαίτερους κινδύνους που έχει ο δρόμος.
- Το παιδί πρέπει να μάθει να σταματά στην άκρη του πεζοδρομίου, προτού περάσει στο απέναντι πεζοδρόμιο. Να κοιτάζει αριστερά, δεξιά, πάλι αριστερά και τότε μόνο να εγκαταλείπει το πεζοδρόμιο, όταν δεν έρχεται κανένα αυτοκίνητο από μακριά.
- Προσπαθήστε να εξασκείτε το παιδί σας ώστε να καταλάβει το πότε το αυτοκίνητο είναι κοντά και πότε μακριά. Στην κακή εκτίμηση των παιδιών οφείλονται τα πιο πολλά ατυχήματα.
- Παράδειγμα για τη σωστή κυκλοφορία στους δρόμους θα είστε εσείς οι γονείς για το παιδί. Όταν οι γονείς κάνουν λάθος δεν μπορεί το παιδί να το κάνει σωστά. Γι' αυτό να είστε πολύ προσεκτικοί όταν πηγαίνετε με το παιδί τους, για να ασκηθεί σωστά και να μην κινδυνεύει όταν είναι μόνο του.
- Μην αφήνετε το παιδί σας να σας ακολουθεί από πίσω. Να κρατάτε το χέρι του παιδιού σας, γιατί αισθάνεται ασφάλεια, σιγουριά και να είναι προς τη μεριά του πεζοδρομίου, όχι του δρόμου.
- Οι διαβάσεις των πεζών δεν είναι πάντα σίγουρες, αν το παιδί σας δεν ξέρει να τις χρησιμοποιεί σωστά.
- Βοηθήστε τους οδηγούς να βλέπουν το παιδί σας από μακριά. Γι' αυτό το αδιάβροχο ή το μπουφάν του παιδιού σας φροντίστε να είναι κίτρινο. Το κίτρινο χρώμα είναι το πιο ευδιάκριτο από μακριά.
- Αυτοκόλλητα αντανακλαστικά πάνω στα ρούχα (από πίσω), στο πίσω μέρος των παπουτσιών, πάνω στην τσάντα (όταν φοριέται στην πλάτη) για τα παιδιά που επιστρέφουν νύχτα απ' το σχολείο, τα οποία πρέπει να είναι εφοδιασμένα και με ένα φακό για να κάνουν σήματα στους οδηγούς και να βλέπουν στα σκοτεινά μέρη.²²

4.8. Πυρασφάλεια

Ο κίνδυνος πυρκαγιάς στο σχολείο δεν είναι αμελητέος όπως ίσως θεωρείται. Μπορεί τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να μην αναφέρονται συχνά σε σχετικά γεγονότα, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι το πρόβλημα είναι σπάνιο. Από την επίσημη στατιστική του Πυροσβεστικού Σώματος για το έτος 1997, ο αριθμός των κλήσεων για πυρκαγιά σε κτίρια που ανήκουν σε σχολεία και άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα ήταν:

Πυρκαγιές σε εκπαιδευτικά κτίρια (1997)	
(στοιχεία από Τμήμα στατιστικής Πυροσβεστικής Σώματος)	
Δημοτική και μέση εκπαίδευση, ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα	136
Νηπιαγωγεία	8
Παιδικοί σταθμοί	6
Φροντιστήρια	7

Βασικοί τομείς της πυρασφάλειας στο σχολικό κτίριο είναι:

- Η πρόληψη δημιουργίας πυρκαγιάς.
- Η λήψη μέτρων για την έγκαιρη και ασφαλή απομάκρυνση μαθητών και δασκάλων.
- Η άμεση έναρξη της κατάσβεσης από τα άτομα που είναι παρόντα στον χώρο που εκδηλώθηκε η φωτιά.
- Η έγκαιρη ειδοποίηση της πυροσβεστικής υπηρεσίας.

Οι δραστηριότητες που θα μπορούσαν να προκαλέσουν πυρκαγιά σε ένα σχολείο είναι πολλές:

- Πειράματα που γίνονται στο πλαίσιο εργαστηριακό μαθημάτων.
- Το κάπνισμα όταν δεν σβήνεται προσεκτικοί το τσιγάρο.
- Η χρήση ηλεκτρικών μέσων (π.χ. θερμαντικών σωμάτων) που δεν έχουν συντηρηθεί.
- Βραχυκυκλώματα.
- Εκρήξεις φιαλών αερίων.
- Κακή επιτήρηση επί ανάγκης επισκευών (π.χ. οξυγονοκολλήσεων).
- Σκόπιμη ενέργεια.

Για την αποφυγή εμφάνισης πυρκαγιάς θα πρέπει να αποφεύγονται τα εύφλεκτα υλικά στους χώρους εκείνους του σχολείου, όπου υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος.

Αυτό δεν αφορά μόνο σε δομικά υλικά που έχουν χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή του σχολείου αλλά και σε αντικείμενα που χρησιμοποιούνται από μαθητές και καθηγητές. Έτσι για παράδειγμα δεν θα πρέπει να επιτρέπεται το κάπνισμα σε αίθουσες όπου υπάρχουν εύφλεκτα υλικά (π.χ. στο εργαστήριο χημείας). Είναι ανάγκη η απαγόρευση αυτή να ισχύει μόνο για τους μαθητές, αλλά και για τους καθηγητές και για τους εργάτες που θα έρθουν πιθανώς να επισκευάσουν κάτι σ' αυτές τις αίθουσες.

Τόσο στα νέα σχολεία, όσο και στα πιο παλιά που δεν έχουν χτιστεί με προδιαγραφές ασφαλείας (ανιχνευτές καπνού, συναγερμούς φωτιάς, κ.ά.) είναι σημαντικό να τηρούνται ορισμένα βασικά μέτρα πυρασφάλειας όπως:

- Ύπαρξη ικανού αριθμού πυροσβεστήρων που συντηρούνται και οι χρήστες τους γνωρίζουν τη χρήση.
- Καθορισμός και σήμανση ασφαλούς οδού διαφυγής.
- Αποφυγή, όσο γίνεται εύφλεκτων υλικών και αντικατάστασή τους με πιο ασφαλή.
- Δεν θα πρέπει να υπάρχουν έκθετες φιάλες υγραερίου.
- Σε κάθε σχολείο πρέπει να εξασφαλιστεί η δυνατότητα εισόδου αυτοκινήτου της πυροσβεστικής.²³

4.8.1. Οδοί διαφυγής

Σε περίπτωση φωτιάς στο σχολείο είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζουν όλοι, καθηγητές και μαθητές, τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να ενεργήσουν ώστε να απομακρυνθούν με ασφάλεια απ' το κτίριο.

Οι μαθητές και οι καθηγητές θα πρέπει να γνωρίζουν απ' την αρχή της σχολικής χρονιάς, από ποια σκάλα θα φύγουν σε περίπτωση φωτιάς και να έχουν εξοικειωθεί με τη χρήση της οδού διαφυγής με τη πραγματοποίηση άσκησης ετοιμότητας σε ανύποπτο χρόνο.

4.9. Ηλεκτρικό σύστημα

Τον πρώτο ρόλο εδώ έχει η συντήρηση. Συχνά συναντάμε στα σχολεία φθαρμένα καλώδια, σπασμένες λάμπες οροφής με πλαστικά καλύμματα που έχουν χαλαρώσει και είναι έτοιμα να πέσουν, πρίζες κατεστραμμένες, με σπασμένα καλύμματα ασφαλείας, φθορά στα υδραυλικά συστήματα έτσι ώστε να στάζει νερό στις πρίζες. Όλα αυτά θα πρέπει να επισημαίνονται και να διορθώνονται έγκαιρα.

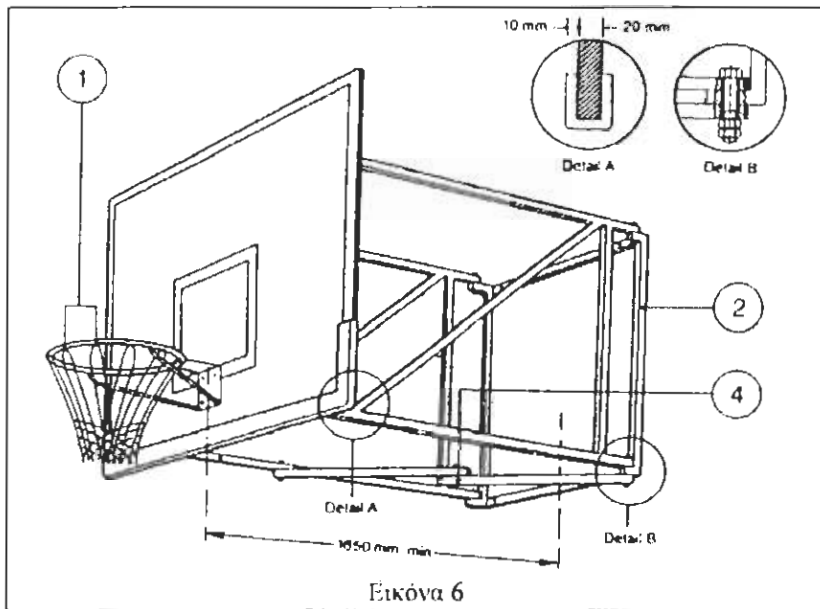
Βασικές αρχές ασφαλείας για ό,τι σχετίζεται με τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις του σχολείου είναι:

- Καλύμματα ασφαλείας στις πρίζες, ειδικά σε σχολεία που έχουν μικρούς σε ηλικία μαθητές.
- Διακόπτες ηλεκτροπληξίας στους πίνακες ελέγχου.
- Ο ηλεκτρικός πίνακας καλό θα είναι να παραμένει κλειδωμένος.
- Δεν επιτρέπεται η συγκράτηση των ασφαλειών με κολλητική ταινία «για να μην πέφτουν».
- Δεν θα πρέπει να υπάρχουν εκτεθειμένα καλώδια που κρέμονται ή αιωρούνται.
- Δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται θερμάστρες με ανοιχτή πυρακτούμενη αντίσταση.²⁴

4.10. Ασφάλεια στην σχολική άθληση

Το θέμα «κατάλληλη κατασκευή σχολικών γυμναστηρίων, γηπέδων και χώρων γυμναστικής» είναι ιδιαίτερα προβληματικό στην Ελλάδα. Δυστυχώς, ακόμα και σε σχολεία που κτίσθηκαν μετά το 1989 (συγκεκριμένα παραδείγματα) οι συνθήκες, αν και καλύτερες από τις τραγικές συνθήκες που υπάρχουν σε παλιότερα σχολεία, απέχουν πολύ απ' το να θεωρούνται κατάλληλες για την πρόληψη ατυχημάτων.

Στη Γερμανία έχει υπολογισθεί ότι το 5% των γερμανικών μαθητών θα υποστούν κάποια στιγμή ατύχημα κατά τη διάρκεια σχολικών αθλοπαιδιών. Το ότι δεν υπάρχουν πολλά ατυχήματα στη γυμναστική στην Ελλάδα οφείλεται στο ότι η γυμναστική δεν γίνεται στα σχολεία όπως σε άλλες χώρες. Αν υπήρχαν και στα ελληνικά σχολεία ενόργανη γυμναστική, τραμπολίνο, αθλήματα στίβου, κ.λ.π. τότε τα ατυχήματα θα ήταν πολλά!

Στην Ευρώπη υπάρχουν προδιαγραφές για κάθε αθλητική κατασκευή. Για παράδειγμα, στην παρακάτω εικόνα απεικονίζονται τα σημεία προσοχής σε μπασκέτα τοίχου.

Οδηγίες για τα μεγέθη του ταμπλό, δικτυού, γηπέδου, κ.λ.π. δίνει και το ανάλογο τμήματα του Υπουργείου Παιδείας, ή ΤΕΕΦΑ, ή αθλητικοί σύλλογοι. Τα μεγέθη ταμπλώ, φιλέ και γηπέδων στα ελληνικά σχολεία απέχουν πολύ απ' τις διεθνείς προδιαγραφές και κανονισμούς.

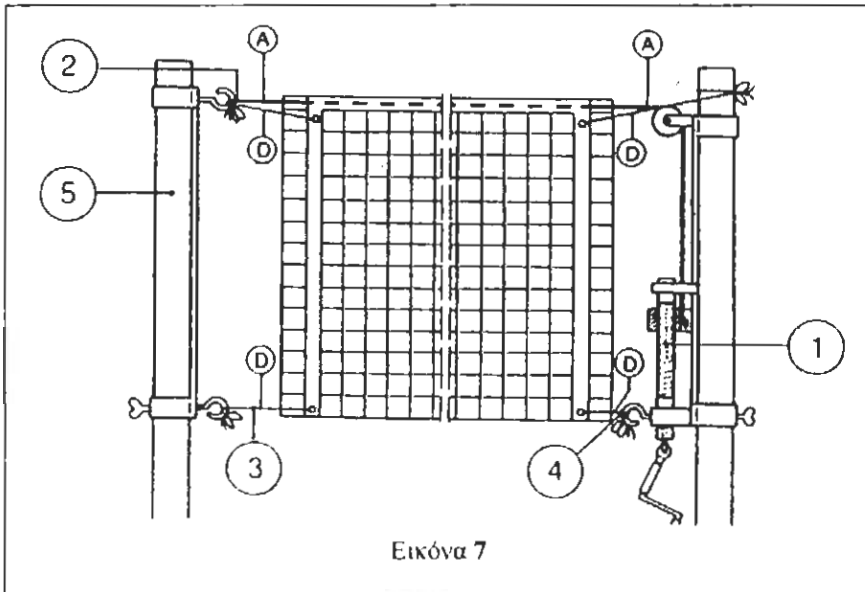
4.10.1. Βασικά σημεία για αθλητικές κατασκευές

Μπασκέτες

- Στέρεη στήριξη
- Η απόσταση μπασκέτας-τοίχου (ή κάθετης δοκού στήριξης) πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 1,65μ., για να έχουν περιθώριο οι παίκτες που έρχονται με ταχύτητα.
- Τα άγκιστρα του δικτυού να μην είναι καταστρεμμένα (κίνδυνος τραυματισμού σε «καρφώματα»).
- Κόγχες καλυμμένες με λαστιχένιο περίβλημα.
- Αφρολέξ (πάχους μεγαλύτερο 5cm) γύρω από τη συνήθως μεταλλική, κάθετη δοκό στήριξης.
- Να μην υπάρχουν σκαλιά και αντικείμενα κοντά στη μπασκέτα (π.χ. κάδοι απορριμμάτων).

Δίκτυο Volley

- Οι δοκοί να είναι κάθετοι, ακόμα και με δίκτυο υπό τάση (εάν γέρνουν, αυτό σημαίνει ότι έχουν λασκάρει στη στερέωσή τους).
- Το σύρμα συγκρότησης (σύρμα D) να είναι διαφορετικό από το σύρμα με το οποίο γίνεται το τέντωμα του δικτυού (σύρμα A).
- Η απότομη απελευθέρωση της τάσης να εμποδίζεται με ειδικό αυτοαναχαιτούμενο μηχανισμό.
- Κάλυψη τρυπών για δοκούς, όταν αυτοί αφαιρούνται.²⁵

Εικόνα 7

4.11. Ο χώρος διαλείμματος

Σημαντικά για την πρόληψη ατυχημάτων είναι τα εξής σημεία:

- Κατάλληλο, όχι σκληρό έδαφος.
- Μεγάλα αντικείμενα σε κατάλληλη θέση και προπαντός χωρίς αιχμές και σκουριασμένα μέταλλα.
- Δεν πρέπει να υπάρχουν μικροεμπόδια, χαλασμένες σχάρες όμβριων υδάτων, φθαρμένα σκαλοπάτια, ανοικτές οπές.
- Τουλάχιστον για μικρά παιδιά πρέπει ή πόρτα να είναι κλειδωμένη και η περιφραγή χωρίς δυνατότητα διαφυγής.
- Τα παιδιά πρέπει να κινηθούν και να εκτονωθούν, επομένως πρέπει να υπάρχει αρκετός χώρος. Δεν είναι επιθυμητό να κάνουν διάλειμμα πολλά παιδιά μαζί, έστω κι αν υπάρχει χώρος. Ο υπερ-πληθυσμός οδηγεί σε στρες και επιθετικότητα.

- Το κυλικείο να είναι σε χώρο όπου η συσσώρευση μαθητών να μην δημιουργεί κινδύνους.
- Στο χώρο του σχολείου δεν θα πρέπει να υπάρχουν «κρύπτες», χώροι όπου ένα μικρό παιδί μπορεί να παγιδευτεί (ίσως τραυματισμένο απ' την πτώση στην «κρύπτη») και να μην ανευρίσκεται.
- Δεν θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα πτώσης από ύψος.
- Αιχμηροί κάγκελα πρέπει οπωσδήποτε να ομαλοποιούνται.

**Το σύνθημα δεν είναι μόνο «καλή επιτήρηση».
Ο δάσκαλος δεν μπορεί να προσέχει διαρκώς.
Πρέπει να αδρανοποιηθούν οι παράγοντες κινδύνου.**

4.11.1. Ο χώρος γύρω από το σχολείο

Ο χώρος αυτός μπορεί να περικλείει κινδύνους (ανοιχτά πηγάδια, υπό ανέγερση κτίρια) για τους μαθητές που αναγκαστικά συχνάζουν στην περιοχή λόγω του σχολείου.

Ουσιαστικά ο χώρος γύρω απ' το σχολείο ανήκει στην αρμοδιότητα του διδακτικού προσωπικού που πρέπει να τον ελέγξει και να τον διασφαλίσει. Ιδιαίτερα επικίνδυνα είναι εγκαταλελειμμένα ψυγεία, όπου τα παιδιά αυτοπαγιδεύονται παίζοντας (θάνατοι μικρών παιδιών επανειλημμένα σε μεγάλα εγκαταλελειμμένα ψυγεία στην Ελλάδα!), καθώς και απεριφρακτες οικοδομές.

Παραδείγματα συγκεκριμένων κινδύνων γύρω από το σχολείο:

- Οικοδομές και εκτεθειμένα υλικά.
- Ανοικτά θεμέλια οικοδομών.
- Κυκλοφορία μεγάλων φορτηγών λόγω της οικοδομής.
- Ανασφαλείς παιδικές χαρές.
- Εγκαταλελειμμένες, ετοιμόρροπες κατοικίες (τα παιδιά μπορεί να μουν μέσα, να τραυματιστούν και να μη τα δει κανένας!).
- Σιδηροδρομικές γραμμές στην περιοχή. Αν υπάρχει σιδηροδρομική γραμμή κατά, υπάρχει εξοικείωση των μαθητών που είναι επικίνδυνη.²⁶

4.12. Η αίθουσα πειραμάτων σε σχολεία

Μετά από αξιολόγηση (από το 1992) τουλάχιστον 200 σχολείων, δεν υπάρχει μια αίθουσα φυσικής / χημείας που να είναι ακόμη απλά ανεκτή.

Είναι περίεργο:

- α) ότι οι αίθουσες αυτές ελάχιστα ή καθόλου χρησιμοποιούνται.
- β) ότι η συχνότερη χρήση τους είναι αυτή της αποθήκης για μια ποικιλία υλικών.

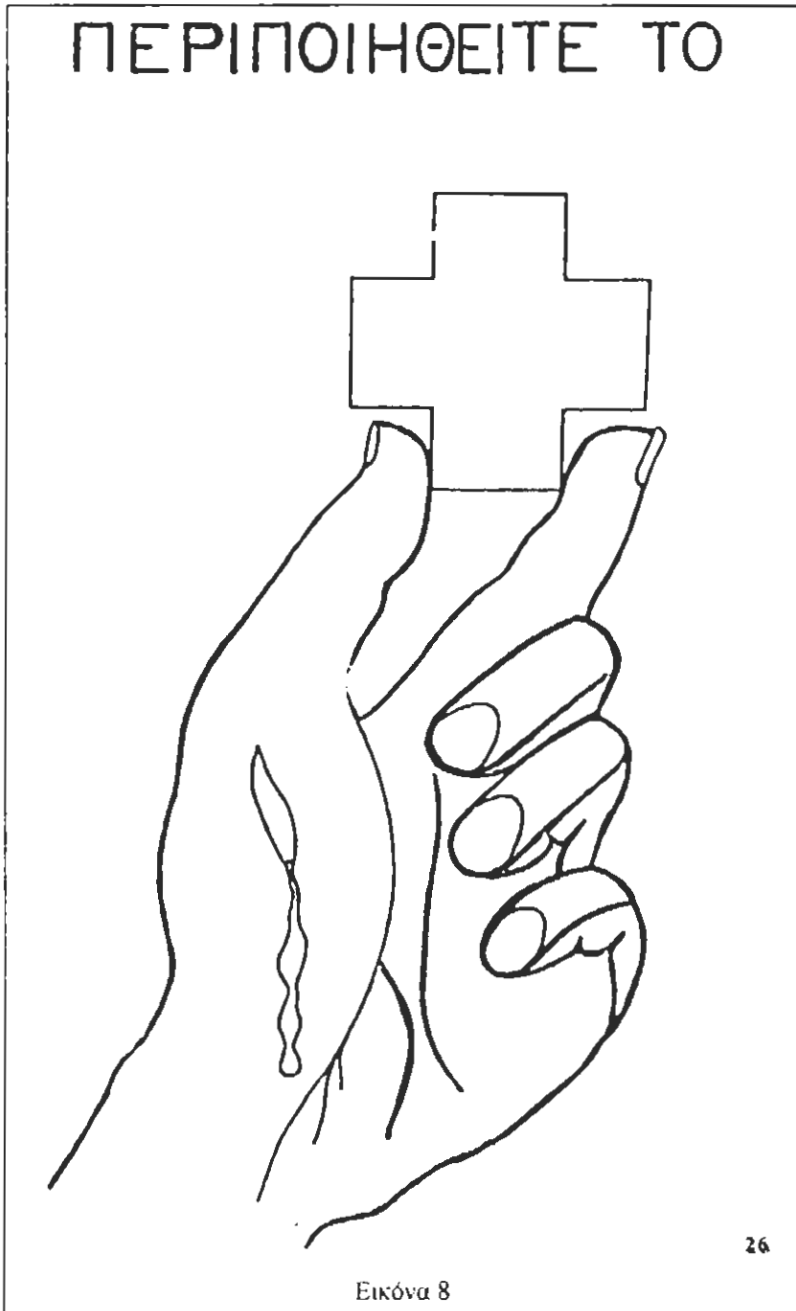
Μετά την άθληση, η δραστηριότητα που περικλείει κινδύνους είναι η παρουσία πειραμάτων σε μαθητές ή η διενέργεια πειραμάτων απ' τους ίδιους τους μαθητές. Γι' αυτό στα σχολεία της Ε.Ε. υπάρχουν λεπτομερείς κανονισμοί και μέτρα ασφαλείας.

Καθηγητής χημείας παρουσίαζε πείραμα σε Ελληνικό Γυμνάσιο (1999). Στην κρίσιμη φάση ο ίδιος γύρισε την πλάτη του και άφησε τους μαθητές να παρακολουθούν το πείραμα χωρίς γυαλιά προστασίας, χωρίς προστατευτικό χώρισμα, χωρίς κανένα μέτρο πρόληψης ατυχημάτων. Αποτέλεσμα: ένας μαθητής τυφλώθηκε από την έκρηξη των υλικών του πειράματος!

Οι τομείς στους οποίους πρέπει το διδακτικό προσωπικό να δώσει ιδιαίτερη προσοχή είναι:

- Το είδος και τα μέτρα προστασίας για τα χρησιμοποιούμενα υλικά (η φύλαξη, το εύφλεκτο των ουσιών, οι βλαβεροί ατμοί που παράγονται κατά το πείραμα, ο κίνδυνος έκρηξης, κ.λ.π.).
- Η ρύθμιση χώρου (σύμφωνα με τις υπάρχουσες προδιαγραφές).
- Τα Μέσα Ατομικής Προστασίας διδάσκοντος και μαθητών (γάντια κατάλληλα για τις ουσίες, γυαλιά προστασίας, ειδικές ποδιές προστατευτικό διαφανές χώρισμα, κ.λ.π.).
- Η ύπαρξη ντους ασφαλείας με άμεση προσβασιμότητα:
  1. Για τα μάτια.
  2. Για όλο το σώμα (με εύκολη λαβή λειτουργίας).
- Τα υλικά πυρόσβεσης και γνώση της χρήσης τους.
- Ο καθορισμός οδών διαφυγής.
- Η γνώση των κινδύνων κάθε πειράματος απ' τον καθηγητή.
- Η γνώση βασικών Α' βοηθειών από διδάσκοντες.

- Η ύπαρξη λειτουργικού και ικανού φαρμακείου.²⁴

4.12.1. Ενέργειες καθηγητή μετά την παροχή Α' Βοηθειών

Αφού δοθούν οι απαραίτητες πρώτες βοήθειες στο μαθητή που έπαθε κάποιο ατύχημα στο εργαστήριο, και αφού βεβαιωθεί ο καθηγητής ότι ο μαθητής βρίσκεται εκτός κινδύνου, τότε θα πρέπει:

- α) Να ηρεμήσει τους υπόλοιπους μαθητές και να δημιουργήσει κατάλληλο κλίμα στο εργαστήριο. Αν το ατύχημα είναι σοβαρό, πρέπει να διακόψει τη διδασκαλία για ένα ή δύο μαθήματα, γιατί οι μαθητές είναι συνήθως ταραγμένοι και δεν είναι σε θέση να συνεχίσουν αμέσως, να εργάζονται με ασφάλεια στο εργαστήριο.

- β) Να συντάξει μια αναφορά προς τον Διευθυντή του σχολείου, στην οποία θα αναλύονται οι αιτίες και οι συνέπειες του ατυχήματος και θα προτείνονται λύσεις για πρόληψη τέτοιων ατυχημάτων στο μέλλον. Στην αναφορά πρέπει να δίνονται απαντήσεις στα ερωτήματα. Ποιος, που, πότε, πως, γιατί.
- γ) Να συζητήσει με τους μαθητές τη σημασία της εφαρμογής των κανόνων ασφαλείας και να τους εξηγήσει τις αιτίες του ατυχήματος.
- δ) Να ενδιαφερθεί για την πορεία της υγείας του τραυματισμένου μαθητή.

4.12.2. Πρακτικές οδηγίες για την διενέργεια πειραμάτων και επιδείξεων εφαρμογής στο σχολείο.

Γενικές Οδηγίες για διδάσκοντες.

- Επικίνδυνες ουσίες πρέπει να φυλάσσονται κλειδωμένες, σε κατάλληλες συνθήκες και σε μικρές ποσότητες.
- Ουσίες που παράγουν διαβρωτικούς ατμούς φυλάσσονται σε ντουλάπια με αερισμό.
- Για τη χρήση και συντήρηση φιαλών αερίων πρέπει να ληφθούν οδηγίες από τον προμηθευτή! Δεν επιτρέπεται να τοποθετούνται αστήρικτες καθώς και σε οδούς διαφυγής. Σε κάθε χώρο δεν επιτρέπονται αν των 14kg υγραερίου!
- Να επισημανθεί στους μαθητές ότι δεν επιτρέπεται η επανάληψη πειραμάτων στο σπίτι!
- Προ πειράματος οι μαθητές πρέπει να ξαναδιαπιστώνουν που βρίσκεται ο διακόπτης διακοπής ρεύματος και να έχουν ατομικό εξοπλισμό προστασίας.
- Δεν επιτρέπεται το διδακτικό προσωπικό να φύγει πριν από την πλήρη τακτοποίηση του χώρου, τη διασφάλιση των υλικών και τη διαχείριση των αποβλήτων.

4.13. Σχολική εκδρομή

Είναι δύσκολο θέμα διότι:

- Οι καθηγητές δεν έχουν εκπαιδευτεί στον χειρισμό ομάδων μαθητών εξωσχολικά.
- Οι μαθητές/τριες «χαλαρώνουν» την συμπεριφορά τους.
- Γίνεται χρήση αλκοόλης, που στις συγκεκριμένες περιπτώσεις αποτελεί κατάχρηση.

- Η πρόληψη σαν έννοια δεν είναι διαδεδομένη και εφαρμόσιμη στον ελληνικό πληθυσμό.
- Συνήθως δεν υπάρχει καλή σχέση μεταξύ καθηγητών – μαθητών.²⁸

4.14. Αντιμετώπιση από την πολιτεία του θέματος της οδικής ασφάλειας των μαθητών στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης

1. Φιλοσοφία της εκπαίδευσως της οδικής ασφάλειας.

Ένας κοινωνικός παράγοντας, όπως το σχολείο, είναι από τη φύση του είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει δικαιώματα για το παιδί, τους γονείς και το Έθνος. Σε εκτίμηση των εργασιών, οι οποίες γίνονται από τον δημόσιο ή ιδιωτικό παράγοντα, πρέπει να μελετηθεί πως αυτός ο παράγων συναντά αυτές τις υποχρεώσεις.

2. Το δικαίωμα του παιδιού απαιτεί εκπαίδευση ασφάλειας.

Για το παιδί υπάρχει το σχολείο. Το παιδί στις γνώσεις οι οποίες είναι αναγκαίες για μια ενεργό ζωή στην κοινωνία, στην οποία γεννήθηκε, έχει το δικαίωμα να μάθει πώς να διαβάζει, να γράφει και να χειρίζεται τους αριθμούς, έχει δικαίωμα να διδαχθεί την ιστορία και τα κοινωνικά προβλήματα του έθνους και της εποχής του. Έχει δικαίωμα στη γνώση των επιστημονικών γεγονότων της κοινωνίας του και την επιτηδειότητα της επιστημονικής σκέψεως.

Όλες αυτές οι γνώσεις είναι αναγκαίες για μια ενεργό ζωή σήμερα και, ως εκ τούτου, είναι σαφώς ένα μέρος της εργασίας την οποία πρέπει να κάνει το σχολείο. Συνιστούν μια υποχρέωση του σχολείου στο παιδί. Πριν από αυτά τα ευνόητα δικαιώματα το παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή, στην υγιή ανάπτυξη και την ελευθερία από τον αδικαιολόγητο φόβο ασθενείας και δυστυχήματος. Είναι ως εκ τούτου υποχρέωση του σχολείου να παρέχει ευκαιρίες και πείρα δια της οποίας το παιδί δύναται να μάθει τα αναγκαία για να προφυλάσσεται από τους κινδύνου του μοντέρνου τρόπου ζωής.

3. Το δικαίωμα των γονέων να απαιτούν εκπαίδευση οδικής ασφάλειας.

Οι γονείς στρέφουν στο σχολείο μερικές από τις βάσεις και τα δικαιώματα, τα οποία σχετίζονται με την εκπαίδευση των παιδιών τους. Κατ' αναλογία καθώς το σχολείο παραδέχεται αυτά τα πατρικά δικαιώματα, παραδέχεται επίσης ορισμένες πατρικές υποχρεώσεις.

Ο δάσκαλος στο σχολείο αντικαθιστά τους γονείς. Οι γονείς έχουν το δικαίωμα να προσδοκούν ότι το σχολείο θα προστατεύσει τα παιδιά τους, όσο και αυτοί οι ίδιοι. Αυτό εννοεί ότι το σχολείο πρέπει να παρέχει λογικό, υγιές και ασφαλές πε-

ριβάλλον για τα παιδιά και πρέπει να διδάσκει τις υγιείς και ασφαλείς συνήθειες ζωής.

4. Τα δικαιώματα του έθνους απαιτούν εκπαίδευση οδικής ασφάλειας.

Το σχολείο έχει μια υποχρέωση στο Έθνος. Το πιο ανεκτίμητο εφόδιο του έθνους είναι τα παιδιά και η νεολαία του. Ένας έθνος αποστερούμενο από πολλά φυσικά εμπόδια δύναται ακόμη να είναι δυνατό και σθεναρό, εάν τα ανθρώπινα εφόδια διαφυλάσσονται. Κανένα έθνος, όσο πλούσιο κι αν είναι, δύναται να αντέξει αν δαπανά άσκοπα τα ανθρώπινα εφόδιά του. Για το κοινό καλό της πολιτείας, τα παιδιά και οι νέοι πολίτες της, πρέπει να προφυλάσσονται από ασθένειες και από ατυχήματα που προκαλούν τραυματισμούς ή θανάτους. Σαν ένας παράγοντας της πολιτείας το σχολείο πρέπει να φέρει κάποια ευθύνη για την προφύλαξη αυτή. Πρέπει να διατηρεί τα μέτρα της πολιτείας με τον όρο ενός υγιούς και ασφαλούς περιβάλλοντος σχολείου.

Μεγάλη προστασία, ως εκ τούτου, εξασφαλίζεται όταν η νεολαία γνωρίζει τους κινδύνους της ζωής, τους κληρονομημένους στον εικοστό πρώτο αιώνα, όταν αναπτυχθεί, μια στάση γοργότητας, γι' αυτούς τους κινδύνους, και η συνήθεια της συνεχούς αντιδράσεως κατά ασφαλή τρόπο σε κάθε περίπτωση. Αυτές οι αναπτύξεις της νεολαίας μας είναι οι βάσεις της εκπαίδευσέως. Το έθνος έχει δικαίωμα να απαιτεί από το σχολείο να εκτελεί αυτή τη βάση επαρκώς.

5. Η εκπαίδευση της οδικής ασφάλειας είναι καθήκον των σχολείων

Για τη διατήρηση των ως άνω αναφερθέντων δικαιωμάτων, η εκπαίδευση στην οδική ασφάλεια είναι βασική ευθύνη των σχολείων. Είναι ευθύνη των σχολείων να ιδρύουν ασφαλές και υγιές περιβάλλον για τα παιδιά, να αναπτύσσουν σε αυτά τάσεις ασφάλειας και αυτόματες συνήθειες ζωής, να τα διδάσκουν για την προστασία της ζωής τους και της ζωής των άλλων.

Η αναγκαιότητα της εκπαίδευσης στην Υγιεινή και Φυσική που συντελεί στην υγεία και μυϊκή δύναμη της νεότητας δεν είναι χρήσιμη, αν δεν παρθούν προφυλάξεις να την προστατεύσουν από ολέθρια ατυχήματα. Έτσι η εκπαίδευση της οδικής ασφάλειας πρέπει να έχει την δική της θέση.

Οι κίνδυνοι της ζωής στις αστικές περιοχές και οι κίνδυνοι οι προερχόμενοι από μια εποχή οδηγούμενη από τη δύναμη των μηχανών και της συνεχώς αυξανόμενης ταχύτητας απαιτούν νέο είδος επαγρύπνησης στα νέα είδη κινδύνων. Ο πρωτόγονος νέος μάθαινε να βαδίζει στα δάση προσεκτικά και να επαγρυπνεί για το πιο ασήμαντο σημάδι κινδύνου. Έπρεπε να γνωρίζει για να επιζήσει στην εποχή του. Σε αυτή την εποχή ο νέος πρέπει να είναι σε μια συνεχή κατάσταση ενημερώσεως των κινδύνων μιας μηχανοποιημένης εποχής. Για να είναι αποτελεσματική η εκπαίδευση

αυτή της οδικής ασφάλειας, πρέπει να υπάρχει μια σειρά παραδόσεως της οδικής ασφάλειας στα σύγχρονα σχολεία.²²

4.15. Κατάλληλα παιχνίδια

Παιχνίδια που βοηθούν την επιδεξιότητα, το επιστημονικό ενδιαφέρον και τις τέχνες και εκείνα που συνιστώνται γι' αυτή την ηλικία.²

Τα παιχνίδια του παιδιού με άλλα συνομήλικά του το βοηθάνε πολύπλευρα.¹⁴

Κατασκευαζόμενα είδη πλοίων, αεροπλάνων και αυτοκινήτων. Υλικά για διάφορες συλλογές, όπως κέρματα και γραμματόσημα. Υλικά για κατασκευή κάποιου αντικειμένου. Ηλεκτρικά τρένα και άλλα ηλεκτρικά παιχνίδια που θα πληρούν όμως κανόνες ασφαλείας. Ποιος αλήθεια δεν θα ήθελε να παίζει με ένα μεγάλο ωραίο ηλεκτρικό τραίνο! Ακόμη κι εγώ θα το επιθυμούσα!²

Σε αυτή την ηλικία όμως αρέσουν κυρίως τα ομαδικά παιχνίδια. Αυτά έχουν τους κανονισμούς τους, κυβερνιούνται από νόμους που θεσπίζουν τα ίδια τα παιδιά.

Στο κάθε ομαδικό παιχνίδι τα παιδιά βάζουν και ορισμένο σκοπό, που για να τον πετύχουν αναγκάζονται να εντείνουν στο έπακρο τις προσπάθειές τους. Κι έτσι αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους, σωματικές και πνευματικές, απλά και φυσιολογικά, χωρίς πιέσεις και διδαχές.

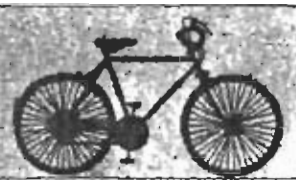
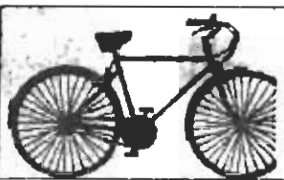
«Τα ομαδικά παιχνίδια, γράφει ο Ν. Καζαντζάκης, υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό: Σε συνηθίζουν να υποτάξεις την ατομικότητα σαν σε μια γενική ενέργεια. Να μη νιώθεις πως είσαι άτομο ανεξάρτητο, παρά μέλος μιας ομάδας. Να υπερασπίζεσαι όχι μόνο την ατομική σαν τιμή, παρά ολόκληρη την τιμή της ομάδας, όπου ανήκεις: σχολή, πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος. Έτσι από σκαλοπάτι σε σκαλοπάτι το παιχνίδι μπορεί να σε ανεβάσει στις πιο ψηλές και αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας».

Γι' αυτό επιβάλλεται να επιδιώξετε, ώστε το παιδί σας από μικρό ακόμη, να κάνει παρέα με άλλα παιδιά και να παίζει μαζί τους με τα παιχνίδια του, μα και διάφορα ομαδικά παιχνίδια, όπως είναι το κρυφτούλι, το κυνηγητό, κ.λ.π.

Όμως στα ομαδικά παιχνίδια τα παιδιά συναγωνίζονται μεταξύ τους. Η άμιλλα βέβαια είναι καλός παράγοντας για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους. Μα αν το παιδί σας παίζει με πολύ μεγαλύτερά του παιδιά, σίγουρα θα υστερεί απ' αυτά κι αυτό θα εμποδίζει την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας του. Αν πάλι παίζει με πολύ μικρότερα του κι αυτό δεν είναι καλό, γιατί θα πετυχαίνει εύκολα και δεν θα αναπτύσσονται όσο πρέπει οι δεξιότητές του. Παράλληλα οι εύκολες επιτυχίες θα τρέφουν τον εγωισμό του και θα το κάνουν να ζει με ψευδαισθήσεις, πράγμα που δεν είναι καλό για τη διάπλαση του χαρακτήρα του.

Εκείνο λοιπόν που πρέπει να προσέχετε, είναι το παιδί σας να παίζει με συνομήλικά του. Και επειδή στα παιδιά παιχνίδια οι τσακωμοί είναι αναπόφευκτοι, να μην επεμβαίνετε, για να επιβάλλετε στ' άλλο παιδιά το δικό σας.⁸

Επίσης ένα ιδιαίτερα αγαπητό παιχνίδι για τα παιδιά αυτής της ηλικίας είναι το ποδήλατο. Πρέπει όμως να τονιστεί ότι το μέγεθός τους είναι πρωταρχικής σημασίας για το παιδί μιας ορισμένης ηλικίας. Η εικόνα 9 που ακολουθεί βοηθά στην κατάλληλη εκλογή.

			
ΗΛΙΚΙΑ	5 με 7	7 με 10	πάνω από 10
ΜΕΓΕΘΟΣ	50 εκ. ρόδες συνιστώνται βοηθητικές ρόδες	60 εκ. ρόδες	66 εκ. ρόδες. Ο σκελετός μπορεί να επιλεγεί ανάλογα με το ύψος των παιδιών και την προσωπική εκτίμηση

Εικόνα 9

Με τα δεδομένα αυτά, αν οι γονείς ακολουθήσουν τις ανάλογες οδηγίες, τα παιχνίδια των παιδιών τους θα είναι πάντοτε αβλαβή, ασφαλή και κατάλληλα. Πολλά από τα παιχνίδια μπορεί να φτιαχτούν από αντικείμενα της καθημερινής ζωής. φυσικά όμως χρειάζονται και ορισμένα του εμπορίου. Τα παιχνίδια δεν πρέπει να είναι πολλά, αλλά πρέπει να υπάρχει ποικιλία, έτσι ώστε το ενδιαφέρον και η ικανότητα για αυτοσυγκέντρωση του παιδιού να ανανεώνεται και να ενισχύεται συνέχεια.

Τα διάφορα παιχνίδια αποτελούν έναν αναπόσπαστο παράγοντα της φυσιολογικής ανάπτυξης του παιδιού. Πρέπει όμως να τονίσω ιδιαίτερα, ότι κανένα παιχνίδι δεν είναι περισσότερο σπουδαίο από το χρονικό διάστημα που διατίθεται σ' ένα παιδί για να παίζει με την μητέρα ή τον πατέρα. Γι' αυτό οι γονείς πρέπει να φροντίζουν να αφιερώνουν κάποιο χρόνο στη διάρκεια της μέρας για την ψυχαγωγία του παιδιού ή των παιδιών τους, είτε αυτή γίνεται υπό τύπο παιχνιδιού, είτε υπό τύπο ανάγνωσης βιβλίων ή με κάποιο άλλο τρόπο.⁴

Ως την ενηλικίωση, αλλά και μετά από αυτή, τα παιδιά αντιμετωπίζουν και άλλους κινδύνους. Αυτοί περιλαμβάνουν αμέλεια από μέρους των γονέων αλλά και των ίδιων των παιδιών. Συχνά ακούμε για ατυχήματα από όπλα, ζώα, ασανσέρ, τζαμόπορτες. Ένα σοβαρό θέμα επίσης αποτελεί η αποπλάνηση παιδιών καθώς και η «αποπλάνηση» απ' την τηλεόραση.

Κεφάλαιο 5^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΟΠΛΑ

Κάθε τόσο σκοτώνονται ή τραυματίζονται παιδιά εξαιτίας της απρονοησίας των μεγάλων και της άγνοιας των μικρών.⁴

Όλα τα αγόρια, από τα μικρά παιδιά ως τους εφήβους δείχνουν στα όπλα ιδιαίτερη προτίμηση, που ενισχύεται καθημερινά με πολλούς τρόπους: με την αγορά παιχνιδιών-όπλων, με την τηλεόραση, με τον κινηματογράφο και τα λογής αναγνώσματα, που πιο πολύ στηρίζουν την κυκλοφορία τους στην περιγραφή σκηνών με ένοπλες συγκρούσεις.⁸

Κυνηγετικά όπλα, περίστροφα και πιστόλια, συχνά γεμάτα εγκαταλείπονται στο σπίτι σε μέρη προσιτά στους περίεργους μικρούς, που τα παίρνουν και «παίζουν», με τραγικές τις περισσότερες φορές συνέπειες. Συχνά έχουμε τέτοιες τραγωδίες που θα ήταν εύκολο να μην είχαν συμβεί. Θα αρκούσε το όπλο να φυλαγόταν σ' ένα μέρος, που να μην μπορεί να το βρει το παιδί ή κι αν το έβρισκε να ήταν άδειο από σφαίρες και ακίνδυνο.⁴

Την μεγαλύτερη επίδραση στα όπλα ασκούν τα τηλεοπτικά έργα, όπου οι πρωταγωνιστές υπερισχύουν πάντα με την δύναμη των όπλων. Τα παιδιά που παρακολουθούν τέτοια έργα, για πολλούς λόγους, μα κυρίως γιατί διαθέτουν αχαλίνωτη φαντασία και αδύνατη κρίση, επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τα έργα αυτά και προσπαθούν ύστερα στη ζωή τους, μέσα κι έξω από το σπίτι, να μιμηθούν τις σκηνές που τα εντυπωσίασαν περισσότερο, χρησιμοποιώντας ό,τι όπλο βρίσκεται εύκαιρο. Και αν το όπλο είναι πραγματικό;⁸

Πόσα παιδιά θα πρέπει να πληρώσουν ακόμα με τη ζωή τους αυτήν την αμέλεια των μεγάλων, για να αρχίσουν επιτέλους να παίρνουν και οι γονείς μερικά στοιχειώδη μέτρα ασφάλειας, που δεν κοστίζουν άλλωστε και τίποτα.

Μακριά λοιπόν τα όπλα απ' τα χέρια των παιδιών. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε στα παιδιά ότι τα όπλα δεν είναι παιχνίδια. Είναι ο χάρος μεταμορφωμένος σε παλιοσίδερα στην πιο άθλια επινόηση του ανθρώπου. Είναι ανάγκη λοιπόν το όπλο να είναι πάντα ασφαλισμένο και να απασφαλίζεται μόνο στη διάρκεια του κυνηγιού ή για όποια χρήση είναι.⁴

5.1. Ατυχήματα από ασανσέρ

Το ασανσέρ είναι μια επινόηση της τεχνολογίας πολύ χρήσιμη στην πολυκατοικία όπου υποχρεώνεται να κατοικήσει ο άνθρωπος των μικρών και μεγάλων πόλεων, για να λύσει το στεγαστικό του πρόβλημα.

Όμως η τόσο χρήσιμη αυτή επινόηση του ανθρώπου συχνά κρύβει και σοβαρούς κινδύνους. Τα ατυχήματα που συμβαίνουν στα ασανσέρ από κακή συντήρηση ή απροσεξία δεν είναι σπάνια. Πρέπει να γνωρίζουν καλά τα μικρά παιδιά, ότι τα ασανσέρ δεν είναι παιχνίδια. Πολλά παιδιά που μένουν σε πολυκατοικίες, πολλές φορές παίζουν με τα ασανσέρ ανεβοκατεβαίνοντας. Πρέπει να ξέρουν τα παιδιά, ότι τα ασανσέρ κρύβουν πολλούς κινδύνους, όταν δεν τα χειριζόμαστε σωστά.

Οι γονείς θα πρέπει να προσέχουν ιδιαίτερα και το θέμα «ασανσέρ» και να επιτρέπουν στα παιδιά τους να τα χρησιμοποιούν μόνο, όταν είναι σίγουροι ότι δεν κινδυνεύουν. Βέβαια δεν αρκούν οι συστάσεις των γονέων στα παιδιά, θα πρέπει οι γονείς να διδάξουν και να μάθουν στα παιδιά τους το σωστό και ασφαλή χειρισμό και τη χρησιμοποίηση του ασανσέρ.²³

**Σφηνώθηκε
το χέρι του
στο ασανσέρ**

● ΤΗΣ ΕΠΙΑΣΕ ΤΟ ΠΟΔΙ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, Δευτέρα
Τραυματίστηκε σοβαρά η 13
χρονη Μάχη Σταυρίδη, όταν το
πόδι της σφηνώθηκε μεταξύ του
άνελκουστήρος και του φρεατίου.
Η μικρή απελευθερώθηκε από
άνδρες της Πυροσβεστικής Υπη-
ρεσίας, οι οποίοι έσπασαν τον
θαλαμίσκο του άνελκουστήρα και
την μετέφεραν στον Σταθμό Α΄
Βοηθειών. Το ατύχημα συνέβη
στην πολυκατοικία της οδού Βε-
νιζέλου 59 της Θεσσαλονίκης.

5.2. Ατυχήματα από τζαμόπορτες

Πολλά είναι τα ατυχήματα που συμβαίνουν συχνά από μεγάλες τζαμόπορτες. Λίγα και τα πιο τραγικά έρχονται στο φως της δημοσιότητας. Τα περισσότερα, πολλές φορές και σοβαροί τραυματισμοί μένουν στην αφάνεια.

Για να αντιληφθούμε καλύτερα την έκταση των ατυχημάτων αυτών αναφέρω το παρακάτω γεγονός. Όταν σε μια παρέα άνοιξα συζήτηση πάνω σ' αυτό το θέμα, απ' τους εννιά της παρέας οι τρεις είχαν παρόμοιο ατύχημα με σημάδια εμφανή.

Ας προσέξουμε και ας λάβουμε τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να λείψουν τα ατυχήματα αυτά.⁴

Τζάμι έγινε λαιμητόμος για 7χρονη μαθήτρια

ΤΡΕΧΟΝΤΑΣ ευτυχισμένο ένα 7χρονο κοριτσάκι να δείξει στον πατέρα του τους καλούς του βαθμούς, έπεσε πάνω στη

τζαμόπορτα που έσπασε και ένα κομμάτι της του έκοψε την καροτίδα.

Εντρομος ο πατέρας Παναγιώτης Καρούσος, καθηγητής, είδε την κόρη του Αναστασία να σωριάζεται κάτω πνιγμένη στο αίμα.

Έπεσε πάνω του φωνάζοντας «βοήθεια το παιδί μου!». Ήταν όμως αργά. Το κοριτσάκι είχε πεθάνει.

Η τραγωδία έγινε χτες σε διαμέρισμα του τρίτου ορόφου της πολυκατοικίας της οδού Ισπετού 19, στην Κυψέλη.

Ένας γείτονας που άκουσε τις απεγνωσμένες φωνές του πατέρα ειδοποίησε την Αστυνομία και το Κέντρο Άμεσης Βοήθειας.

Προπολιτικό που στάλθηκε, μετέφερε το κοριτσάκι στον Ερυθρό Σταυρό, όπου διαπίστωσαν απλά το θάνατό του.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες μας, η Αναστασία με τον 8χρονο αδελφό της Μάκη και τον πατέρα της, βρισκόταν στις 7 το απόγευμα στην βεράντα του διαμερισμάτος τους.

«Γλύς πήγες σήμερα στο σχολείο; τη ρώτησε κάποια στιγμή ο πατέρας της. «Μια στιγμή να σου δείξω» απάντησε η Αναστασία και πήγε να του φέρει το τετράδιό της με τους καλούς βαθμούς.

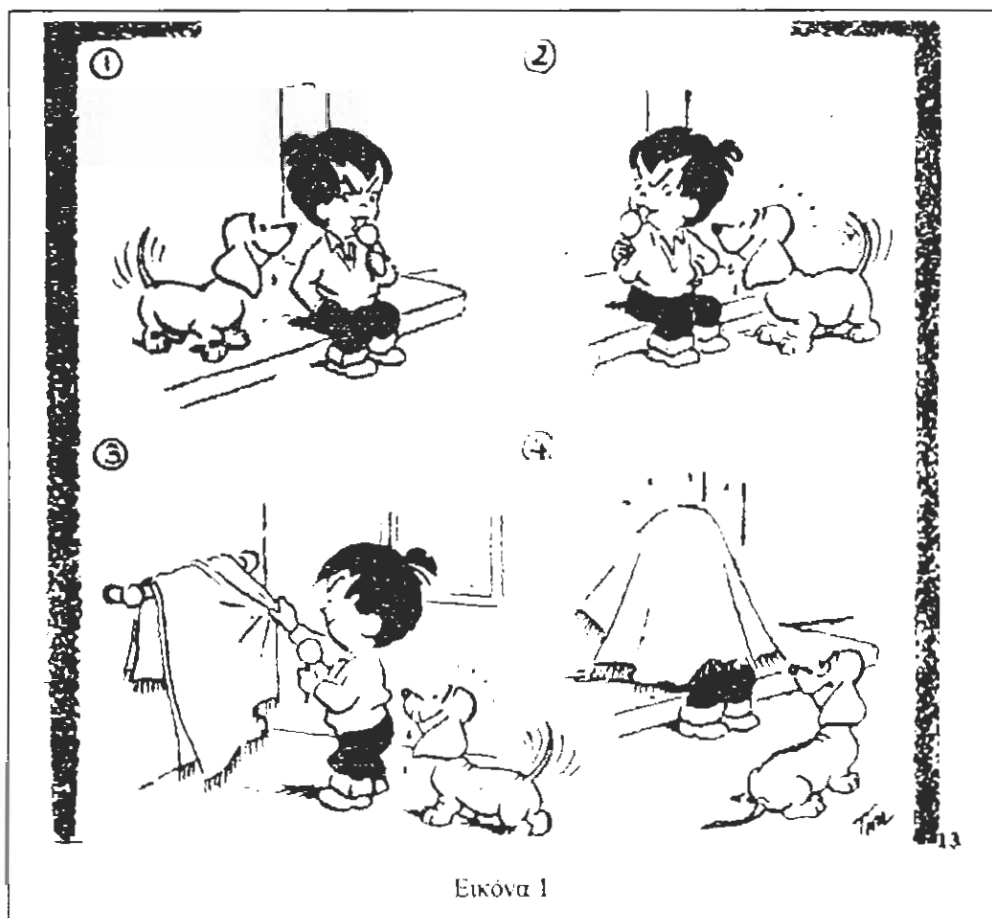
Καθώς επέστρεφε τρέχοντας και γεμάτο χαρά, δεν πρόσεξε πως η τζαμόπορτα της βεράντας ήταν κλειστή. Έπεσε με δύναμη πάνω της και το νήμα της ζωής της κόπηκε εκεί.

5.3. Ατυχήματα από ζώα

Συχνά είναι τα ατυχήματα που προκαλούνται από τα σπιτικά ζώα, τόσο απ' τα μεγάλα (άλογα, μουλάρια, γαϊδούρια, κ.λ.π.) όσο και από τα μικρότερα (σκυλιά και γάτες). Τα πρώτα –τα μεγάλα – χτυπούν με κλωτσιές, προπάντων όταν τα πειράζουν, ποδοπατούν στο τρέξιμό τους, καμιά φορά δαγκώνουν και τα παιδιά που τα καβαλούν, διατρέχουν πάντα τον κίνδυνο να πέσουν. Τα σκυλιά και οι γάτες δαγκώνουν, γλείφουν και γρατζουνούν, με κίνδυνο να μεταδώσουν στα παιδιά διάφορες αρρώστιες: εχινόκοκκο, λύσσα, κ.ά. Τέλος, οι κοπριές όλων των χορτοφάγων – ιδιαίτερα των αλόγων – υπάρχει κίνδυνος ν' αποτελέσουν πηγές βακίλων του τετάνου.

Χρέος, λοιπόν, των γονιών είναι να παίρνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προφύλαξη των παιδιών τους από τ' ατυχήματα, που μπορεί να προέλθουν απ' τα σπιτικά ζώα: να τα προφυλάσσουν από τυχόν ατυχήματα από μεγάλα ζώα, να μην τ' αφήνουν να παίζουν με τα σκυλιά και τις γάτες και στο χώρο του σπιτιού τους, προπάντων όπου κινούνται τα μικρά παιδιά τους, να διατηρούν μεγάλη καθαριότητα.

Τέλος, αποτελεσματική είναι κι η τακτική να μαθαίνουμε στα παιδιά να προφυλάγονται από μόνα τους από τους κινδύνους που προέρχονται από τα ζώα: να μην τα πειράζουν, προπαντός όταν τρώνε, να μην φεύγουν όταν τα κυνηγάνε σκυλιά, παρά να κάθονται κάτω, να μην παίζουν στις κοπριές, κ.λ.π.¹⁴

5.4. Ακατάλληλα σήριαλ

Οι αρμόδιοι της τηλεόρασης, ας προσέχουν όσο είναι δυνατόν, ώστε να μην προβάλλονται απ' την τηλεόραση σήριαλ ή οποιεσδήποτε άλλες ακατάλληλες ταινίες που είναι δυνατόν να βλάψουν έστω και στο ελάχιστο τα παιδιά.

Στην προκειμένη περίπτωση όμως η μεγαλύτερη ευθύνη πέφτει στους ώμους των γονιών. Οι γονείς είναι εκείνοι που πρέπει να επιλέγουν πότε και τι θα δουν τα παιδιά στην τηλεόραση, όπως ακριβώς προσέχουν τι θα φάνε σήμερα ή αύριο. Και τα παιδιά οφείλουν να συμμορφώνονται στις υποδείξεις των γονιών τους.⁴

11χρονη μιμήθηκε τούς ήρωες σήριαλ...

ΚΟΜΟΤΗΝΗ, Δευτέρα.

«Σχολείο» πιά γιά τά παιδιά ή τηλεόρασι έκανε πάλι τό «μοθημά» της σ' ένα μικρό κορίτσι: Τήν 11χρονη μαθήτρια Χρυσούλα

ή όποία, όταν ή μητέρα της τής έδωσε ένα πεντακοσάρικο γιά νά αγοράση ψωμί και πορτοκάλια, εκείνη έχοντας, όποστηθείσει τό τηλεοπτικά καρώματα τών ήρώων του σήριαλ «Γιάννης και Μαρία» πήρε τό λεφτό κι έβγαλε εισιτήριο γιά τή Θεσσαλονίκη.

Τήν Χρυσούλα τήν βρήκε στή Θεσσαλονίκη ένας Μουσουλμάνος και τήν πήγε στό 17ο Άστυνομικό Τμήμα Σταυρουπόλεως.

Κεφάλαιο 6^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ

Ένα τέτοιο φαρμακείο θα πρέπει να είναι σε κοινόχρηστο μέρος, που να φαίνεται, ενώ παράλληλα θα πρέπει να είναι σχετικά ψηλά, για να μην το φθάνουν τα παιδιά. ακόμα, το μέρος που θα βρίσκεται, θα πρέπει να είναι δροσερό (όχι κοντά σε εστίες θερμότητας όπως καλοριφέρ, κ.ά.) και να μην το βλέπει ο ήλιος, ενώ είναι καλύτερα να έχει αδιαφανή τοιχώματα.

Έτσι, σαν βασικές προδιαγραφές για τις πρώτες βοήθειες, και ιδιαίτερα για κλειστούς χώρους τονίζουμε γι' άλλη μια φορά πως τρία πράγματα πρέπει να βρίσκονται κοντά στην έξοδο-είσοδο:

- το φαρμακείο
- ο πυροσβεστικός σταθμός
- οι διακόπτες του ηλεκτρικού ρεύματος

Διάφοροι τύποι φαρμακείων Πρώτων Βοηθειών που βρίσκουμε στο εμπόριο.

ΥΛΙΚΟ**ΠΟΣΟΤΗΤΑ****1. Επιδεσμικό υλικό**

Επίδεσμοι σε διάφορα είδη και μεγέθη	
Τριγωνικοί	1 τεμάχιο
Κυλινδρικοί κοινοί πλάτους 3,5,10,15 εκ.	3-4 απ' το κάθε μέγεθος
Κυλινδρικοί ελαστικοί (διάφορα πλάτη)	2-3 απ' το κάθε μέγεθος
Δικτυωτοί κυλινδρικοί	1-2 απ' το κάθε μέγεθος
Λυτοκόλλητοι πλάτους 5-10 εκ.	Ικανή ποσότητα
Γάζες αποστειρωμένες διαφόρων μεγεθών	3-5 τεμάχια
Βαζελινούχες, σε μεμονωμένες συσκευασίες	3-4 τεμάχια
Λευκοπλάστης	1 φαρδύ ρολό
Λευκοπλάστης με γάζα αποστειρωμένη	1 κουτί
Λευκοπλάστης ελαστικός	5-10 εκ.
Σχοινί	Μερικά μέτρα
Βαμβάκι υδρόφιλο σε μικρά πακέτα	3-4 πακέτα

2. Εργαλεία διάφορα

Γάντια μιας χρήσης αποστειρωμένα	1 πακέτο (5-6 ζεύγη)
Γάντια κοινά	1 ζευγάρι
Ψαλίδι	1 τεμάχιο
Μαχαιρίδια κοπή φυσιγγών	10 τεμάχια
Θερμόμετρο πρισματικό	1 τεμάχιο
Θερμοφόρα	1 τεμάχιο
Συσκευή Ambu	1 τεμάχιο
Λαβίδες	1-2 τεμάχια
Φακός και λάμπα θυέλης (τύπου Lux)	1 τεμάχιο
Σπάτουλες ξύλινες μιας χρήσης	4-5 τεμάχια
Σύριγγες με βελόνες μιας χρήσης αποστειρωμένες 2,3,5,10 κυβ. εκ.	2-3 απ' το κάθε είδος
Νάρθηκας συρμάτινος	1 τεμάχιο
Σωλήνας τεχνητής αναπνοής	1 τεμάχιο
Καθετήρας ουροδόχου κύστης, μιας χρήσης, πλαστικός	1 τεμάχιο
Καμινέτο με οινόπνευμα ή γκαζάκι	1 τεμάχιο

3. Φαρμακευτικό υλικό

Σόδα φαγητού (διττανθρακικό νάτριο)	1 πακέτο
Λμμωνία, σε μικρά φιαλίδια	2 φιαλίδια

ΥΛΙΚΟ

Βαζελίνη σε φιαλίδια ή σωληνάκια
 Βενζίνη
 Οινόπνευμα
 Βάμμα ιωδίου – Cetavlon – Betadine
 Καρδιοτονωτικά (Digoxin amp – Lanoxin amp)
 Πausίπονα σε φύσιγγες και δισκία
 Σπασμολυτικά (Buscopan)
 Κορτιζόνη (Solu-Dedrol amp < medrol tabl)
 Διουρητικά (Lasix amp + tabl)
 Αντιβιοτικά
 Αντιϊσταμινική αλοιφή
 Αναισθητικά (Novocaine amp)
 Κολλύρια (Omatropine, Lomudol, Anesthetique
 collyre, κ.ά)
 Οξυγόνο

ΠΟΣΟΤΗΤΑ

2-3 τεμάχια σε ποσότητα
 Σε ποσότητα
 1 φιαλίδιο
 Σε ποσότητα
 5-6 τεμάχια
 5-6 τεμάχια
 5-6 τεμάχια
 3-5 τεμάχια
 Από ένα κουτί
 Σε ποσότητα
 1-2 τεμάχια
 4-5 τεμάχια
 1 φορητή φιάλη

Αντίστοιχα, μπορεί κανένας, με μια μικρή επιλογή απ' τα παραπάνω και με μικρές ποσότητες, να σχηματίσει ένα φαρμακείο αυτοκινήτου, έχοντας στο νου του πως, εκτός απ' το επιδεσμικό υλικό, όλα τα άλλα θα πρέπει να τα αντικαθιστά κάθε 2-3 μήνες και να μην έχει ό,τι μπορεί να αλλοιωθεί απ' την υψηλή θερμοκρασία του καλοκαιριού ή απ' τον χρόνο.

Απ' την ελληνική νομοθεσία, το φαρμακείο στο αυτοκίνητο είναι υποχρεωτικό και ορίζονται τα όσα πρέπει να περιέχει, μόνο που πιστεύουμε πως, πρέπει στο σημείο αυτό να αναθεωρηθεί αυτός ο Νόμος, μια και ορίζονται για υποχρεωτικά και είδη που αλλοιώνονται εύκολα, όπως οξυζενέ, κ.ά., ενώ αντίθετα θα έπρεπε να είναι υποχρεωτικά και δεν επιβάλλονται όπως, συσκευή οξυγόνου, συσκευή Ambu, κ.ά. Πάντως με την Υπουργική Απόφαση Η2345/555/78, για το φαρμακείο αυτοκινήτου είναι υποχρεωτικά:

- 1 πακέτο βαμβάκι
- 4 ατομικοί επίδεσμοι
- 200 κυβ. εκ. οινόπνευμα
- 4 κουτιά γάζες αποστειρωμένες
- 2 επίδεσμοι αιμοστατικοί
- 50 κυβ. εκ. μερκουροχρώματος¹¹

Αποπλάνηση παιδιών

Δυστυχώς ανάμεσά μας κυκλοφορούν άτομα που δεν έχουν δικαίωμα να ονομάζονται άνθρωποι. Βέβαια δεν είναι άνθρωποι, έστω κι αν μοιάζουν. Αυτό το αποδεικνύουν οι πράξεις τους:

«Πολτοποίησε με σκεπάρνι το κεφάλι της 9χρονης μαθητριάς Μ.Α. και στη συνέχεια έκαμε ακατονόμαστες πράξεις στο νεκρό κοριτσάκι».

Ας προσέχουν λοιπόν τα παιδιά, αυτά τα ανθρωπόμορφα κτήνη και περισσότερο ας φροντίζουν οι γονείς να παίρνουν πάντοτε τα απαραίτητα μέτρα πρόνοιας, ώστε να μειώσουν στο ελάχιστο τις πιθανότητες να βρεθούν ποτέ τα παιδιά τους πρόσωπο με πρόσωπο με τα ανήθικα και επικίνδυνα αυτά στοιχεία.²³

<p>Ισόβια στον απάνθρωπο στρατιώτη</p> <p>ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ-3: Ισόβια</p> <p>πέθαι, χθες τη νύχτα παρμηφεί</p>	<p>το Στρατοδικείο Θεσσαλονίκης, στο στρατιώτη Στέργιο Γεωργόπουλο, 21 χρονών. Ο στρατιώτης στις 23 Οκτωβρίου 1981 μέσα στο σπίτι του στον Νέο Σκόπο Σερρών, πολτοποίησε με σκεπάρνι το κεφάλι της 9χρονης μαθητριάς Μαρίας Λουπαντζή και στη συνέχεια έκαμε έκατονόμαστες πράξεις στο νεκρό παιδί, κοριτσάκι.</p>
---	--

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το σημαντικό είναι να προλαμβάνουμε και όχι να θεραπεύουμε. Η πρόληψη οπωσδήποτε είναι σημαντικότερη από τη θεραπεία κι αυτό αν σταθούμε τυχεροί. Γιατί πολλές φορές δεν τίθεται θέμα θεραπείας.... Δυστυχώς.... Η πρόληψη απαιτεί φαντασία και όχι φαντασιώσεις. Η φαντασία είναι μια δημιουργική διεργασία, μια ικανότητα να μπορείς να ζωγραφίζεις το μέλλον με βάση εμπειρίες.

Πρέπει να διασφαλίζουμε την ποιότητα της ζωής μας και την ποιότητα ζωής των παιδιών που βρίσκονται γύρω μας αφού αυτά δεν είναι σε θέση να κρίνουν τα γεγονότα και τις καταστάσεις και επίσης δεν μπορούν να αντιληφθούν πόσο δύσκολο και γεμάτο κινδύνους είναι το περιβάλλον γύρω τους.

Η πρόληψη είναι η τέχνη των πιθανοτήτων. Τα μέτρα αυξάνουν τις πιθανότητες επιβίωσής μας. Δυστυχώς «εμείς» οι περισσότεροι δεν έχουμε μάθει να υπολογίζουμε με πιθανότητες. Η γνώση και η φαντασία φυσικά δεν ωφελούν εάν δεν οδηγήσουν σε εφαρμογή μέτρων πρόληψη που προήλθαν από τη γνώση που συνεργάστηκε με τη φαντασία και εμπειρία. Δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε. Για όλα υπάρχει η πρώτη φορά. Είναι κρίμα να θέσουμε σε κίνδυνο μια αθώα ψυχή λόγω δικιάς μας άγνοιας. Τελικά, προσθέτω και κάτι άλλο που έχουμε χάσει το μεράκι! Αυτή η διεγερτική ουσία αυξάνει στο πολλαπλάσιο την ενεργητικότητά μας, τη δύναμή μας, την αποτελεσματικότητα και την εξυπνάδα μας. Είναι μια μαγική ουσία την οποία όποιος διαθέτει μόνο κερδίζει. Και τη διαθέτει σίγουρα αυτός που επιθυμεί να προλαμβάνει αρνητικές καταστάσεις.

Η εργασία μου ενδιαφέρει την πρόληψη παιδικών ατυχημάτων που συμβαίνουν ή μπορούν να συμβούν στα παιδιά μας. Η προσπάθειά μου αυτή έχει καθαρά, πρακτικό σκοπό την πρόληψη των ατυχημάτων στην πιο τρυφερή ηλικία του ανθρώπου.

Είναι μια συμβολή στη μείωση του αριθμού των ατυχημάτων μας, που γι' αυτό ενδιαφέρει απόλυτα τους γονείς. Όλους αυτούς που τους κυριεύει αμέλεια και έλλειψη φαντασίας.

Είναι κρίμα πολλά παιδιά να μείνουν ανάπηρα για όλης τους τη ζωή.

Μήπως και οι «μεγάλοι είναι ανώριμοι;»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <http://www.mednet.gr/agogi/accid/htm>, Ιούνιος 2004.
2. «Το φυσιολογικό παιδί, η φροντίδα και τα προβλήματά του». Σίμος Παλλίδης, β' έκδοση, παιδίατρος – παιδοκαρδιολόγος, 1987.
3. Βοήθεια! «Σωτήριες συμβουλές για να σώσετε ζωές σε περιπτώσεις άμεσης ανάγκης». Γιάννης Θωμόπουλος, 1985.
4. Άλεξ. Κ. Γιώτη εκπαιδευτικού, «Τα παιδικά ατυχήματα και η πρόληψή τους», Γιάννης Β. Βασδέκης, 1985.
5. Papadopoulos I.S.,: Accidents Prevention is feasible A.S.P.E., Athens 1996.
6. Dr. Pierre Mozziconocci., Dr. Alice Doumic Girand, «Το παιδί μας, οι ανάγκες του, η φροντίδα του, η ανατροφή του», Αθήνα 1986.
7. www.pedtrauma.gr/gr/simvoules, Ιούνιος 2004.
8. Κ. Παδιατέλλη, «Για τη μητέρα», Αθήνα 1981.
9. Dr. Miriam Stoppard «Ιατρική εγκυκλοπαίδεια για μικρά και παιδιά», 1988.
10. www.unicef.gr/reports/injury.htmII, Ιούνιος 2004.
11. Δρ. Μπέντζαμιν Σποκ, «Το παιδί και η φροντίδα του», 1987.
12. Ι. Α. Λεμονίδης, «Ειδικές ομάδες διάσωσης», Θεσσαλονίκη, 1994.
13. Δρ. Β. Στέκελ, «Πρώτες βοήθειες στο σπίτι, στη δουλειά, στο σχολείο, στην εξοχή», 1980.
14. Βρετανικού Ερυθρού Σταυρού. Πρώτες βοήθειες, 1987
15. Σπύρου Α. Διονυσιάδη «Εγχειρίδιο αντιμετώπισης εκτάκτων περιστατικών, καταστροφών», 1993.
16. Δρ. Κων/νος Τσόχας FRSH, Δρ. Αγάπιος Πετρίδης, Πρώτες βοήθειες.
17. [http:// health.in.gr/news/article.asp?](http://health.in.gr/news/article.asp?) , Ιούνιος 2004.
18. Το βιβλίο της Johnson & Johnson για τις Πρώτες Βοήθειες, 1985.
19. [http:// geocities.com/Athens/thebes/ssio/aid.htm](http://geocities.com/Athens/thebes/ssio/aid.htm), Πρώτες Βοήθειες, Ιούνιος 2004.

20. Πρώτες Βοήθειες, Αθανασίου Μπέλου Ιατρού, Για οδηγούς αυτοκινήτων, 1981, Γιάννης Β. Βασδέκης.
21. Βρετανικό Ιατρικός Σύλλογος, «το ζήν επικινδύνως», Πρόληψη και αντιμετώπιση των κινδύνων στην καθημερινή ζωή, 1998.
22. Ιωάννη Π. Σουμάνη, «Κυκλοφοριακή διαπαιδαγώγηση», Απρίλιος 2002.
23. Παπαδόπουλος Ι. Στ., Πόσο ασφαλή είναι τα σχολεία στην Ελλάδα; Έκθεση ελέγχου 32 σχολείων προς Ανωτ. Συνομ. Πολυτέκνων Ελλάδος, 1996.
24. Παπαδόπουλος Ι. Στ. Περισσότερη ασφάλεια στις παιδικές χαρές. Αθήνα ΕΚΛΒ –Δήμος Κορυδαλλού, 2000.
25. Papadopoulos I.S.: Sicherheit im schulsport. Beitrag beim S Internationalln kolloquium zur sicherheit in schulen. Berlin 17-19 Oktober 1990.
26. Παπαδόπουλος Ι. Στ. Ράπη Α: Έλεγχος ασφάλειας οδικού δικτύου, σχολείων και παιδικών χαρών ανατολικής Χαλκιδικής. T.V.X. – Hellas, Αθήνα 1997.
27. Π. Αποστολάκης, «Οργάνωση χώρων εργασίας», Πρόληψη ατυχημάτων, 1993.
28. www.unicef.gr/reports/injury.html, Ιούνιος 2004.

